

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREȘTEREA ROLULUI ECONOMIȘTILOR — pregătire, atribuții, utilizare —

Numărul 27 ● Vineri 9 iulie 1982

EkhoSC

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Botoșani și Suceava

În lanurile cooperativei agricole de producție
din comuna Flămânzi

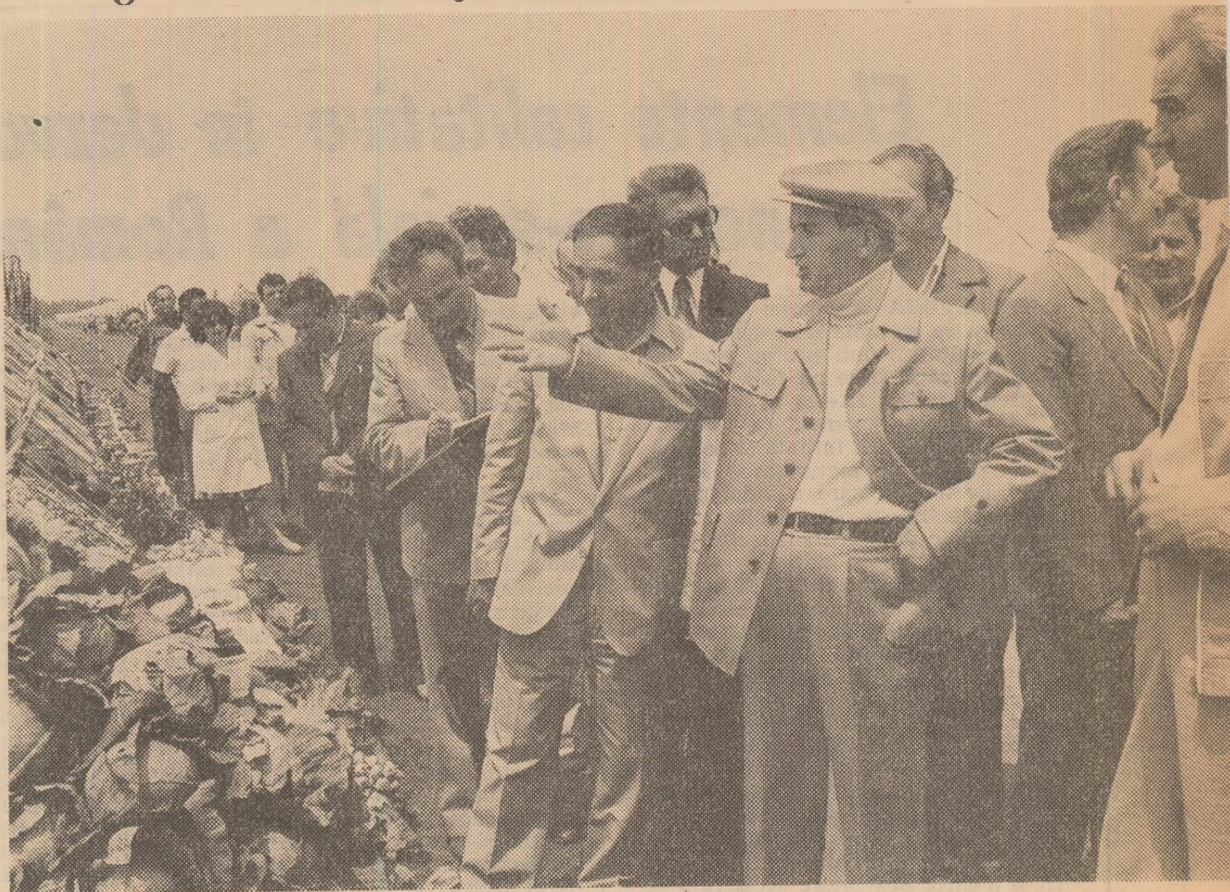
La „Electrocontact” -Botoșani

La marea adunare populară din municipiul Suceava

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități agricole din județul Constanța

Noua întâlnire de lucru a secretarului general al partidului cu țărani cooperatori, lucrători ai întreprinderilor agricole de stat, specialiști, activiști de partid și de stat în acest moment când pe întreg cuprinsul țării a fost declanșată una dintre cele mai mari și mai importante campanii agricole – recoltatul cerealelor – semnifică grija permanentă a partidului, a conducătorului său pentru această ramură de bază a economiei noastre naționale, cu implicații directe asupra nivelului de viață și civilizație al poporului.

La asociația intercooperatistă din Cobadin sînt prezentate produse din noua recoltă

În lanurile de grâu de la Dorobanțu

17 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-lea al P.C.R.

Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (III)

STRUCTURA economiei românești, așa cum se prezintă ea astăzi, constituie rezultatul unui proces vast, complex, ale cărei baze au fost conturate la Congresul al IX-lea al partidului. Odată cu acest moment de însemnătate istorică a fost inițiată și se află în plin proces de maturizare acțiunea largă de modernizare a industriei, acțiune ce a încorporat noi elemente de originalitate pe parcursul celor șapte-sprezece ani ce ne despart de anul 1965. În această viziune a fost intensificat procesul de dezvoltare mai accentuată a ramurilor de prelucrare avansată, prin realizarea de produse de tehnicitate ridicată, mici consumatoare de energie și materii prime, prin sporirea producției industriei electronice, de mecanică fină și de mic tonaj.

O atenție deosebită se acordă creșterii producției de materii prime și resurse energetice, precum și dezvoltării puternice a agriculturii, domenii cu rol hotărâtor în progresul general al țării și a căror dezvoltare accelerată permite adaptarea operativă a economiei noastre la restricțiile severe impuse de criza energetică și de materii prime. Asemenea deplasări creează premise favorabile pentru diminuarea în continuare a decalajelor față de țările dezvoltate economic. Ele oglindesc efortul și orientarea consecventă spre asigurarea unei calități, superioare în activitatea economică, spre o competitivitate înaltă a produselor românești.

Mutații structurale

ÎN STRÎNSĂ legătură cu cele subliniate mai sus, îmbinarea armonioasă a structurilor moderne în profil de ramură cu cele în profil teritorial reprezintă o caracteristică de bază a evoluției vieții economice și sociale a României în anii construcției socialiste. Pe baza experienței acumulate, a practicii sociale, politica partidului de dezvoltare a economiei în profil teritorial a marcat împliniri deosebite în deceniul 1971—1980 și mai ales în cincinalul trecut, în fiecare județ fiind realizate capacități pentru obținerea unei producții industriale de cel puțin 10 mld. lei. În 1980 un număr de 30 de județe aveau o producție industrială pe locuitor de peste 25 000 lei, în timp ce în 1965 un singur județ realiza o asemenea producție. S-au micșorat substanțial decalajele care existau în dezvoltarea economico-socială a zonelor și județelor țării, reflectând eforturile mari ale societății noastre pentru asigurarea egalității în drepturi, a condițiilor de muncă și de

viață egale pentru toți locuitorii țării, indiferent de localitatea în care muncesc și trăiesc — egalitate care are la bază dezvoltarea în toate județele a forțelor de producție, a industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri, dezvoltarea învățământului, științei și culturii.

Mutațiile profunde în domeniul forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a socialismului, în structura de ramură și în profil teritorial a economiei se reflectă sintetic și în transformările și mutațiile petrecute în structura socială a țării, transformări relevante sintetic prin creșterea ponderii clasei muncitoare și, respectiv, reducerea ponderii țărănimii de la 80% la mai puțin de 30% în 1980 în condițiile în care producția agricolă, respectiv productivitatea muncii din agricultură au cunoscut — așa cum arătam — creșteri deosebit de însemnate. Să menționăm și faptul că structura populației ocupate și structura socială a țării în 1938 și chiar în 1950 oglindeau profilul agrar pronunțat al economiei românești, nivelul scăzut al productivității muncii, iar cea de astăzi oglindește profilul unei țări industrial-agrare în plină dezvoltare și înflorire.

Printre factorii determinanți ai transformărilor profunde economico-sociale pe care le-a cunoscut țara în anii construcției socialiste se află folosirea, în ultimele trei cincinale, a unei părți importante din venitul național — circa o treime — pentru fondul de dezvoltare și în interesul fundamental al întregului popor. Această orientare s-a reflectat și se reflectă și în dinamica investițiilor și a fondurilor fixe, în faptul că România dispune astăzi de o avuție națională în bunuri materiale acumulate de 3 400 mld. lei, din care fondurile fixe reprezintă 2 100 mld. lei. Din volumul total al fondurilor fixe existente la sfârșitul anului 1980, peste 83% au fost puse în funcțiune în ultimele trei cincinale. Așa cum se subliniază în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, nici o țară din lume nu se poate dezvolta așteptând ajutorul altora, nici o națiune din lume nu se va putea dezvolta așteptând ca alții să facă eforturi pentru ea. Eforturile și munca proprie reprezintă singura cale — și calea sigură — a propășirii fiecărui popor.

Un obiectiv central al politicii economice a partidului îl constituie folosirea cu eficiență sporită a resurselor destinate dezvoltării, creșterea eficienței investițiilor, a fondurilor în ansamblu, a productivității muncii, reducerea costurilor, în primul rând a celor materiale. Pe baza traducerii în viață a indicațiilor cu privire la creșterea eficienței

economice, s-au amplificat laturile calitative ale creșterii economice, se accentuează caracterul intensiv al reproducției sociale. Faptul că venitul național a crescut de 15 ori în 1980 față de 1950, în condițiile în care populația ocupată a crescut cu 24%, iar numărul personalului muncitor de aproape 3,5 ori, exprimă sintetic contribuția ridicării productivității întregii munci sociale, a factorilor de eficiență în ansamblu, la progresul rapid al țării.

O însemnătate primordială pentru îndeplinirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul 1981—1985 are realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică, acțiunea hotărâtă pentru realizarea în condiții de înaltă eficiență a tot ceea ce producem, a tot ceea ce întreprindem în activitatea economico-socială. Măsurile pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele de activitate, pentru accentuarea autoconducerii muncitorești și autogestunii, creează condițiile necesare pentru un adevărat salt pe planul eficienței. Implicații deosebite pe acest plan va avea traducerea în viață a măsurilor preconizate de Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 privind perfecționarea principiilor de proprietate, de organizare socială, ale autoconducerii și autogestunii, pentru a asigura ca oamenii muncii dintr-o unitate economico-socială să-și realizeze cât mai bine calitatea de coproprietari asupra părții din proprietatea întregului popor, încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare.

Creșterea nivelului de trai în centrul preocupărilor

REALIZĂRILE pe planul dezvoltării economice a României socialiste, succesele remarcabile din perioada ultimelor cincinale își află deplinul corespondent în schimbările profunde în toate domeniile vieții materiale și spirituale a oamenilor muncii. Progresele marcante consemnate în planul ridicării nivelului de trai evidențiază caracterul profund umanist al creșterii și dezvoltării economice în România socialistă, faptul că oamenii muncii sînt beneficiarii tuturor roadelor progresului economic. „Viața demonstrează cu putere, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că numai dezvoltarea forțelor de producție asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățământului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, numai pe această bază se asigură întărirea forței

Tabloul nr. 3
Evoluția principalilor indicatori ai nivelului de trai
1950=100

	1965	1970	1980	1985
				1980
Venitul național pe locuitor	354	482	11 ori	
Retribuția medie nominală netă	305	382	664	124,8
Retribuția reală	226	271	418	115,5
Veniturile țărănimii provenite din munca în C.A.P. și din gospodăria personală, pe o persoană activă				
— nominale nete	296	342	822	
— reale	189	202	434	118,0
Vinzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	459	683	15 ori	126,6
Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului	607	988	21 ori	
Veniturile reale totale ale populației	249	326	639	119
Veniturile reale pe locuitor	214	263	470	

materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea ei”.

Toți indicatorii care reflectă multiplele laturi și fațete ale ridicării nivelului de trai în țara noastră au ritmuri susținute de creștere, pe măsura evoluției potențialului economic. Datele din tabloul nr. 3 arată că, în condițiile creșterii cu peste 5 mil. a numărului personalului muncitor, retribuția nominală medie netă era în 1980 față de 1950 de peste 6,6 ori mai mare, iar cea reală de aproape 4,2 ori. Veniturile nominale nete ale țărănimii, pe o persoană activă, provenite din munca în C.A.P. și din gospodăria personală au sporit de peste 8,2 ori, iar cele reale de peste 4,3 ori. Totodată, a crescut rapid volumul fondurilor sociale de consum de care beneficiază populația, cheltuielile social-culturale pe locuitor ridicându-se de la 211 lei în 1950 la circa 3 200 lei în 1980 — toate acestea asigurând o spori-re a veniturilor reale totale ale populației de aproape 6,4 ori, iar pe locuitor de 4,7 ori.

O dinamică susținută cunosc indicatorii consumului la toate produsele in-

dustriale și agroalimentare în condițiile creșterii rapide a populației urbane. Pe locuitor, în perioada menționată, consumul a crescut la carne de 3,7 ori, la lapte de 1,6 ori, la ouă de 4,5 ori, la zahăr de 4 ori, la legume de peste 2 ori. Consumul de țesături (inclusiv confecții) pe locuitor era în 1980 de 28,7 m.p. față de 13,3 m.p., cu trei decenii mai înainte, iar de încălțăminte de 3,5 perechi față de 0,62 perechi. Dotarea cu bunuri de folosință îndelungată, la 1 000 de locuitori, era în 1980 de 250 bucăți la aparate de radio, de 200,7 la televizoare, de 156,2 la frigidere, de 102,2 la mașini de spălat rufe, de 28,9 la autoturisme. Dacă la toate acestea adăugăm indicatorii care reflectă realizarea și a altor drepturi fundamentale ale omului, cum ar fi dreptul la învățătură, accesibilitatea largă la sistemul de ocrotire a sănătății, cultură, artă etc., vom avea o imagine mai completă, mai semnificativă asupra efectelor creșterii și dezvoltării economice în România socialistă, asupra înfloririi personalității umane. Mulți din acești indicatori sînt comparabili sau chiar superiori aceloră din

țări dezvoltate economic. De exemplu, dacă în trecut aproape 40% din populația țării era neștiutoare de carte, în prezent, este generalizat învățămîntul obligatoriu de 10 ani, iar pînă în 1990 se va generaliza învățămîntul obligatoriu de 12 ani. Numărul total al copiilor cuprinși în rețeaua școlară este de 5,576 mil., al studenților de peste 190 mii, iar al personalului didactic de 267 mii, comparativ cu 1,650 mil. cit reprezenta în 1938—1939 numărul elevilor, 25 600 cel al studenților și 55 000 al cadrelor didactice. S-a îmbunătățit radical starea de sănătate a populației, iar aproximativ 70% din populație beneficiază de locuințe noi datorită construirii în anii 1950—1980 a peste 4,6 mil. de locuințe. Finalitatea social-umană a dezvoltării țării în actualul cincinal își găsește reflectarea multilaterală în Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R.

REALIZĂRILE obținute în toate domeniile vieții economico-sociale în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, anvergura prefacerilor și dinamismul transformărilor din acest cincinal și, în perspectivă, în conformitate cu hotărârile Congresului al XII-lea arată că drumul glorios al edificării socialismului în țara noastră este drumul glorios al înaintării continue pe treptele tot mai înalte de progres și civilizație socialistă. Eroismul și abnegația cu care toți fiii țării, indiferent de naționalitate, acționează pentru îndeplinirea obiectivului fundamental al etapei actuale — realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în societatea românească — reprezintă garanția sigură a realizării acestui obiectiv, a cotelor mereu mai înalte pe care le va atinge construcția socialistă și comunistă în România.

conf. dr. Costinel LAZAR

Priorități ale campaniei agricole de vară

SEKERIȘUL cerealelor păioase se desfășoară în ritm susținut în majoritatea județelor. În partea de nord a țării combinele recoltează suprafețele semănate cu orz, iar în sud pe cele cu grâu. Este momentul de vîrf al lucrărilor agricole, cînd se cer concentrate toate forțele umane și mecanice, astfel încît întreaga recoltă să ajungă grabnic și fără pierderi în hambare. Pentru a se preveni orice pierderi de recoltă prin scuturare sau în timpul depozitării, important este ca în fiecare unitate agricolă secerișul să se încadreze în limitele de timp stabilite, iar produsele să fie transportate direct din cîmp la bazele de recepție și la locurile de depozitare din unitățile agricole.

Pînă în ziua de 7 iulie recoltatul orzului s-a efectuat pe 741 572 hectare, ceea ce reprezintă 89 la sută din suprafața cultivată. Unitățile agricole din 21 de județe au încheiat recoltatul orzului. Centrul de greutate al acestei activități se deplasează acum în județele din nordul țării. Printr-o temeinică organizare a producției și a muncii, este posibil ca și în aceste județe lucrarea să se termine în cîteva zile, folosind la maximum toate mijloacele tehnice din dotare.

Paralel cu această activitate, în unele județe din sudul țării a fost declanșat secerișul grîului. Pînă la data de 7 iulie această cultură a fost recoltată pe 293 731 hectare. Se lucrează intens în județele din sudul țării, unde viteza de lucru crește de la o zi la alta. Limitarea la minimum a pierderilor este posibilă printr-o perfectă organizare a recoltatului, astfel încît această lucrare să fie încheiată în maximum 8—10 zile în toate unitățile agricole. Aceasta presupune ca toate utilajele să fie concentrate în lanurile care s-au cînt, unde să se lucreze în schimburi prelungite, folosind întreaga capacitate a dotărilor tehnice existente. Important este, în

Repartiția județelor în funcție de stadiul lucrărilor agricole de vară
la 6 iulie 1982

Realizarea lucrării (%)	Recoltat			Eliberarea terenului	Însămînțări de culturi duble
	orz de toamnă	orzoaica de toamnă	grâu + seacă		
0—20	3	—	11	2	12
21—40	4	1	10	8	13
41—60	3	—	—	12	7
61—80	3	2	—	13	3
81—100	27	14	—	2	—

momentul de față, ca specialiștii, conducerea unităților agricole să depisteze în fiecare zi parcelele cu grâu care s-a cînt și, oriunde lanurile au ajuns la maturitate, să dirijeze operativ formațiile de combine și tractoare, să asigure mobilizarea tuturor forțelor.

În cadrul campaniei de vară o atenție deosebită se impune a fi acordată lucrărilor de **transport și depozitare** a produselor recoltate. Extrem de important este ca grîul recoltat de combine să fie descărcat direct în mijloacele de transport. Tot ce se recoltează într-o zi, pînă seara trebuie pus la adăpost. Aceasta presupune ca la bazele de recepție preluarea să se facă operativ, evitîndu-se imobilizarea mijloacelor de transport pe un timp mai îndelungat.

În zilele ce urmează, în județele din sudul țării se impune o intensificare a secerișului grîului. De aceea, este necesar ca în toate unitățile agricole să se realizeze o **temeinică organizare a muncii și o participare efectivă și eficientă a forțelor mecanice**, a tuturor locuitorilor satelor și comunelor.

Gh. I.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Exploatarea sondelor la debitul potențial maxim

SPORIREA CONTINUĂ A PRODUCȚIEI de țitei și gaze constituie o sarcină de mare însemnătate pentru îndeplinirea obiectivului prioritar — independența energetică a țării în cursul acestui deceniu, pentru dezvoltarea economiei naționale, creșterea avuției și bunăstării poporului. Acestor cerințe le sînt subordonate și eforturile schelelor de foraj și extracție, ale trusturilor petroliere care acționează cu toate forțele și răspunderea pentru realizarea integrală a planului, a sarcinilor sporite ce le revin. Dealtfel, programele stabilite pe baza analizelor privind posibilitățile de sporire a producției de țitei și gaze în perioada 1982—1985 și aprobate la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 3 iulie a.c. prevăd creșteri constante ale producției, care urmează să ajungă, în 1985, la 15 milioane tone țitei și aproape 10 miliarde mc suplimentar la gaze.

Producția zilnică în creștere continuă

TRUSTUL PETROLULUI PITEȘTI, unitate reprezentativă a industriei extractive a țiteiului, își desfășoară activitatea pe raza a 5 județe (Argeș, Dimbovița, Olt, Teleorman, Vâlcea), prin două schele de foraj și trei de extracție, o bază de material tubular, transporturi și ateliere de reparații și o altă bază de aprovizionare tehnico-materială. Eforturile materiale (numai dotarea tehnică înglobează fonduri de peste 9 miliarde lei) și umane (un puternic și harnic colectiv de muncitori și specialiști) sînt concentrate în vederea realizării sarcinilor de producție, în primul rînd a extracției petrolului.

În prima jumătate a acestui an, prin valorificarea superioară a potențialului de producție, mobilizarea mai bună a resurselor, extracția țiteiului a sporit cu peste 550 tone/zi față de media lunii ianuarie. Important este și faptul că, datorită nivelului ridicat de recuperare a rezervelor din zăcăminte, peste 230 tone/zi s-au obținut prin exploatarea sondelor vechi. Această situație relativ bună se datorează faptului că, în prezent, schelele de extracție înregistrează un declin de producție mai mic cu 60—70% față de nivelul consemnat în perioada corespunzătoare a anului trecut. Între uni-

tățile trustului, Schela Moșoaia se situează pe primul loc și printre cele fruntașe pe minister, depășind în semestrul I sarcinile stabilite la producția de țitei cu aproape 2 000 t.

Creșterea continuă, față de începutul anului, a producției zilnice de țitei și depășirea, în ultimele 2 luni, a prevederilor de plan are la bază un complex de măsuri organizatorice și tehnice. Între acestea la loc de frunte se situează:

- intensificarea operațiilor geologice, tehnologice, printre care adăunări, cimentări, retrageri, stimulări acide etc., precum și modificarea parametrilor de pompaj la sondele în funcțiune (s-au efectuat astfel peste 2 500 de operații de acest gen);

- dotarea sondelor cu echipamente perfecționate de randament superior. În acest interval peste 160 de sonde inzestrate cu pompe de mare duranță au adus un aport sporit la creșterea producției de țitei;

- extinderea exploatării sondelor în sistemul gaz-lift pe anumite structuri (într-o primă etapă această tehnologie se aplică la 39 de sonde din Schela de extracție Moșoaia), capabile să aducă un aport mai mare la creșterea producției de țitei;

- îmbunătățirea activității de asistență tehnică și intervenții la sonde prin creșterea cointeresării formațiilor de lucru în rezolvarea mai operativă a lucrărilor. În acest sens, din luna martie se aplică pe scară largă acordul pe schimb, care dă rezultate bune în organizarea lucrului și creșterea randamentului în producție, a capacității de intervenție. S-a reușit, în acest mod organizarea, pînă în luna mai, a încă 5 brigăzi de intervenție și a fost completat schimbul III la alte 8 brigăzi. Adăugînd acestora și perfecționarea organizării echipelor de reparații a trolilor și instalațiilor (reparații efectuate pe poziții de lucru) s-a reușit reducerea timpului neproductiv și a numărului de sonde oprite cu peste 15% (și chiar mai mult în lunile aprilie și mai) față de situația de la începutul anului.

Corelarea mai bună a indicatorilor fizici și valorici

ANALIZA ACTIVITĂȚII pentru perioada încheiată pune în evidență și anumite aspecte și probleme contra-

dictorii privind realizările pe întregul trust și pe schele.

Este știut că planul constituie un tot unitar a cărui îndeplinire trebuie asigurată la toți indicatorii, unitățile și centralele, respectiv schelele și trusturile, fiind în mod nemijlocit răspunzătoare de îndeplinirea tuturor sarcinilor stabilite. De aceea, se cere ca pe fiecare verigă și pe tot timpul desfășurării procesului de producție să fie asigurate echilibrul și corelațiile necesare bunei desfășurări a producției și funcționării a mecanismului complex care este unitatea economică și, mai ales, economia națională.

Urmărind datele cuprinse în tabelul alăturat, se poate nota mai întii că deși producția fizică, cum s-a arătat mai înainte, a crescut simțitor față de sfîrșitul anului trecut și începutul celui în curs, raportată la plan nu a fost realizată în întregime, deși se află în continuă ascensiune (îndeosebi la țitei extras — 98,4% la 31 III și 99,4% la 31 V). Un alt aspect care se evidențiază este că producția fizică a fost și este încă influențată nefavorabil atît de nerealizarea în întregime a producției de țitei planificate, cît mai ales, a celei de gaze și etan. Dacă la țitei planul pe 6 luni a fost îndeplinit la schelele Moșoaia și Găiești la gaze nici una din schelele de extracție nu a atins nivelul prevăzut.

Un ultim aspect ce se impune reținut este că deși producția fizică nu a fost realizată la nivelul stabilit, producția marfă vîndută și încasată s-a situat peste nivelul prevăzut. Datorită acestui fapt, ca și prin amplificarea eforturilor de reducere a costurilor de producție, de creștere a gradului de gospodărire mai eficientă a fondurilor disponibile și prin acțiunea altor factori favorizanți (modificarea prețurilor și tarifelor pe baza Decretului 48/1982 și depășirea cu circa 40% a prevederilor la capitolul investiții în trim. I), s-a reușit realizarea și depășirea substanțială a veniturilor planificate, a producției nete și beneficiilor. Și aceasta în timp ce Schela de extracție Ciurești — deși a redus cheltuielile materiale față de cele planificate pe unitatea de produs, — datorită nerealizării unui important volum de producție fizică și marfă a influențat nefavorabil în mare măsură asupra gradului de îndeplinire a indicatorilor fizici și valorici pe întregul trust.

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 31)

Accelerarea atingerii parametrilor proiectați la noile obiective de investiții

INTERCONNECTAREA în termen cât mai scurt a noilor obiective de investiții la circuitul productiv are o importanță deosebită la nivelul întregii economii naționale, întrucât astfel se creează posibilitatea obținerii suplimentare a unor însemnate cantități de produse, se asigură amortizarea mai devreme a fondurilor de investiții încorporate, se creează condițiile satisfacerii în măsură sporită a cerințelor beneficiarilor interni și externi. Iată de ce se cere acordată de către toate unitățile implicate o atenție deosebită folosirii cu maximum de eficiență a mijloacelor destinate dezvoltării economico-sociale a țării, realizării unei eficiențe maxime la fiecare mie de lei fonduri fixe noi.

Întreprinderea mecanică Mirșa din județul Sibiu cunoaște în acest cincinal o importantă etapă de dezvoltare. În această mare unitate economică au fost investite și se investesc în continuare însemnate fonduri de investiții pentru realizarea unor noi și moderne capacități de producție. Pe această cale se prevede ca întreprinderea să-și sporească simțitor producția de autobasculante de mare capacitate destinate marilor șantiere ale țării cum sînt Combinatul carbonifer Rovinari, Canalul Dunăre-Marea Neagră ș.a., precum și pentru export, de trailere de mare capacitate, de piese forjate ș.a. Trebuie menționat faptul că dezvoltarea și reprofilarea întreprinderii mecanice Mirșa a fost și este în actualul cincinal unul din importante obiective de investiții din cadrul Ministerului Construcțiilor de Mașini și din economia județului Sibiu: în final sînt prevăzute a se pune în funcțiune la această unitate un număr de 10 mari capacități de producție.

Pînă la această oră, ca urmare a unei colaborări și conlucrări fructuoase dintre proiectant-constructor (Trustul de construcții Brașov — Șantierul de construcții industriale Sibiu) și unitatea beneficiară au fost puse în funcțiune un număr de 9 capacități, ceea ce a însemnat pentru economia națională realizarea unui disponibil însemnat de autovehicule de transport de primă im-

portanță. Numai în cadrul capacității de construcție a autobasculantelor de 50 tone-forță, de pildă, prin punerea ei în funcțiune în avans cu doi ani față de termen, au fost create posibilități de grăbire a atingerii parametrilor proiectați și pe această bază de realizare a unei producții marfă suplimentare în valoare de 196 milioane lei, de fabricare și livrare către marile șantiere ale țării a unui număr de 40 autobasculante.

Analiza experienței valoroase acumulată în această unitate pune în evidență că **principalii factori** care au contribuit la scurtarea substanțială a duratei perioadelor de punere în funcțiune, cu influențe favorabile directe asupra grăbirii termenelor de atingere a parametrilor proiectați, au fost:

- **acordarea unei atenții deosebite** — de către toți factorii implicați în procesul investițional — **etapci de pregătire** a fiecărei capacități în parte, ca acțiune esențială, hotărîtoare, în scurtarea procesului de realizare a noilor obiective de investiții și de grăbire a atingerii parametrilor proiectați;

- **elaborarea din vreme** de către proiectant — Institutul de proiectări pentru construcții de mașini București — **a documentației tehnice de execuție** și transmiterea ei rapidă către beneficiar și constructor;

- **contractarea și primirea în general la termene a utilajelor tehnologice atît din țară cît și din import.** De remarcat este faptul că **beneficiarul a preluat încă de la început montarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor**, creînd astfel condiții constructorului să-și poată concentra forțele cu deosebire spre activitatea de construcții-montaj. În acest sens, au fost create **colective interdisciplinare** formate din electroniști, mecanici, electricieni și alte cadre de specialiști, care au asigurat și asigură montarea și efectuarea completă a probelor tuturor mașinilor și utilajelor și urmăresc modul de funcționare a fiecărui utilaj în parte, pînă la atingerea parametrilor proiectați. Ca urmare a intensificării activității de construcții-montaj de către constructor, precum și a pregă-

tirii pentru montaj și a montajului propriu-zis al mașinilor și utilajelor de către beneficiari, stocurile de mașini și utilaje tehnologice nemontate de pe șantier au scăzut continuu.

Sigur, fiind vorba de o investiție de o asemenea anvergură au existat și mai există încă, în special în ce privește utilajele, **o serie de probleme** care își așteaptă grabnic rezolvarea. Se așteaptă, de pildă, de la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București șase mese fixe pentru o serie de mașini de alezat și frezat, care trebuiau livrate încă din anul 1980. Datorită acestor mese, a căror valoare totală este doar de 978 mii lei, stau imobilizate la beneficiar mașini de frezat și alezat longitudinal în valoare de nu mai puțin de 8,9 milioane lei, de aproape doi ani de zile. De asemenea, întreprinderea „Unio” din Satu-Mare trebuia să livreze, tot din anul 1980, un electropalan cu talpă (valoare 200 mii lei) care tergiversează darea în funcțiune a unei piste de încercări în care s-au investit zeci de milioane de lei. Evident că, în acest caz, eforturile producătorilor se cer amplificate, dat fiind că aceste investiții „de completare” împiedică atingerea parametrilor proiectați la instalațiile tehnologice principale;

- **asigurarea** — atît din punct de vedere cantitativ și mai cu seamă al structurii — a **necesarului de forță de muncă**. În acest sens din anul 1975, de cînd a început etapa a I-a de dezvoltare a întreprinderii, între constructor și beneficiar a existat și există o strînsă conlucrare, iar rezultatele au fost pe măsură. Dacă forța de muncă calificată (zidari, fierari, betoniști, timplari etc.) a fost asigurată de constructor în completare cu beneficiarul, forța de muncă necalificată a fost recrutată în principal din satele înconjurătoare (Bradu Olt, Recovița, Porumbacu de Jos, Tălmăciu etc.), creîndu-li-se condiții propice de muncă, hrană caldă, iar cînd a fost cazul beneficiarul a pus la dispoziție un cămin de nefamiliști de 400 de locuri pentru cazare ș.a. Așa se explică faptul că **pe acest mare șantier de construcții niciodată n-a fost criză de forță de muncă, atît calificată cît și necalificată.**

Conlucrarea strînsă și fructuoasă între proiectant, constructor și beneficiar de pe acest mare șantier de construcții poate și trebuie continuată pînă la punerea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați a ultimei capacități de producție — forța de 5000 tone/an, la care constructorul s-a angajat să devanseze punerea în funcțiune cu cel puțin 3 luni (noiembrie 1982) față de programul inițial.

Nicolae BLAGA
Sibiu

Acțiuni ferme pentru reducerea consumului de energie, gaze naturale și alți combustibili

TININD SEAMA de cerințele dezvoltării economiei naționale în etapa actuală, de implicațiile crizei energetice pe plan mondial, conducerea partidului a elaborat, în lumina hotărârilor Congresului al XII-lea al P.C.R., un amplu program energetic menit să asigure creșterea mai puternică a bazei proprii de resurse energetice, prin intensificarea lucrărilor geologice și sporirea extracției de cărbune, țiței și gaze naturale, construirea unor noi centrale electrice și termice care utilizează cărbune din producție internă, realizarea unor obiective hidro-energetice și nucleare electrice, folosirea tot mai intensă a surselor noi de energie. Concomitent însă au fost prevăzute măsuri deosebite privitoare la o mai rațională gospodărire și utilizare a energiei, la creșterea gradului de economisire a acesteia.

Preocuparea constantă a conducerii partidului și statului pentru reducerea mai accentuată pe toate căile a consumurilor energetice și încadrarea acestora în niveluri raționale își găsește reflectarea și în prevederile recentului **Decret al Consiliului de Stat privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili.** Decretul respectiv, ca și celelalte documente de partid elaborate în ultima vreme, au în vedere situația obiectivă în care se desfășoară activitatea energetică în etapa actuală, atît pe plan intern cît și internațional. În aceste condiții, în țara noastră, specificul activității energetice se manifestă prin: nivelul limitat al surselor proprii de energie; necesitatea accelerării introducerii în circuitul economic a unor noi purtători de energie care impun cheltuieli de investiții, producere și utilizare din ce în ce mai ridicate (lignit de putere calorifică inferioară, sisturi bituminoase, deșeuri energetice, energie geotermală, solară, eoliană etc.); necesitatea retragerii din circuitul energetic a combustibililor petrolieri, iar în etapa imediat următoare și a gazelor naturale; diminuarea efectelor crizei economice mondiale care se menține și influențează asupra prețurilor energiei pe piața externă.

După cum este binecunoscut, cea mai ieftină formă de energie este economisirea acesteia. În condițiile în care țara noastră apelează de mai mulți ani la importuri însemnate de resurse energetice — necesitate atît de cerințele dezvoltării economiei, cît și de gospodărirea nu tocmai rațională a acesteia în unele unități economice și nu de puține ori de numeroși cetățeni din gospodăriile proprii — trebuie luate toate măsurile pentru reducerea consumurilor de energie. În acest cadru se înscrie și necesitatea perfecționării tehnologiilor de producție, astfel încît consumurile ce se înregistrează la fabricarea anumitor produse în diferite întreprinderi să se situeze la nivelul cel mai scăzut. În prezent, în industria metalurgică, la fabricarea oțelului calibrat, în bare și colaci, consumurile tehnologice diferă pe unitate de produs de la simplu la dublu. În industria chimică, consumul tehnologic la fabricarea anvelopelor și camerelor și cel înregistrat la fabricarea clorurii de vinil de asemenea diferă în aceeași proporție de la o unitate la alta. La producerea poliesterilor și a sulfatului de sodiu consumurile tehnologice diferă de la o unitate la alta de aproape trei ori. În industria materialelor de construcții și în alte ramuri întâlnim situații asemănătoare și care toate împreună necesită analize complexe și programe de măsuri temeinice care să ducă la importante economii în balanța energetică a țării.

Efecte asemănătoare se pot obține și pe calea unei temeinice preocupări pentru valorificarea în măsură din ce în ce

mai largă a resurselor energetice refolosibile. Pentru evidențierea importanțelor rezerve ce le oferă această formă de economisire a energiei subliniem că, în 1981, din întregul potențial de astfel de resurse au fost recuperate numai 73 la sută, iar în trim. I al anului în curs numai 70 la sută. Dacă la acestea mai adăugăm și faptul că multe din instalațiile producătoare nu ating în exploatarea curentă parametrii proiectați, cît și alte aspecte de ordin tehnologic, organizatoric și de altă natură, avem o imagine clară a ceea ce se poate obține printr-o judicioasă gospodărire a energiei.

Iată de ce recentul Decret al Consiliului de Stat urmărește în primul rînd asigurarea unei politici energetice unitare și competente, care să țină seama de condițiile tehnice și economice majore ale economiei noastre. În această direcție se înscrie și prevederea referitoare la desemnarea Ministerului Energiei Electrice ca „administrator unic al tuturor surselor de energie și răspunzător de îndeplinirea măsurilor privind producerea, distribuția și utilizarea în condiții de eficiență maximă a energiei electrice și termice“. De asemenea, pentru toate organele centrale din economie — Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și celelalte ministere, se trasează sarcina de a lua toate măsurile ce se impun pentru perfecționarea tehnologiilor, înlocuirea sau modernizarea instalațiilor cu consumuri energetice mari, raționalizarea fluxurilor de producție, buna întreținere și exploatarea a mașinilor, eliminarea pierderilor în transportul energiei, creșterea randamentelor în utilizarea combustibililor, recuperarea integrală a resurselor energetice refolosibile prin toate formele cunoscute. Nu trebuie pierdut din vedere că, dintre resursele energetice refolosibile cu potențial termic ridicat, pentru circa 4 milioane tone combustibil convențional nu există încă stabilite soluțiile de recuperare. Pentru rezolvarea acestor probleme sarcini prioritare de mare răspundere revin cercetării științifice și întreprinderilor posesoare de astfel de resurse.

★

ALĂTURI DE ACESTE MĂSURI se impun a fi luate și altele cu caracter tehnic-organizatoric privind limitarea la strictul necesar a temperaturii aburului și apei calde, perioadei de furnizare, eliminându-se funcționarea în gol sau la capacitate redusă a centralelor termice, prin organizarea corespunzătoare a proceselor de producție. În acest scop este necesar ca pentru fiecare centrală termică să se instituie programe optime de funcționare, iar secțiile și unitățile care primesc energie termică să-și organizeze activitatea productivă astfel încît să se încadreze în programele și consumurile stabilite.

În Decret sînt prezentate de asemenea sarcini deosebite pentru M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. de a contribui la reducerea consumului casnic de energie prin reproiectarea, tipizarea și fabricarea de aparate de uz casnic cu consum redus de energie atît pentru populație cît și pentru întreaga economie, asigurarea realizării în cantitățile necesare a cazanelor pe cărbuni și alți combustibili solizi cu randamente superioare și a aparatului de reglaj și automatizare a centralelor și punctelor termice, precum și a contoarelor pentru măsurarea consumului de energie termică la blocurile de locuințe.

În ceea ce privește consumul de energie termică a populației, odată cu asigurarea pe timp frigos a unei temperaturi de cel mult 18°C în locuințe, se impune economisirea la maximum a apei calde menajere prin limitarea livrării acesteia pe bază de program săptămînal și reducerea temperaturii de livrare la 40°C. Aceasta necesită desfășurarea unei largi acțiuni de convingere în rândurile populației pentru economisirea și combaterea oricărei forme de risipă a energiei termice și pentru o înțelegere justă a importanței măsurilor preconizate.

Toate aceste prevederi au la bază necesitatea punerii în concordanță deplină a cheltuielilor ce se efectuează cu producerea și livrarea energiei, înglobarea acesteia în realizarea diferitelor produse sau utilizarea în consumul casnic, astfel încît să se asigure acoperirea integrală a costurilor de producție și obținerea unei rentabilități corespunzătoare.

Măsurile stabilite în Decret pun în fața unităților economice, a tuturor cetățenilor patriei sarcina de a acționa încă din semestrul II al acestui an în direcția reducerii consumurilor de energie, gaze naturale și alți combustibili, astfel încît nivelurile de economisire să se situeze la cote cît mai ridicate. Este o cerință impusă de exigențele dezvoltării continue a economiei naționale, de creșterea producției și avuției obștești, de sporirea venitului național — baza sigură a ridicării nivelului de trai al întregului nostru popor.

ing. Gh. STOICA
director în C.S.P.

ENERGIA EOLIANĂ — COMPONENTĂ A SISTEMULUI ENERGETIC AL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI (I)

A „DOUA CRIZĂ ENERGETICĂ” — cea care afectează zonele rurale — se manifestă cu o deosebită acuitate și datorită faptului că este resimțită de cea mai mare parte a populației globului — populația rurală. Pentru rezolvarea ei, omenirea caută să valorifice îndeosebi sursele de energie renuvelabilă, printre care se numără și energia eoliană. Nici un Don Quijote nu-și mai poate permite astăzi să se lupte cu morile de vânt, deoarece într-o formă modernă — bineînțeles, ele devin un prețios auxiliar al sistemului energetic al agriculturii.

Energia eoliană este una din cele mai vechi forme de energie pe care omul le-a pus în serviciul producției materiale. Navigația cu vase cu pinze, de pildă, este cunoscută din epoca faraonilor.

Folosirea energiei eoliene în agricultură cu ajutorul morilor de vânt începe în Europa pe la jumătatea secolului VI în Franța (iar în China există mărturii foarte vechi); în secolul XIII, morile de vânt cu patru aripi și cu ax orizontal (strămoșii vestitelor mori de vânt „olandeze”) erau utilizate în numeroase țări europene. Perfecționările aduse în decursul secolelor le-au făcut apte pentru măcinat cereale, pentru procurat apă și pentru punerea în mișcare a diferitelor mecanisme. În regiunea Caraibilor — mare cultivatoare de trestie de zahăr prin utilizarea forței de muncă a sclavilor negri — morile de vânt erau utilizate pentru concasarea trestiei de zahăr.

Secolul XIX este „vîrsta de aur” a morilor de vânt: numai în Olanda existau circa 10 000 de mori de vânt, cele mai mari dintre ele dezvoltînd o putere maximă de circa 50 KW.

Progresul tehnic în acest domeniu, propulsat de nevoia socială, face posibilă apariția — la sfîrșitul secolului XIX — a morii mici de vînt cu mai multe aripi, utilizată pentru pomparea apei. Numai în Statele Unite, în perioada 1850—1940, au fost fabricate peste 6 milioane de asemenea „mori”, astfel că aproape fiecare fermă din Midwest (dar și din alte regiuni) dispunea de cel puțin o moară de vînt, folosită pentru pomparea apei (în scopuri productive — adăparea vitelor — și casnice). În regiunile mai îndepărtate, multe din aceste instalații sînt și astăzi în funcțiune.

Un tip cu totul deosebit și ieftin de moară de vînt — din lemn și pinză — este utilizat de mult timp în bazinul Mediteranei; la începutul secolului, numai în Creta existau cîteva mii folosite pentru pomparea apei (dintre care multe mai funcționează și azi). De construcție similară sînt morile de vînt folosite în Thailanda.

Morile de vînt pentru pomparea apei (pentru adăpat vitele) sînt fabricate și azi în țările cu mari întinderi de pășuni aride, care practică metode extensive de pășunat (Australia, Argentina și Africa de Sud, unde funcționează circa 1 milion de mori); lor li se adaugă India, unde proprietatea parcelară a țărănilor favorizează folosirea morilor de vînt pentru pomparea apei de irigat.

În România, folosirea morilor de vînt a avut o dublă semnificație: **pentru măcinat** (mai ales în Dobrogea) și **pentru pomparea apei** (mai ales în Bărăgan). Pe lângă acestea, vîntul a reprezentat întotdeauna „**triorul natural**” al țărânului român, folosit fără nici o instalație.

Caracteristicile fundamentale ale energiei eoliene

AMPLOAREA pe care o luase utilizarea energiei eoliene în agricultura celor mai dezvoltate țări ale lumii înainte de apariția energiei fosile ieftine se explică prin **caracteristicile ei fundamentale**, inclusiv economicitatea producerii și folosirii.

Energia eoliană este rezultatul încălzirii inegale a atmosferei de către soare și a denivelărilor scoarței terestre (de aceea, mai este considerată și o formă transformată a energiei solare). Deși numai o mică parte din energia solară care cade pe Terra este transformată în energie cinetică eoliană, totuși aceasta reprezintă o cantitate enormă: după cele mai modeste estimări, ea ar putea satisface sigur circa 20% din nevoile mondiale de energie de acum pînă la sfîrșitul secolului.

Aportul energiei eoliene comparat cu cel al altor surse reînnoibile și nepoluante, cum este energia solară, se poate vedea din următoarele: o viteză medie de 5,5 m/sec. corespunde unui flux energetic mediu de circa 200 W/m², ceea ce echivalează aproape cu fluxul solar mediu înregistrat în decursul unei zile într-o zonă cu o bună insolație. Se apreciază că, în viitor, morile aeromotoare vor produce energie la un preț comparabil cu cel al energiei nucleare.

Puterea energetică posibil de obținut de un sistem eolian este proporțională cubului vitezei vîntului, cu precizarea că dacă aceasta crește de două ori, atunci puterea energetică eliberată crește de opt ori.

La scară mondială, viteza medie a vîntului în partea inferioară a atmosferei este de 9 m/s, ceea ce, într-un

plan expus vîntului și perpendicular vîntului, dă o putere energetică de 1/2 kWh/m². Intrucît puterea variază cu cubul vitezei, la un vînt cu o viteză de 16 km/h, ea este de ordinul a 54 w/m²; dacă însă viteza vîntului se dublează, atunci puterea este de 43 qW/m² (2³=8 ori puterea inițială). Pe această bază se estimează că potențialul mondial de putere energetică eoliană este de 2x10¹⁶kW. Se cere precizat faptul că, pentru a pune în mișcare o instalație eoliană, vîntul trebuie să aibă o viteză de minimum 10 km/h.

Cu toate aceste avantaje, energia eoliană prezintă două **inconveniente** de bază: a) este foarte difuză, are o densitate foarte slabă, necesitînd instalații relativ mari pentru a o capta în cantități relativ mici, b) vînturile sînt neregulate astfel că, atîta timp cît nu se va găsi mijlocul de a o înmagazina, energia eoliană nu poate fi utilizată decît intermitent. Durata variațiilor de resurse energetice eoliene în timp și în spațiu poate fi de cîteva secunde (rafaie), cîteva minute (vînturi de forță variabilă), cîteva ore (cicluri diurne) și cîteva luni (variații sezoniere).

Ca urmare, folosirea energiei eoliene, ca sursă energetică complementară, prezintă **interes practic** în următoarele împrejurări:

a) în asociație cu alte instalații generatoare de electricitate, permițînd reducerea consumului de combustibili clasici și creșterea puterii totale disponibile pentru producerea de electricitate;

b) în asociație cu orice sistem de stocare de energie, energia eoliană constituind astfel o sursă regulată de energie (luînd însă în calcul costurile și pierderile pe care le implică stocarea);

c) în aplicațiile în care utilizarea finală a energiei este relativ independentă de timp, cum ar fi sistemele de irigare, de pompare și de desalinizare a apei, precum și sistemele de încălzire, uscare și refrigerare a produselor agricole.

În opoziție cu aceste limite naturale ale energiei eoliene, ea prezintă totuși o **caracteristică cu totul deosebită: de regulă, vîntul bate cînd este mai mare nevoie de energie** — după amiaza și seara (cînd e nevoie mai mare de energie), iarna (cînd energia poate fi folosită pentru încălzit), primăvara și toamna (cînd rezervele de apă în sol sînt scăzute și vînturile puternice pot pune în mișcare instalații de pompare a apei). Caracterul aleatoriu al puterii și duratei vîntului impune însă luarea în calcul a acestui element de incertitudine atunci cînd se determină rentabilitatea unei instalații, marjele de rezervă și volumul stocurilor de energie.

Transformarea energiei eoliene în e-

nergie utilizabilă prezintă unele caracteristici de mare semnificație economică :

a) puterea unui sistem eolian poate varia de la câțiva wați până la un megawatt sau chiar mai mult, folosind mai multe unități fie grupate în baterii, fie în ordine mai dispersată după configurația terenului ;

b) sisteme eoliene cu o funcționare simplă și cu un randament satisfăcător pot fi construite folosind o gamă largă de tehnici și materiale, de la producția artizanală individuală sau colectivă cu materiale locale până la fabricații de serie a sistemelor de vîrf pentru viteze mari ale vîntului. Randamentul relativ ridicat al sistemului (pînă la 40%) și suprafața mult mai mică decît a captatoarelor solare (aripile ocupă 10—60% din suprafața discului „măturat” de către rotor) îi dau evidente avantaje ;

c) puterea energetică produsă de turbina eoliană are numeroase aplicații : producerea de electricitate (curent alternativ și curent continuu), pompare a apei, lucrări mecanice la măcinatul cerealelor, tăiatul lemnului, extragerea uleiurilor alimentare, precum și încălzitul casnic.

Pe aceste considerente, în condițiile adîncirii crizei energetice mondiale și ale strategiei de asigurare a autonomiei energetice a țării, **Programul—directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000**, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., menționează că „**vor fi intensificate, de asemenea, cercetările pentru utilizarea energiei vîntului în instalații de putere mică, mijlocie și mare**”.

Nivelul actual de dezvoltare a tehnicilor de utilizare a energiei eoliene

INSTALAȚIILE eoliene tradiționale, datorită coeficientului de plenitudine ridicat (raportul dintre suprafața aripilor și suprafața totală „măturată”, de rotire), aveau un coeficient de putere relativ mic (20—30%). În decursul primei jumătăți a secolului nostru, au apărut turbinele eoliene cu un coeficient redus de plenitudine și al căror parametru de alunecare era egal sau superior lui 4 (adică viteza de rotație la extremitatea aripilor era de patru ori mai mare decît viteza vîntului). Ele au permis creșterea randamentului la 40%. Abandonat în anii '50 (ca urmare a extinderii centralelor cu păcură), studiul turbinelor eoliene a fost reluat și, după 1973, ele au beneficiat de numeroase ameliorări, determinate de cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale în domeniul aerodinamicilor.

Actualmente există un consens în aprecierea rolului sistemelor eoliene pentru :

a) pomparea apei în zonele rurale, chiar dacă viteza medie a vîntului nu depășește 3—3,5 m/sec. ;

1) Vezi Oswald Neacșa — Considerații privind potențialul energetic solar și eolian al teritoriului Republicii Socialiste România, „Terra” nr. 3/1979.

2) *** L'énergie des meilleurs sites, Un dossier F.D., „Forum du développement”, nr. 69, janvier — février 1981.

b) producerea și aprovizionarea cu electricitate a locuințelor și localităților izolate, în combinație cu alte grupuri energetice sau cu sisteme de stocare a energiei ;

c) integrarea cu alte rețele energetice, pentru a reduce consumul de combustibil al centralelor (caz în care este necesară o viteză a vîntului mai mare de 5 m/sec.).

Tehnicele de utilizare a energiei eoliene sînt caracterizate prin trei parametri :

1) tipul de mașină : a) mașini cu ax orizontal — de la mori cu pînze și eoliene cu mai multe aripi pînă la elici de mare viteză ; b) mașini cu ax vertical — de la tipul Savonius pînă la tipul Darrien de mare viteză și alte mașini de aceeași configurație ;

2) utilizarea — pentru pomparea apei, desalinizarea apei, încălzire, refrigerare, producerea de electricitate — autonom sau în cuplare la rețea ;

3) puterea mașinii — slabă (sub 10 kW), medie (de la 10 la 100 kW), mediu — importantă (de la 100 la 1000 kW), importantă (peste 1 MW). Morile cu pînze, eoliene cu mai multe aripi și rotoarele de tip Savonius eliberează o putere nominală mai mică de 10 kW (din cauza coeficientului ridicat de plenitudine) și servesc mai ales pentru pomparea directă a apei. Turbinele cu coeficient redus de plenitudine (atît cu ax orizontal, cît și vertical) sînt de toate mărimile și servesc pentru producerea de energie electrică.

Potențialul de energie eoliană al agriculturii în România

LUCRĂRILE de cadastrare efectuate în țara noastră, în scopul relevării resurselor de energie eoliană care pot fi folosite în agricultură¹⁾, arată că România dispune de un potențial relativ ridicat datorat așezării într-o zonă de interferență a maselor de aer cu contraste termice — barice mari. O a doua caracteristică este neuniformitatea teritorială a acestui potențial, datorat configurației terenului, care compartimentează puternic teritoriul țării și imprimă valori diferite acestui potențial de la o regiune la alta. Aceste concluzii confirmă rezultatele cercetărilor întreprinse pe plan mondial, potrivit cărora teritoriile unde suflă vînturi puternice și constante se găsesc de preferință la latitudini temperate (40°—50° nord și sud) și nu prea departe de mare.²⁾ Potrivit scopului urmărit — relevarea potențialului eolian numai pentru agricultură — cadastrul efectuat în țara noastră a exclus zonele de munte și subcarpatice, unde frecvența cea mai ridicată a vînturilor se înregistrează în zona spectrului de viteze de peste 8 m/sec., dar a inclus depresiunile intramontane ale Brașovului, Ciucașului și Giurgeului care, deși se află la o altitudine de peste 500 m, dispun de însemnate suprafețe agricole. Dacă avem însă în vedere necesitatea dezvoltării agricole și a zonelor montane, unde comunitățile izolate necesită totuși alimentarea cu curent electric, devine evident imperativul cadastrării potențialului eolian și din aceste zone. De precizat că potențialul

eolian a fost apreciat prin prisma a doi indicatori : **intensitatea** (în m/sec) și **durata vîntului** în timpul anului (în ore).

După cum era de așteptat, cel mai mare potențial eolian utilizabil există în zona de litoral al Mării Negre (inclusiv Delta Dunării), deasupra horstului dobrogean și în zona de confluență a Siretului cu Dunărea (în culoarul dintre Munții Dobrogei și Podișul Central Moldovenesc). Aici, circa 6 000 de ore pe an (peste 60% din timpul anului), viteza vîntului înregistrează valori cuprinse între 3 și 8 m/sec.

Pe locul următor — cu un potențial ridicat, frecvența vîntului cu viteze de 3—8 m/sec. variind între 4 400 și 5 200 ore, adică 50—60% din timpul unui an — se situează Dobrogea continentală, Cîmpia Bărăganului, părțile înalte ale Podișului Central Moldovenesc și ale Dealului Mare, precum și extremitatea de apus a Cîmpiei vestice.

O poziție de mijloc — cu o frecvență a vîntului cu o viteză de 3—8 m/sec. de 3 500—4 400 ore (40—50% din timpul anului) — ocupă vestul Cîmpiei Române (cu excepția Cîmpiei Olteniei și părții nord-vestice a Cîmpiei Găvanu-Burdea), al Podișului Central Moldovenesc și al Cîmpiei de Vest.

O frecvență de 2 600—3 500 ore (30—40% din timpul anului) a vîntului de 3—8 m/sec o întîlnim deasupra Cîmpiei Moldovei, Cîmpiei Olteniei (exceptînd partea de vest) și Cîmpiei Someșului.

În zona deluroasă aflată în exteriorul munților Carpați (Orientali, Meridionali și Occidentali), precum și în zona de podiș (inclusiv Piemontul Getic, Podișul Transilvaniei și cel Someșan), frecvența anuală a vîntului cu viteze de 3—8 m/sec este de numai 1 750—2 600 ore (20—30% din timpul anului).

Cel mai redus potențial eolian din zonele agricole ale țării — sub 20% din timpul anului, adică sub 1 750 de ore anual — îl întîlnim în depresiunile intramontane, datorită adăposturilor create de culmile muntoase din jur.

Bineînțeles că niciuna din aceste zone „eoliene” nu are un caracter uniform : în timp ce pe vîrfuri și piemonturi frecvența vînturilor de 3—8 m/sec. poate depăși 60%, în locurile joase și adăpostite scade chiar sub 10%.

Un interes practic foarte mare prezintă și **repartiția în timp a potențialului eolian**. Astfel, în variația sezonieră, cel mai ridicat potențial se înregistrează primăvara, cînd contrastul termic dintre diferite părți ale teritoriului este maxim, iar țara noastră este traversată de numeroase depresiuni barice și fronturi atmosferice. Mult mai avantajoasă pentru agricultură este variația diurnă, deoarece cel mai ridicat potențial se înregistrează — sub influența convecției termice în timpul zilei (cînd se efectuează majoritatea lucrărilor agricole).

Se apreciază însă că — date fiind condițiile de determinare a vitezei vîntului, inclusiv aparatura și metodele folosite — potențialul eolian al tuturor zonelor este mai mare decît cel menționat mai sus.

prof. dr. Oprea PÂPALĂ

**AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE**

Creșterea eficienței fondurilor de producție

REALIZAREA mărețelor sarcini stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. în toate domeniile vieții economico-sociale este condiționată de modul în care este gospodărită avuția națională, de preocuparea existentă pentru obținerea unor rezultate superioare, a unei eficiențe ridicate. Pentru realizarea acestor obiective întreprinderile industriale dispun de fonduri de producție, care în condițiile noului mecanism economico-financiar trebuie să asigure crearea de noi valori de întrebuințare de calitate ridicată, ca urmare a valorificării superioare a tuturor resurselor pe care le au la dispoziție.

Desfășurarea normală a proceselor de producție din întreprindere se reflectă în rotația fondurilor de producție, iar micșorarea duratei circuitului economic în creșterea eficienței utilizării resurselor materiale.

Eficiența economică a folosirii fondurilor de producție se apreciază cu ajutorul unui sistem de indicatori care evidențiază anumite laturi ale activității întreprinderii. În prezent, întreprinderile utilizează ca indicatori ai eficienței folosirii fondurilor producția netă și beneficiul la 1 000 lei fonduri de producție. Considerăm că este necesar, pentru munca de analiză, de a se folosi și alți indicatori, cum ar fi producția globală, producția marfă fabricată, producția marfă vândută și încasată și beneficiul brut la 1 000 lei fonduri de producție. Utilizând acești indicatori de caracterizare a eficienței folosirii fondurilor se creează premise pentru sesizarea unor aspecte importante ale activității întreprinderii și stabilirea direcțiilor de acțiune în vederea eliminării neajunsurilor și obținerii unor rezultate superioare.

Indicatorii de eficiență ai folosirii fondurilor de producție realizați în anul 1981 la întreprinderile „Electrotehnica” și „Postăvăria Română” din București — sint prezentați în tabelul 1. Datele arată o depășire a tuturor indicatorilor sintetici de

Tabelul nr. 1

Indicatorii de eficiență ai utilizării fondurilor fixe în anul 1981

Indicatori	„Electrotehnica“	„Postăvăria română“
Producția netă	102,4	107,4
Producția globală	101,0	106,4
Producția marfă fabricată	101,1	106,6
Producția marfă vândută și încasată	105,2	102,6
Beneficiu brut (rezultatele financiare)	107,5	142,1
Valoarea medie a fondurilor fixe	100,8	96,8
Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe	101,6	111,1
Producția globală la 1 000 lei fonduri fixe	100,2	110,0
Producția marfă fabricată la 1 000 lei fonduri fixe	100,3	110,2
Producția marfă vândută și încasată la 1 000 lei fonduri fixe	104,4	106,0
Beneficiul brut la 1 000 lei fonduri fixe	106,6	146,8

eficiență ai folosirii fondurilor de producție. La „Electrotehnica” cele mai mari depășiri față de plan se înregistrează la bene-

ficiul brut la 1 000 lei fonduri fixe și la producția marfă vândută și încasată la 1 000 lei fonduri fixe. Ceilalți indicatori prezentați înregistrează depășiri față de plan, dar în proporții mai reduse. În schimb, la „Postăvăria Română”, deși ca valori absolute nivelul indicatorilor de eficiență este mai mic față de întreprinderea „Electrotehnica”, se înregistrează depășiri mult mai mari față de plan în cazul beneficiului brut la 1 000 lei fonduri și la producția netă la 1 000 lei fonduri.

Creșterea eficienței întregii activități economice depinde în mare măsură de utilizarea rațională a fondurilor fixe, de creșterea randamentului fiecărui utilaj atît pe cale extensivă, cît mai ales folosind metode intensive.

Căi de creștere a randamentului fondurilor fixe

UTILIZAREA extensivă a fondurilor fixe are o mare însemnătate pentru realizarea indicatorilor economico-financiar ai întreprinderii și se caracterizează cu ajutorul gradului de folosire a fondului de timp maxim disponibil. Din datele existente, în anii 1980 și 1981 s-au constatat rezerve importante pe linia utilizării extensive a principalelor mașini și utilaje specifice ramurii respective. Astfel, la „Electrotehnica” gradul de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a fost mai scăzut la strungurile normale și automate, față de mașinile de frezat și rabotat. La întreprinderea „Postăvăria Română” gradul de utilizare cel mai scăzut s-a înregistrat la mașinile de răsucit. Numărul mare al orelor de staționare la unele utilaje este determinat de o multitudine de cauze, între care ponderea cea mai mare o dețin reparațiile accidentale, lipsa materiei prime și a forței de muncă.

Datele oferă suficiente elemente de analiză a gradului de utilizare a timpului, a cauzelor care au determinat pierderi de timp și implicit nerealizarea unor indicatori ai activității economico-financiare. La întreprinderea „Postăvăria română” se ține o evidență strictă a timpului nelucrat, ceea ce creează premise pentru depistarea neajunsurilor și adoptarea unor măsuri eficiente de reparare la timp și la un nivel calitativ corespunzător a mașinilor și utilajelor. Totuși, faptul că aproape jumătate din timpul nefolosit este datorat reparațiilor accidentale demonstrează că în continuare sint necesare eforturi susținute pentru asigurarea unor condiții eficiente de desfășurare a activității de reparații, de folosire a unei forțe de muncă cu o calificare superioară și, îndeosebi, pentru aprovizionarea cu piese de schimb și subansamble de calitate. Fenomene similare se desprind în cazul aprofundării analizei utilizării timpului la cele trei categorii de războaie de țesut. Pierderi mari de timp se înregistrează la operațiunile de montarea urzelilor și efectuarea reglajelor după reparații, precum și datorită lipsei țesătorilor și materiei prime corespunzătoare. Aceste cauze s-au concretizat în diminuarea indicatorilor economico-financiar ai întreprinderii. Avînd în vedere că randamentul mediu orar planificat al unei mașini de țesut a fost în anul 1981 de 260,4 lei și că timpul nelucrat s-a ridicat la 30% întreprinderea ar fi obținut o producție marfă suplimentară în valoare de 30 773,8 mii lei, ceea ce s-ar fi reflectat favorabil asupra indicatorilor

Tabelul nr. 3

de eficiență ai fondurilor de producție, asupra nivelului costurilor și rentabilității întreprinderii.

În întreprinderea „Electrotehnica” fondul de timp neutilizat reprezintă 11,65% în anul 1980 și 11,71% în 1981, cauza principală constituind-o lipsa de materii prime, materiale și energie; ponderi însemnate în totalul timpului nelucrat revin reparațiilor accidentale și lipsei forței de muncă la unele meserii. Reducerea timpului nelucrat cu 20% la întreprinderea „Electrotehnica” în condițiile randamentului mediu orar planificat de 1317,6 lei ar conduce la obținerea unei producții suplimentare în valoare de 28 573,7 mil. lei, cu efecte favorabile asupra întregii activități economico-financiare.

Calea principală de sporire a volumului producției, de creștere mai accentuată a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, reducerea costurilor și creșterea beneficiilor rămâne **utilizarea intensivă a fondurilor fixe**. Să analizăm cum se prezintă situația randamentului orar (mp pe oră) al principalelor mașini de țesut pe anul 1981 la I.I.S. „Postăvăria română” (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Situația randamentului orar (mp/oră)

Denumirea mașinilor	Plan	Efectiv	%
Mașini de țesut STB-2	9,038	9,038	110,0
Mașini de țesut STB-4	6,426	8,307	129,3
Mașini de țesut automate	4,573	4,867	106,4
Total	6,711	7,537	112,3

Se observă o depășire a randamentului orar planificat, atât pe total, cât și pe fiecare tip de mașină în parte, ceea ce are o deosebită importanță pentru activitatea întreprinderii, dacă se au în vedere indicatorii respectivi care exprimă și o valorificare superioară a materiilor prime utilizate. O situație similară se regăsește și la întreprinderea „Electrotehnica”.

Nu este mai puțin adevărat însă faptul că indicii de utilizare intensivă la „Postăvăria română” au cunoscut în ultima vreme diminuări, datorită lipsei forței de muncă calificată necesară deservirii, întreținerii și reglării utilajelor — țesători, reglari, lăcătuși și montatori, numărului mare de staționări determinate de reparații accidentale, aprovizionărilor neritmice etc. În vederea îmbunătățirii indicilor de utilizare intensivă a mașinilor, întreprinderea trebuie să se ocupe de creșterea gradului de specializare a secțiilor și atelierelor, prin repartizarea pe o perioadă mai lungă de timp a unor produse cu caracter similar, asigurarea accesoriilor necesare în structura, calitatea, cantitatea și la termenele solicitate de planul de producție. Menționăm că, în acest scop, întreprinderea a adoptat un plan de măsuri detaliat care urmărește îmbunătățirea funcționării utilajelor și reducerea orelor de staționare din cauza opririlor accidentale. În acest scop se urmărește respectarea strictă a graficului de reparații, executarea unor reparații de calitate, asimilarea unor piese de schimb pentru mașinile de țesut STB, precum și realizarea ungerii pe baza schemelor și prescripțiilor furnizorilor de instalații și utilaje. În același timp, se impune utilizarea la parametri optimi a utilajelor tehnologice și creșterea indicilor de utilizare intensivă prin lansarea la timp a programelor de producție, reducerea orelor de staționare prin aprovizionarea ritmică cu materii prime, materiale și piese de schimb și prin reducerea duratei reparațiilor accidentale.

Creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante

EFICIENȚA folosirii mijloacelor circulante se caracterizează cu ajutorul vitezei de rotație a mijloacelor circulante care poate fi exprimată sub forma duratei unei rotații (în zile), a numărului de rotații sau a mijloacelor circulante la 1 000 lei realizări. Cu cât durata unui circuit va fi mai mică, cu atât mai redus va fi volumul mijloacelor circulante de care va avea nevoie întreprinderea pentru a-și îndeplini sarcinile de producție și desfacere. La cele două întreprinderi analizate durata unei rotații, în anul 1981, este redată în tabelul nr. 3.

Indicatori	„Electrotehnica”		%	„Postăvăria română”		%
	Plan	Efectiv		Plan	Efectiv	
Numărul (coeficientul) rotațiilor anuale	4,46	3,74	77,1	1,90	1,78	93,7
Mijloace circulante ce revin la 1 000 lei	224	291	129,7	438	563	128,5
Durata unei rotații (în zile)	80,7	104,7		189,0	202,7	

Din datele prezentate se observă că la ambele întreprinderi se înregistrează încetiniri ale vitezei de rotație — 24 zile la „Electrotehnica” și 13,7 zile la „Postăvăria română”. Încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante reflectă existența unor însemnate imobilizări de mijloace circulante în diferitele stadii ale circuitului economic — stocuri de materii prime și materiale, stocuri de producție neterminată, stocuri de produse finite sau facturi emise și neincasate. Creșterea în 1981 a producției marfă vândute și încasate cu 5,2% la „Electrotehnica” a condus la accelerarea vitezei de rotație cu 4 zile, iar depășirea producției cu 2,6%, la „Postăvăria română” a determinat accelerarea vitezei de rotație cu 4,7 zile. În schimb, creșterea soldului mediu al mijloacelor circulante cu 36,4% și respectiv 10% față de plan a influențat în mod nefavorabil, contribuind la încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante cu 28 zile la „Electrotehnica” și cu 18,4 zile la „Postăvăria română”. De aici se desprinde concluzia că, în cazul celor două întreprinderi analizate, trebuie luate noi măsuri pentru perfecționarea proceselor tehnologice, creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor specifice, îmbunătățirea activității de aprovizionare-desfacere, în vederea accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante pe toate stadiile circuitului economic. În domeniul aprovizionării tehnico-materiale trebuie să se depună eforturi pentru aprovizionarea cu materiale în strictă concordanță cu necesitățile producției, de la furnizorii cei mai apropiați, la intervale de timp justificate din punct de vedere economic, cu mijloacele de transport cele mai adecvate, precum și prin scurtarea perioadei de încărcare-descărcare, sortare și condiționare a materialelor.

Pe de altă parte, sînt necesare măsuri de îmbunătățire a tehnologiei producției și organizarea rațională a fluxului tehnologic, adîncirea cooperării și specializării, mecanizarea și automatizarea lucrărilor care necesită un volum mare de muncă, ridicarea calificării forței de muncă, ceea ce se va reflecta în scăderea consumului de muncă vie și trecută, în reducerea duratei ciclului de fabricație, și, pe această bază, în accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Scurtarea timpului în care produsele finite stau în depozite, micșorarea parcursului de la furnizor la consumator și urgentarea decontărilor dintre întreprinderi va asigura de asemenea accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante aflate în sfera circulației. Pentru a-și putea desface produsele în bune condiții, întreprinderile vor trebui să producă ritmic, să respecte cantitățile și sortimentele planificate, să fabrice numai produse de bună calitate.

Principala cauză a încetinirii vitezei de rotație a mijloacelor circulante o reprezintă practica nejustificată de creare a unor stocuri peste nevoile producției. În vederea eliminării acestor neajunsuri, întreprinderile analizate vor trebui să întocmească planuri de aprovizionare bazate pe norme de consum cu fundamentare științifică, să creeze condiții pentru creșterea exigenței controlului tehnic de calitate de la recepția materiei prime, pînă la obținerea produsului finit, să introducă în fabricație numai produsele care au desfacere asigurată și să respecte contractele economice încheiate.

Creșterea eficienței fondurilor de producție ale întreprinderii reprezintă calea principală de sporire a acumulărilor bănești, de asigurare a fondurilor necesare pentru dezvoltarea și diversificarea producției, promovarea progresului tehnic și asimilarea de noi produse, pentru ridicarea neconținută a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru.

dr. M. CRISTEA
dr. Gh. VĂLCEANU
N. ȘUFANĂ

contabil șef la „Postăvăria română”
E. GUȚĂ
șef de serviciu la „Electrotehnica”

Probleme actuale ale perfecționării colaborării economice dintre țările membre C.A.E.R.

ÎN CADRUL promovării unei politici de largă colaborare internațională, România situează pe prim plan întărirea prieteniei și colaborării cu toate statele socialiste, acordând, în acest cadru, o atenție deosebită relațiilor cu țările socialiste vecine, cu statele membre ale C.A.E.R.

Urmare a politicii consecvente a P.C.R. și a statutului român de valorificare la maximum a condițiilor favorabile existente pentru lărgirea conlucrării pe multiple planuri cu țările membre ale C.A.E.R., precum și a acțiunilor comune întreprinse în această direcție, schimburile comerciale reciproce, cooperarea și specializarea în producție, colaborarea în știință și tehnică cu aceste țări au cunoscut o evoluție continuu ascendentă, în avantajul tuturor participanților.

Extinderea relațiilor economice reciproce se realizează în forma unui proces conștient, planificat, orientat și reglementat nemijlocit de partidele comuniste și muncitorești din aceste țări. Ca urmare, relațiile economice reciproce sînt constituite într-un amplu sistem de acorduri și înțelegeri pe termen lung, încheiate în aproape toate domeniile de activitate, atât la nivel de guverne, ministere, sau alte organe centrale, cît și între centrale industriale, unități economice, de cercetare și proiectare din țările membre.

Toate acestea corespund pe deplin voinței declarate a țărilor membre, stadiului de dezvoltare economico-socială la care au ajuns, nivelului dezvoltării forțelor de producție în aceste țări. Așa cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la plenara lărgită a Comitetului Central al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., țările socialiste, ținînd seama de ponderea lor în economia mondială, dispun astăzi de posibilități de a-și soluționa multe probleme ale dezvoltării economico-sociale, ale construcției socialiste și ridicării bunăstării popoarelor lor.

Lucrările recentei Sesiuni a C.A.E.R., desfășurate la Budapesta, au relevat pe larg realizările obținute de țările membre în dezvoltarea colaborării reciproce, diversificarea formelor de conlucrare în cadrul organizației, realizarea unor mari acțiuni de cooperare în sfera producției materiale. În același timp, dezbaterile au scos în evidență numeroase probleme, care nu-și găsesc încă soluții corespunzătoare în cadrul colaborării reciproce, în activitatea organizației.

O PRIMĂ problemă care a reținut atenția, a fost preocuparea manifestată de majoritatea delegațiilor față de modul în care este soluționată pe calea colaborării, problema asigurării cu combustibili, energie și materii prime. S-au exprimat opinii că această problemă s-a transformat în ultimii ani într-un factor de limitare a creșterii economice a țărilor membre și că asigurarea bazei de materii prime, combustibili și energie trebuie să constituie, în continuare, obiectivul principal al lucrărilor bi și multilaterale de coordonare a planurilor¹⁾.

În ce privește țara noastră, la această Sesiune, ca și la reuniunile anterioare, s-a subliniat necesitatea imperioasă ca organizația să-și orienteze preocupările principale spre atingerea acelor obiective, pentru care a fost creată. Or, atât în documentele de bază ale C.A.E.R., cît și în numeroasele programe de colaborare și hotărâri adoptate în cadrul organizației este fixat obiectivul major al asigurării certe, pe o perspectivă îndelungată a necesarului fundamental economic al țărilor membre cu cele mai importante tipuri de materii prime, combustibili și energie. Stabilirea unui asemenea obiectiv a izvorit nu numai din dorința justificată a țărilor membre de a soluționa în cadrul organizației problemele care le interesează, ci și din constatarea comună la care au ajuns țările membre ale C.A.E.R., că acestea dispun, pe ansamblul lor, de importante resurse de țifei, gaze naturale, cărbune, minereu de fier, metale neferoase, care, folosite în mod rațional, le pot permite să-și acopere prin colaborare necesarul fundamental economic de asemenea produse²⁾.

Referindu-se la lipsurile activității de colaborare în acest domeniu, în cadrul C.A.E.R., și la modul defectuos în care sînt transpuse în viață hotărârile adoptate în comun, conducătorul delegației române a relevat în intervenția la recenta Sesiune a C.A.E.R. faptul că tocmai problemele conlucrării în satisfac-

țarea mai deplină a necesarului de materii prime, combustibili și energie au fost scoase treptat din preocupările organizației și că unele state membre sînt nevoite să recurgă la importul acestor produse, în tot mai mare măsură, din țări terțe³⁾.

Într-o astfel de situație se găsește mai cu seamă țara noastră, care la sfîrșitul primului deceniu de realizare a Programului complex își acoperea prin colaborarea cu țările membre ale C.A.E.R. numai 21% din necesarul de import de combustibili, materii prime și metale. Desigur că această stare de lucruri și locul cu totul diferențiat ce revine României în cadrul colaborării reciproce în acest domeniu — valoarea importurilor noastre de combustibili, materii prime și metale realizate în comerțul reciproc, calculată pe locuitori, este de 5—6 ori mai mică decît a celorlalte țări membre ale C.A.E.R. — nu poate să nu limiteze posibilitățile de participare a țării noastre la colaborarea în cadrul C.A.E.R.⁴⁾.

Abordînd cu deosebită insistență problema asigurării necesarului în acest domeniu de importanță vitală pentru dezvoltarea lor economică, atît România, cît și alte țări membre ale C.A.E.R., au făcut numeroase propuneri de perfecționare a activității organizației, de intensificare a conlucrării reciproce.

A rezultat, în primul rînd, necesitatea ca programele de colaborare adoptate pînă în prezent să fie transpuse neîntîrziat în viață. Acestea presupune finalizarea tuturor acțiunilor de cooperare convenite privind valorificarea cu eforturi comune a resurselor materiale existente în țările noastre și majorarea schimburilor cu astfel de produse, încă în cursul actualului cincinal.

În al doilea rînd, așa cum s-a hotărît în C.A.E.R., se impune să fie elaborate noi acțiuni de cooperare îndreptate spre soluționarea pe termen lung a problemei, atît pe calea extinderii capacităților de producție în țările care dispun de resurse, cît și prin organizarea colaborării în perfecționarea tehnologiilor și reducerea consumurilor de energie, combustibili și materii prime în economia națională a fiecărei țări.

În sfîrșit, nu trebuie neglijate posibilitățile pe care le-ar oferi convenirea unor operațiuni suplimentare de schimb, în condiții reciproc avantajoase, de combustibili și materii prime, în contrapartidă cu alte produse și materiale, ce prezintă interes reciproc. Este necesar, însă, dat fiind caracterul planificat al relațiilor economice dintre țările membre ale C.A.E.R. și importanța lor deosebită pentru economiile naționale ale țărilor, ca astfel de operațiuni să fie perfectate din timp, în cadrul coordonării planurilor și al încheierii acordurilor comerciale de lungă durată.

Ținînd seama de complexitatea problemei, trebuie relevat că ori de cîte ori reprezentanții români au susținut necesitatea soluționării ei în cadrul C.A.E.R. s-a afirmat în mod clar, hotărîrea României de a organiza colaborarea pe baza avantajului reciproc, inclusiv prin participarea la efortul de investiții necesar valorificării resurselor naturale existente în țările membre ale C.A.E.R., precum și necesitatea aplicării unor criterii riguroase, egale pentru toate țările membre, în ce privește gradul de acoperire a necesarului în cadrul colaborării reciproce, în paralel cu realizarea unor măsuri severe de economisire în fiecare țară și cu luarea în considerare a resurselor proprii⁵⁾.

Pe de altă parte, nesoluționarea în continuare a acestei probleme ar apare greu de înțeles, în condițiile în care, așa cum s-a apreciat în C.A.E.R., resursele naturale existente în țările membre ale C.A.E.R. permit, cu mobilizarea corespunzătoare a

¹⁾ Vezi cuvîntările conducătorilor delegațiilor R.P.B. și R.D.G. la ședința a XXXVI-a a sesiunii C.A.E.R., publicate în „Rabotnicesko delo” și „Neues Deutschland” din 9 iunie 1982.

²⁾ „Colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime” — Culegere de materiale editată de Secretariatul C.A.E.R. — Moscova, 1978, pag. 5.

³⁾ Cuvîntarea tovarășului Constantin Dăscălescu, primul ministru al guvernului român, la ședința Sesiunii C.A.E.R., în „Știința” din 12 iunie a.c.

⁴⁾ Nicolae Constantin, „Participarea activă a României la dezvoltarea și perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R.”, „Era socialistă”, nr. 15/1981, p. 3.

⁵⁾ Vezi cuvîntările conducătorilor delegațiilor române la lucrările Sesiunii C.A.E.R. din anii 1980 și 1981 (în „Știința” din 19 iunie 1980 și 7 iulie 1981); Nicolae Constantin, op. cit., St. Stancu, „Direcții ale dezvoltării colaborării economice și a cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R.”, în „Revista economică” nr. 27/1980.

forțelor și mijloacelor țărilor interesate, rezolvarea ei în avantajul tuturor părților. Aceasta cu atât mai mult cu cât, și în prezent există un disponibil în țările membre ale C.A.E.R. de asemenea produse, așa cum rezultă din datele publicate, potrivit cărora exportul total al țărilor membre, la principalii combustibili — țițeiul și cărbunele — este net superior importului cumulat efectuat de aceste țări⁶⁾.

Este deci, pe deplin justificată, aprecierea tot mai des înfățișată că țările membre ale C.A.E.R., trebuie să-și organizeze în așa mod colaborarea reciprocă în cadrul organizației pe care au creat-o, încât să se ajungă neîntârziat la rezultate practice, menite să contribuie în mai mare măsură la asigurarea bazei de combustibili, energie și materii prime necesare înfăptuirii în continuare, cu succes, a programelor de dezvoltare economico-sociale, adoptate de partidele lor comuniste și muncitorești.

II

UN alt domeniu asupra căruia țările membre își îndreaptă în prezent atenția este extinderea cooperării și specializării, în vederea creșterii producției în industria prelucrătoare, înlăturării deficitelor existente la o serie de produse și reducerea, la dimensiuni raționale a importurilor pe devize libere. Cu toate rezultatele obținute în acest domeniu, inclusiv prin încheierea unui mare număr de convenții bi și multilaterale de cooperare și specializare în producție, țările membre resimt un deficit crescând de produse industriale de înalt nivel tehnic, determinat de volumele fizice reduse realizate la unele tipuri de produse sau de nivelul și concepția tehnică necorespunzătoare cerințelor dezvoltării intensive a economiei țărilor membre ale Consiliului. Această situație este agravată, după cum se arată în Comunicatul Sesiunii C.A.E.R. din acest an, și de contextul internațional caracterizat prin înrăutățirea conjuncturii pe piețele mondiale, extinderea măsurilor discriminatorii și de restrângerea relațiilor comerciale, practicate de S.U.A. și alte state capitaliste dezvoltate⁷⁾.

Țara noastră a acționat permanent pentru intensificarea cooperării și specializării în producție, organizațiile economice române participând la marea majoritate a înțelegerilor și acțiunilor realizate în cadrul C.A.E.R.⁸⁾. În același timp, atât la nivelul Sesiunii, cât și în alte organe ale Consiliului au fost prezentate propuneri pentru extinderea cooperării și specializării în producție, din care multe s-au transformat în hotărâri unanim convenite. În prezent, se impune orientarea activității Consiliului spre concretizarea acestor înțelegeri, ceea ce ar putea avea efecte imediate asupra creșterii schimburilor comerciale dintre țările membre.

În acest sens, este necesar să fie perfectate toate convențiile de cooperare în producție prevăzute în programele speciale de colaborare pe termen lung, mai ales cu privire la crearea de noi capacități în construcții de mașini, în industria chimică și în alte ramuri industriale, pentru majorarea producției și a livrărilor reciproce în domenii deficitare.

De asemenea, trebuie transpuse în viață hotărârile de principiu adoptate cu privire la cooperarea în folosirea mai bună a capacităților de producție existente în țări. Experiența acumulată, metodele și formele colaborării consacrate în raporturile reciproce, oferă toate mijloacele pentru realizarea unor înțelegeri stabile, ferme privind coordonarea sorialmentală a producției, specializarea pe produse finite și părți componente, efectuarea unor operațiuni de prelucrare a materiei prime și materialelor furnizate de beneficiari, convenirea pe termen lung de schimburi de produse realizate potrivit cerințelor specifice ale consumatorilor externi.

Totodată, este unanim recunoscută acuitatea sarcinii extinderii cooperării în producție în domeniile de vîrf ale tehnicii și creșterea substanțială a disponibilului de asemenea produse, de care depinde realizarea măsurilor preconizate în țări pentru creșterea productivității muncii, automatizarea procese-

⁶⁾ Statisticeskii eġodnik stran cilenov SEV — 1981, Editat de Secretariatul C.A.E.R., Moscova — 1981, pag. 343-400.

⁷⁾ Comunicat cu privire la ședința a XXXVI-a a Sesiunii C.A.E.R., în „Scinteia”, 11 iunie 1982.

⁸⁾ Vezi C. Lazăr și I. Stan „Construcția de mașini — domeniu important al specializării și cooperării în producție a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.”, în „Revista economică” nr. 33/1981.

⁹⁾ „Scinteia”, din 12 iunie 1982.

¹⁰⁾ În ce privește problematica asigurării progresului tehnic în economia U.R.S.S. este relevantă analiza academicianului V. Trapeznikov, publicată în ziarul „Pravda” din 7 mai 1982. Multe din aprecierile cuprinse în analiză referitoare la rămînerea în urmă din punct de vedere tehnic, uzura morală a mijloacelor fixe, lipsa de atenție în introducerea tehnicii noi și subaprecierea sau chiar tendințele de frînare a progresului tehnic se pot referi, desigur, și la produsele ce fac obiectul schimburilor reciproce, la colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R.

¹¹⁾ De exemplu, numai la cereale, rezultă că în anul 1980, țările membre au achiziționat de pe terțe piețe o cantitate de peste 40 milioane tone (calculat pe baza datelor din: Statisticeskii eġodnik stran cilenov SEV — Editat de Secretariatul C.A.E.R., Moscova, 1981 și Culegerea statistică, „Vnesniaia trgovlia S.S.S.R. v. 1930”, Editura „Finanțele și statistica”, Moscova, 1931).

lor de producție, reducerea consumurilor specifice de energie materii prime și materiale. În mod corespunzător, la ultimele Sesiuni C.A.E.R. a fost semnată o suită de convenții generale în domeniul tehnicii de calcul, electronicii și microelectronicii, roboților industriali și ai microprocesoarelor.

Exprimîndu-și satisfacția în legătură cu perfectarea unor asemenea convenții, conducătorul delegației R.S. România la Sesiunea C.A.E.R. a relevat necesitatea de a se trece imediat la activitatea practică, prin încheierea de contracte și stabilirea modalităților concrete ale conlucrării între organizațiile interesate, pentru a se ajunge în cel mai scurt timp la materializarea înțelegerilor respective, la rezultate concrete în domeniul de mare importanță pentru progresul tehnic al țărilor membre⁹⁾.

Într-adevăr dificultățile întimpinate în asigurarea unui nivel tehnic ridicat al producției în țările membre ale C.A.E.R., cer o abordare realistă și practică a acestor probleme în fiecare țară, dar mai cu seamă organizarea unei conlucrări eficiente în cadrul uriașului potențial tehnico-științific de care dispun aceste țări¹⁰⁾.

De modul în care țările membre vor reuși, mai mult ca în trecut, să-și unească forțele pentru soluționarea urgentă a unor probleme concrete cu care sînt confruntate în accelerarea progresului tehnic, va depinde evoluția viitoare a colaborării acestor țări în industria prelucrătoare și lichidarea, pe această bază, a dificultăților economice existente, inclusiv în ceea ce privește menținerea echilibrului balanțelor lor de plăți externe.

Totodată, este important ca raporturile de conlucrare ce se stabilesc în acest domeniu să țină seama de posibilitățile fiecărui partener, precum și de necesitatea sprijinirii efective a țărilor mai puțin dezvoltate pentru a ocupa un loc corespunzător posibilităților lor sporite în cadrul cooperării reciproce. Pe de altă parte, eforturile de participare trebuie să fie distribuite echitabil, în funcție de efectul obținut de fiecare partener, respectiv proporțional cu dimensiunile producției și ale exportului realizate în cadrul cooperării. Aplicarea sistemului cotelor egale, în condițiile existenței unor mari diferențe de potențial între părți, a decalajelor în nivelurile de dezvoltare economică a țărilor, ar fi de natură să dezavantajeze unele din acestea și chiar să le îndepărteze, împotriva voinței lor, de la cooperare. Dimpotrivă, raporturile de întraajutorare specifice țărilor socialiste și cerințele egalizării nivelurilor de dezvoltare, precum și faptul că toate părțile obțin avantaje din colaborare — comparativ cu soluționarea individuală a aceluiași probleme — ar justifica obținerea de către țările mai puțin dezvoltate a unor efecte sporite și nu direct proporționale cu participarea acestor țări la eforturile impuse de activitatea respectivă. Aceasta ar constitui un exemplu de relații între țările care construiesc noua orînduire, ar da un impuls conlucrării reciproce, consolidînd și mai mult unitatea și coeziunea acestor țări.

III

ÎN ultimii ani, au sporit considerabil achizițiile unor țări membre ale C.A.E.R. de produse agroalimentare din terțe țări; s-au accentuat tendințele folosirii de către S.U.A. și alte țări furnizoare, a comerțului cu asemenea produse, ca mijloc de presiune politică asupra țărilor importatoare; a crescut dependența de importurile din terțe țări în asigurarea bazei furajere a producției zootehnice din unele țări membre ale C.A.E.R.¹¹⁾. Toate acestea justifică pe deplin măsurile ce se întreprind, în ultimul timp, în numeroase țări socialiste pentru intensificarea producției agroalimentare, inclusiv prin adoptarea de ample programe naționale în acest domeniu.

Deși este unanimă recunoașterea că soluționarea acestei probleme — dat fiind existența condițiilor naturale de-bază în toate țările — depinde în principal de eforturile și acțiunile proprii ale fiecărei țări, nu trebuie subapreciat rolul pe care îl poate avea colaborarea reciprocă în asigurarea unei creșteri mai substanțiale a producției agroalimentare și, pe această bază, în îmbunătățirea aprovizionării populației cu asemenea produse.

În acest sens, încă în 1971, țările membre ale C.A.E.R. au convenit realizarea unor ample măsuri de intensificare a colaborării lor în domeniul agriculturii și industriei alimentare, măsuri cărora le-a fost consacrat un capitol special al Programului complex. În perioada ulterioară, deși conlucrarea realizată pe această bază a înregistrat unele rezultate, îndeosebi pe linia colaborării tehnico-științifice, a creării unor noi soiuri de plante, ameliorării raselor, elaborării de noi mașini și echipamente agricole, problemele de fond ale colaborării în direcția stimulării creșterii producției și a exportului de produse agroalimentare nu au fost soluționate, ceea ce a avut ca efect stagnarea sau creșterea neînsemnată a livrărilor reciproce în acest domeniu.

Lipsa de interes pentru majorarea producției agroalimentare peste necesitățile proprii, în vederea creării de disponibilități în comerțul reciproc al țărilor membre, este pe deplin explicabilă, dacă se ține seama de condițiile economice mai puțin avantajoase pe care le oferă această activitate, comparativ cu dezvoltarea pentru export a capacităților de producție din industria prelucrătoare.

Aceste dezavantaje au fost și mai mult accentuate de evoluția conjuncturii economice internaționale din ultimii ani. Astfel, în timp ce prețurile la cereale și alte produse agroalimentare au crescut în mod nesemnificativ, prețurile produselor prelucrate au cunoscut o dinamică susținută, astfel încât raportul de schimb s-a înrăutățit și mai mult. Dacă se are în vedere și faptul că dezvoltarea producției agricole în țările membre ale C.A.E.R. poate fi realizată numai pe căi intensive, adică prin efectuarea unor mari investiții, cu termene lungi de amortizare, prin creșterea consumurilor de energie, îngrășăminte și alte materiale, apare întru totul evidentă lipsa oricărei perspective în soluționarea problemei cu actualele mijloace și prin preluarea automată de pe piața mondială a unor condiții economice și comerciale inechitabile pentru furnizorii de produse agricole.

Țara noastră, acționând în spiritul înțelegerilor realizate, a susținut în mod constant, alături de alte țări interesate, necesitatea examinării acestei probleme în cadrul organizației pentru convenirea de acțiuni reciproce avantajoase, menite să asigure soluționarea ei în interesul tuturor țărilor membre ale C.A.E.R. În acest sens, încă în anul 1975, la Sesiunea Consiliului de la Budapesta, delegația română, relevând lipsa de progrese în acest domeniu a prezentat propuneri concrete pentru asigurarea stimulării prin prețuri și alte mijloace economice a producției și exportului de produse agroalimentare, precum și propunerea de a se elabora în cadrul C.A.E.R. acțiuni eficiente de colaborare pe termen lung în acest domeniu.

Intrucât nici în lucrările ulterioare ale organizației nu au fost evidențiate soluții concrete, țara noastră a susținut, recent, la ultima Sesiune a Consiliului, necesitatea organizării unei consfătuiri speciale, la nivelul secretarilor generali — primilor secretari ai partidelor, pe problemele colaborării în domeniul agriculturii. Dat fiind însemnătatea ei deosebită pentru țările membre ale C.A.E.R., s-a propus ca această consfătuire să aibă loc cât mai curând posibil, eventual încă în anul 1983.

Realizarea unei asemenea consfătuiri, la acest nivel, este cerută de urgența soluționării problemelor aprovizionării cu produse alimentare și a intensificării colaborării reciproce în acest domeniu, urgență subliniată la Sesiunea C.A.E.R. de mai multe delegații¹²⁾.

Organizarea unei conlucrări eficiente a țărilor membre ale C.A.E.R. în creșterea producției și a comerțului reciproc cu produse agroalimentare, la fel ca și unirea eforturilor lor în asigurarea bazei de energie, combustibili și materii prime — ambele probleme fiind de stringență actualitate — vor oferi în mod cert, țărilor membre ale C.A.E.R. posibilități suplimentare

¹²⁾ Delegația U.R.S.S. la Sesiunea C.A.E.R./ relevând pe larg hotărârile P.C.U.S. cu privire la dezvoltarea în continuare a complexului agroindustrial în U.R.S.S., a exprimat dorința ca Programul alimentar adoptat la ultima plenară a P.C.U.S. să fie realizat, în condițiile intensificării colaborării cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. („Pravda”, 9 iunie 1982). La rîndul său, delegația R.P.B. a susținut necesitatea ridicării problemelor colaborării în asigurarea produselor alimentare la un nivel mai înalt, precum și oportunitatea adoptării de către țările membre a unui program complex comun în acest domeniu. („Rabotniceskoe delo”, 9 iunie 1982).

¹³⁾ Cu titlu de exemplu, pot fi menționate următoarele articole și studii publicate în celelalte țări membre ale C.A.E.R., în care sînt prezentate numeroase probleme privind încetinirea ritmurilor de creștere, accentuarea unor dezechilibre economice interne, reducerea ratei investițiilor, înrăutățirea raporturilor de schimb în comerțul exterior, creșterea datoriei externe, precum și exigențele sporite față de colaborarea economică reciprocă: O. Bogomolov, „Provocarea anilor '80”, în „Temps Nouveaux” nr. 17/1982, U.R.S.S.; G. Kovacs, „C.A.E.R. în economia mondială” — „Nepszabadsag” nr. 81/1982, R.P.U.; N. Rezső, „Tradiție și inovație în colaborarea din cadrul C.A.E.R.”, în „Közgazdasági szemle” nr. 4/1982, R.P.U.; W. Maciejewski, „Datoria externă a țărilor socialiste europene” în „Gospodarka planowa” nr. 10/1981, R.P.P. ș.a.

¹⁴⁾ Evoluția comerțului reciproc în anul '80 nu poate fi apreciată ca satisfăcătoare, fiind seama că schimburile comerciale dintre țările membre au crescut în această perioadă într-un ritm mai lent, respectiv de 3,5 ori, decît comerțul total al acestor țări — 3,8 ori — și cu mult mai încet decît comerțul mondial — 4,6 ori (calculat pe baza datelor din Statisticeskii ežegodnik stran cilenov SEV — Secretariatul C.A.E.R., Moscova, 1981).

în soluționarea lor mai bună, pentru obținerea de noi succese în construirea socialismului, în creșterea bunăstării popoarelor lor.

IV

PERFECTIONAREA colaborării țărilor membre ale C.A.E.R. în domenii atât de importante, va avea fără îndoială, efecte pozitive asupra întregului ansamblu al relațiilor economice reciproce, asupra menținerii echilibrului economic intern și extern al acestor țări. În acest sens, lucrările ultimei Sesiuni a C.A.E.R., precum și o serie de materiale din literatura de specialitate relevă cu insistență dificultățile economice mari întimpinate de țările membre în actuala etapă¹³⁾.

În același timp, dezvoltarea colaborării reciproce, adîncirea cooperării și specializării în producție, realizarea în comun a unor mari programe de conlucrare în domeniul energiei, combustibililor, materiilor prime, produselor agroalimentare, a bunurilor de consum, în alte domenii de interes general, se vor reflecta și în creșterea mai intensă a schimburilor comerciale dintre țările membre ale C.A.E.R.¹⁴⁾.

La atingerea acestor obiective, trebuie să contribuie în mai mare măsură activitatea desfășurată în cadrul C.A.E.R., ceea ce ar corespunde scopului pentru care a fost creată prima organizație internațională a țărilor socialiste.

Pentru aceasta trebuie stăvilită însă tendința de a orienta organele C.A.E.R. spre discuții generale, cu un pronunțat caracter abstract, rupte de preocupările reale ale țărilor membre. Scopul principal al acestor organe, precum și al tuturor celorlalte organizații economice internaționale create de țările socialiste trebuie să-l constituie examinarea propunerilor de intensificare a colaborării reciproce din domeniul producției materiale, pregătirea și perfectarea de acorduri și convenții, care să asigure unirea eforturilor țărilor în soluționarea problemelor concrete de interes comun.

În primul rînd se impune ca întreaga activitate a C.A.E.R. să fie orientată spre problemele majore ale cincinalului în curs, fiind greu de conceput că vor putea fi abordate cu succes direcțiile colaborării la nivelul anului 1990 sau pe o perspectivă mai îndelungată, atîta timp cît țările membre nu vor reuși să găsească soluții, pe baza eforturilor proprii și în cadrul colaborării internaționale, la problemele acute cu care este confruntată dezvoltarea lor economică în prezent.

Iată de ce, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a apreciat în expunerea prezentată la plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 că „am ajuns într-o asemenea etapă a activității C.A.E.R.-ului încît se impune, ca o necesitate obiectivă, îmbunătățirea activității acestuia, lărgirea conlucrării multilaterale, în toate domeniile, a țărilor membre, pornindu-se neabătut de la asigurarea dezvoltării independente a fiecărei economii naționale”.

Pornind de la aceleași considerente, delegația R. S. România la Sesiunea C.A.E.R. de la Budapesta, acționînd din imputernicirea conducerii partidului, s-a pronunțat pentru organizarea, încă în cursul acestui an, a preconizatei consfătuiri la nivel înalt pe probleme economice, astfel încît în cadrul ei să se poată acorda prioritate examinării și soluționării problemelor urgente ale actualului cincinal.

Acționînd consecvent pentru intensificarea colaborării în cadrul C.A.E.R., a conlucrării între toate țările socialiste, pentru unirea mai strînsă a eforturilor și acțiunilor lor, țara noastră își exprimă, totodată, prin cel mai autorizat glas, secretarul general al partidului, președintele țării, convingerea că atît România, cît și celelalte țări socialiste, nu se pot sustrage diviziunii internaționale a muncii, întrucît viața a confirmat existența unei economii mondiale unite, tot mai interdependentă, în cadrul căreia trebuie să se desfășoare o colaborare activă și largă între toate statele lumii, în spiritul egalității și avantajului reciproc, ca un factor de importanță fundamentală pentru progresul general al popoarelor, independență, securitate și pace.

F. MĂGEREANU

Cărbune

FOLOSIREA unor materiale disponibile care să le înlocuiască pe cele ale căror resurse sînt limitate sau se valorifică superior constituie o preocupare permanentă și pentru oamenii muncii din Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Tg. Jiu. Luînd în considerare necesitățile întreprinderii și ca urmare a ecoului stîrnit de nota „Cărbunele inferior înlocuitor de huiță” (publicată în „Revista economică” nr. 9), am experimentat arderea cărbunelui de Mehadia în focarele locomotivelor de cale ferată îngustă forestieră. Deși cărbunele primit era din deschideri miniere, fără să fie ciuruit și înlăturat sterilității vizibile, tractarea vagoanelor s-a făcut în condiții similare cu cele în care se utilizează huiță energetică spălată, combustibil ce primește, prin plan, o altă destinație.

După efectuarea experimentării, calitatea cărbunelui livrat de furnizor s-a îmbunătățit (proporție mare de steril și exces de umiditate), ceea ce a făcut să se consume în continuare huiță energetică spălată, în limita cantităților disponibile, provocîndu-se reștațe în realizarea planului de transport forestier. Acest transport este contraindicat să fie preluat de mijloacele de transport auto care consumă în general produse petroliere (carburanți, lubrifianti etc.).

Pentru punerea în practică a rezultatelor obținute cu ocazia experimentării, de care sînt interesate întreprinderile forestiere de exploatare și transport cît și alți consumatori, rugăm pe această cale factorii competenți să ia măsurile necesare în scopul livrării cărbunelui de Mehadia cu parametri calitativi îmbunătățiți, efectuînd operația de ciuruire și alegere a sterilității vizibile.

Tiberiu NIȚESCU

director la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Tîrgu Jiu

Indicatori

CONSILIILE populare trebuie să aducă o contribuție directă, hotărîtoare în mobilizarea și utilizarea rațională a forței de muncă. Îndeplinirea cu succes a acestei sarcini este însă condiționată de cunoașterea, amănunțită a diferitelor laturi ce caracterizează acest proces complex și care nu se poate realiza decît pe baza unui sistem corelat de indicatori, dintre care se poate evidenția: populația aptă de muncă; ocupată; ocupată în agricultură în total populație ocupată; ponderea personalului direct productiv în numărul total de personal; ponderea membrilor cooperatori în numărul total de personal; structura personalului pe sectoare de activitate (producția vegetală, animală etc.); ponderea femeilor în numărul total de personal; structura personalului pe grupe de vîrstă; gradul de asigurare cu forță de muncă (pe total și pe categorii de gospodării); gradul de participare la muncă; numărul mediu de norme convenționale ce revin pe un cooperator apt de muncă care a lucrat în unitate; gradul de utilizare a zilei de lucru (pentru unitățile de stat); coeficientul fluctuației forței de muncă; productivitatea muncii (pe total și pe categorii de gospodării) etc.

Gh. FRĂȚILA

Academia de studii economice

ECOURI

Argile

REFERINDU-NE la articolul publicat în „R.E.” nr. 5 sub titlul „Creșterea durabilității materialelor refractare”, arătăm că necesarul de argilă pentru produsele refractare este asigurat în proporție de peste 70% de către Exploatarea minieră Sunciuș, unitate care — și în viitor — va fi principalul furnizor.

Avînd în vedere calitatea interioară a rezervelor de argilă refractară din zăcămintul Sunciuș, precum și solicitările beneficiarilor privind sorturile de argilă superioare (cu indice pirotehnic ridicat), Ministerul Minelor împreună cu Centrala sării și nemetaliferelor București și Institutul de cercetare de specialitate au stabilit un program complex de măsuri în vederea îmbunătățirii calității argilei și creșterii gradului de asigurare a sorturilor de calitate superioară, care se referă la: intensificarea lucrărilor de cercetare geologică pentru creșterea gradului de cunoaștere a caracteristicilor mineralogice și chimice ale stratelor de argilă; efectuarea unor cercetări privind îmbunătățirea calității argilei prin prepararea mecanică umedă, combinată cu o tratare pe separatoare electromagnetice; dezvoltarea capacității de preparare a argilei refractare de la Sunciuș cu încă 150 mii t/an, pe baza cercetărilor pe care le execută în continuare Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere din Cluj-Napoca. În acest sens, cercetările de preparare pe cale umedă, efectuate în anii anteriori, au fost concretizate prin construirea instalației de preparare cu o capacitate de 100 mii t/an, care a intrat parțial în funcțiune (30 mii tone) în luna decembrie 1981.

În cursul anului 1981 s-au executat, în fază de laborator, experimentări de defrizare a argilelor cu separatoare electromagnetice. Astfel, conținutul de Fe_2O_3 s-a redus de la circa 3%, pînă la circa 2%, indicînd posibilitatea obținerii unor argile refractare superioare prin combinarea actualei tehnologii cu cea electromagnetice.

În ceea ce privește calitatea argilei de Anina aceasta s-a încadrat în condițiile impuse de STAS. Dar, la acest zăcămint, rezervele totale asigură o durată de exploatare de numai cinci ani, în condițiile unei producții de 112 mii tone pe an. Pentru creșterea bazei de materii prime s-a întocmit un proiect geologic de ansamblu care se referă la cercetarea unor noi perimetre, atît în zona Sunciuș, cît și în zonele limitrofe.

V. SCRIPAȚ

director în Ministerul Minelor

Dimensionări

ARTICOLUL intitulat „Dotarea tehnică — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini”, publicat în nr. 5 al „R.E.”, ne-a atras atenția în mod deosebit. În primul rînd, fimem să apreciem elementele noi propuse de autor în dimensionarea formațiilor conduse de maestru și implicit a dimensionării atelierelor și secțiilor de producție. În ultima perioadă, ca urmare a introducerii rapide a progresului tehnic în uzinele constructoare de mașini, prin do-

area cu utilaje de mare productivitate și complexitate, prin îmbunătățirea organizării producției, creșterea calificării profesionale a muncitorilor, problema dimensionării formațiilor conduse de maestru apare ca o necesitate obiectivă, în concordanță cu noile condiții create. Totodată, este de menționat faptul că maestrul este ajutat în exercitarea atribuțiilor sale de către șefii de echipă, de brigadă, de reglari, care preiau o parte din activitățile de asistență tehnică, de organizare a producției în sfera sa de activitate. Aceasta justifică aprofundarea studierii sistemului preconizat de autor și reglementarea pe baze științifice a îmbunătățirii actualelor reglementări privind dimensionarea formațiilor conduse de maestru.

Așa cum precizează autorul în prima parte a articolului, formația de maestru în alcătuirea și dimensionarea actuală trebuie considerată ca minimă, cum de altfel este reglementată în construcția de mașini prin ordinul M.I.C.M. nr. 90/1979 și îmbunătățită în funcție de anumiți factori de influență, cum ar fi: forma de organizare și retribuție a formației (acord individual, acord global etc.); gradul și modul de organizare a producției (sistemul de grupare a mașinilor); gradul de extindere a polideservirii utilajelor, mașinilor și instalațiilor; numărul de șefi de echipă, brigadă, reglari; complexitatea și numărul utilajelor etc.

Considerăm că abordarea problemei puse în discuție trebuie să se facă de colective de specialiști pe baza unor studii din care să rezulte propunerile concrete de îmbunătățire.

Dimu PANCA

șef serviciu la Întreprinderea mecanică de utilaje din Medgidia

Contracte

ÎN legătură cu articolul intitulat „Cînd și cum sînt realizate prevederile din contracte”, apărut în nr. 6 al „R.E.”, menționăm că întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini au întîmpinat greutăți în realizarea producției și în consecință în onorarea la termen a contractelor economice, din cauza nerîndirii în asigurarea unor materii prime și materiale.

Preocupîndu-se de identificarea și valorificarea stocurilor de materiale disponibile sau fără mișcare, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a inițiat o nouă acțiune, care a condus la identificarea a circa 53 000 tone materiale ieftoare disponibile sau fără mișcare, la centralele industriale din subordinea ministerului. Acestea sînt în curs de valorificare în cadrul unităților subordonate, urmînd ca specificațiile de materiale, rămase nevalorificate după această acțiune, să fie înaintate la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, în vederea valorificării materialelor respective prin bazele județene sau prin coordonatorul de bilanță (Ministerul Industriei Metalurgice).

I. POPESCU

director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Pregătirea și folosirea economiștilor — la nivelul sarcinilor ce le revin în creșterea eficienței activității (I)

215 RĂSPUNSURI

LA O ANCHETĂ DE OPINIE
ÎN 62 ÎNTREPRINDERI ȘI
CENTRALE

APLICAREA consecventă a principiilor mecanismului economico-financiar, creșterea continuă a rolului autogestivității și autofinanțării, îmbogățirea gamei pirghiilor economice concomitent cu intensificarea folosirii acestora amplifică rolul și funcțiile ce revin economiștilor din unități în conceperea și desfășurarea activității.

În acest context am considerat că prezintă interes investigarea conținutului și modului de desfășurare a muncii economiștilor în întreprinderi și centrale, caracterizarea realităților a procesului de pregătire și perfecționare a acestora prin prisma complexității și dificultății sarcinilor pe care ei sînt chemați să le rezolve în prezent.

Cu sprijinul și al altor cadre didactice de la Facultatea de economia industriei, construcțiilor și transporturilor din Academia de studii economice am efectuat în acest scop, în 62 de întreprinderi și centrale, o cercetare de teren la care au participat, pe bază de chestionare, 215 economiști.

Concluziile desprinse le prezentăm în cele ce urmează.

Calitatea pregătirii și cerințele postului

ÎN CE MĂSURĂ pregătirea din cadrul facultății corespunde cerințelor cu care economiștii sînt confrunțați în realizarea sarcinilor ce le revin în unitățile economice? Așa cum rezultă și din datele prezentate în tabelul nr. 1, aproape 50% din cei chestionați au apreciat că, în general, conținutul procesului de pregătire din cadrul facultăților cu profil economic din București și provincie (Iași, Timișoara, Cluj-Napoca și Craiova) corespunde integral sau în mare măsură. Mai puțin de 20% consideră cele învățate în facultate ca necorespunzătoare sau ca satisfăcătoare doar într-o măsură redusă.

Tabelul nr. 1

Economiști din :	Proportia aprecierilor cu privire la măsura în care pregătirea din facultate corespunde necesităților din unitățile economice (%)					Total
	Deplin	În mare măsură	Mediu	În mică măsură	Deloc	
Întreprinderi	9	40	34	13	4	100
Centrale	7,5	45	17,5	25	5	100
Total	9	41	31	15	4	100

Examinarea analitică a acestor aprecieri relevă următoarele aspecte principale :

— proporția economiștilor care consideră insuficientă sau complet nesatisfăcătoare pregătirea din facultate este mai mare la nivelul centralelor (30%) față de cel al întreprinderilor (17%). Aceasta s-ar putea explica prin complexitatea mai mare a sarcinilor ce revin (și, implicit, intensitatea sporită a solicitării calităților, cunoștințelor și aptitudinilor) cadrelor economice cu studii superioare din centrala industrială, comparativ cu cele din întreprinderi,

— economiștii care au urmat cursurile sevale și fără frecvență sînt mai puțin pretențioși în ce privește pregătirea primită în decursul facultății (proporția celor care o consideră pe deplin sau în mare măsură corespunzătoare este de 60%, comparativ cu 47% în cazul absolvenților cursurilor de zi) ;

— măsura în care economiștii se declară satisfăcuți de pregătirea primită se corelează și cu posturile pe care ei le ocupă în prezent în unitățile economice. Cei care dețin posturi de simpli economiști apreciază într-o proporție mai mică drept foarte bună și bună pregătirea din facultate, comparativ cu economiștii principali (I, II și III) și cei cu funcții de conducere. Astfel, din această ultimă categorie 63% s-au declarat satisfăcuți de

pregătirea primită și numai 12% o apreciază drept puțin sau deloc corespunzătoare. Situația se explică prin nivelul individual mai ridicat de pregătire al celor promovați în funcții de conducere sau de execuție de grad superior, ca și prin mai buna potențare — în practică (în funcție și de vechime) și pe calea formelor de perfecționare profesională — a cunoștințelor dobîndite ;

— există o mare diferențiere în evaluarea calității pregătirii în funcție de compartimentul de muncă în care economiștii își desfășoară în prezent activitatea. Această calitate este apreciată ca ridicată, cu precădere de către economiștii care lucrează

Tabelul nr. 2

Instituția de perfecționare	Ponderea economiștilor investigați, care au participat la diferite tipuri de cursuri (%)				Total
	Economic	Informatic	Conducere	Tehtico-economic	
Academia de studii economice	4	—	0,5	1	5,5
Acad. „Șt. Gheorghiu“	3	7	2	0,5	12,5
Centrul de perfecționare al ministerului	8	4	2	0,5	14,5
Alte instituții	2	2	0,5	3	7,5
Total	17	13	5	5	40

în compartimentele de analiză economică, prelucrare automată a datelor, financiar, transporturi ș.a. Între cei ce o consideră deficitară sînt, mai ales, cadre care lucrează în compartimentele de programare a producției, import-export, organizarea producției și a muncii, planificare-dezvoltare ș.a. Asupra acestor aprecieri își pun amprenta într-o anumită măsură și faptul că frecvent (peste 45%) economiștii nu sînt încadrați în posturi care să corespundă specialității pe care o dețin ;

— o grupare semnificativă se poate face și după vîrsta celor ce au completat chestionarele. Pregătirea din timpul studiilor este considerată pe deplin sau în mare măsură corespunzătoare de 40% din economiștii în vîrstă de pînă la 35 de ani, 83% din cei între 36 și 45 de ani, 59% din cei de peste 45 de ani ;

— proporția economiștilor care consideră pregătirea sub nivelul mediu al cerințelor este de 23%, față de numai 15% în cazul economiștilor (de reținut faptul că economiștele sînt mai numeroase în categoria celor sub 35 de ani).

Ținînd seama de aceste elemente, principalele probleme care se ridică sînt :

- îmbunătățirea procesului de formare a economiștilor în decursul anilor de studii ;
- completarea și actualizarea cunoștințelor economiștilor din unitățile economice prin cursuri postuniversitare și alte forme de perfecționare a pregătirii profesionale.

Reconsiderarea structurii programei de învățămînt

● PRINCIPALA perfecționare necesară pregătirii universitare — solicitată de 34% din cei investigați — este amplificarea caracterului metodologic-aplicativ al acesteia, a cărui pondere este considerată ca insuficientă în raport cu conținutul teoretic. Dintre modalitățile care pot fi utilizate în acest scop menționăm : creșterea ponderii metodelor, tehnicilor, modelelor și a celorlalte elemente cu caracter metodologic în structura cursurilor de specialitate ; accentuarea caracterului aplicativ al seminariilor, prin utilizarea într-o măsură sporită a metodelor participative (cazuri, simulări, minijocuri, baterii de teste etc.) ; creșterea bugetului de timp alocat disciplinelor cu caracter aplicativ (proiectele economice, jocurile de conducere ș.a.) ; utilizarea mai largă a calculatorului — atît de disciplinele cu profil informatic, cît și la cele economice de specialitate etc. — pentru soluționarea de probleme, cazuri etc. ca și a modulelor de învățămînt programat cu ajutorul calculatorului, pentru fixarea și ve-

Tabelul nr. 2

Programul de perfecționare :	Procentul economiștilor care ar dori să participe		
	Total	Întreprinderi	Centrale
Conducerea unităților economice	20	20	18
Planificarea și organizarea unităților			
— industriale	12	12	14
— de construcții	10	10	10
— de transporturi	1	1	2
Economia și organizarea ergonomică a muncii	17	18	10
Aprovizionarea tehnico-materială	5	4	12
Metode și tehnici moderne de conducere și gestiune	28	28	30
Alte programe	7	7	4
Total	100	100	100

ificarea însușirii fondului de cunoștințe de bază de la disciplinele de specialitate.

● O a doua direcție de îmbunătățire (care o completează pe prima), propusă de 18% din cei chestionați, se referă la o **rezolvare calitativ mai bună a practicii în producție** în timpul studenției — sub aspectul conținutului efectiv și al modalităților

Tabelul nr. 4

Proporția utilizării potențialului economiștilor (%)

% din total eșantion	Sub 60	60—69,9	70—79,9	80—89,9	90—100
		24	17	17	20

de desfășurare. Folosirea integrală a perioadelor de practică (în prezent, 6 săptămâni în fiecare an de studii) pentru **efectuarea de sarcini cu caracter economic** ar contribui sensibil la însușirea aspectelor aplicative ale profesiei de economist. Cu acest prilej ar trebui folosite mai larg **metodologiile de cercetare din domeniul conducerii unităților economice** (utilizate deja la unele facultăți), axate pe aspecte majore cum ar fi : analiza-diagnostic,

Tabelul nr. 5

Funcții ocupate	Proporția utilizării potențialului economiștilor (%)				
	Sub 60	60—69,9	70—79,9	80—89,9	90—100
De execuție (% din total)	26	17	18	20	19
De conducere (% din total)	12	15	13	22	38

analiza valorii, gestiunea calității, perfecționarea structurii organizatorice, a sistemului informațional, probleme concrete ale conducerii colective și autoconducerii muncitorești etc.

● Aproximativ 11% din eșantionul investigat au optat și pentru **creșterea ponderii unor discipline moderne** — marketing, informatică, conducere, a **cunoștințelor de specialitate** — finanțe, contabilitate, analiza activității economice, organizare etc., ca și pentru **mărirea fondului de timp alocat studierii limbilor străine** (necesare economiștilor din întreprinderile de comerț exterior, ca și celor antrenați în operațiunile de export ale întreprinderilor și centralelor producătoare). În 7% din răspunsuri s-a solicitat introducerea unei discipline sintetice care să asigure **înțelegerea sistemică a mecanismelor de conducere și funcționare a unității economice**.

Opțiuni privind perfecționarea profesională

DUPĂ CUM REZULTĂ din datele tabelului nr. 2, numai 40% din economiștii chestionați urmaseră cursuri de perfecționare, iar din aceștia, mai puțin de jumătate la A.S.E. sau Academia „Ștefan Gheorghiu”, instituții cu potențial deosebit în acest domeniu.

Investigația a relevat, în principal, următoarele direcții în care să se acționeze :

● **intensificarea perfecționării economiștilor prin programe speciale organizate de instituțiile cele mai competente pe plan național**, la care se pot dobîndi cunoștințe economice temeinice, absolut necesare corecteii aplicării a mecanismului economico-financiar ;

● **creșterea ponderii cursurilor de perfecționare cu durată de câteva săptămâni**, axate pe aspecte majore ale teoriei și practicii economice, corespunzătoare cerințelor actuale ale dezvoltării economiei românești.

Interesante ni se par și opțiunile prezentate în tabelul nr. 3, privitoare la profilul programelor la care economiștii ar dori să participe.

Fiecare din economiștii chestionați a indicat că dorește să participe la cel puțin un program de perfecționare, ceea ce atestă interesul lor pentru creșterea în continuare a nivelului de pregătire. Faptul că programele cele mai intens solicitate, sînt cele axate pe metode și tehnici moderne de conducere și gestiune și conducerea unităților industriale, de construcții și transporturi

demonstrează complexitatea problemelor din aceste domenii, dorința economiștilor din întreprinderi și centrale de a participa mai eficient la rezolvarea lor.

● În legătură cu **cursurile postuniversitare**, ca formă de perfecționare a pregătirii economiștilor, problema esențială care se ridică este **accentuarea aportului lor formativ**, prin : fundamentarea lor pe abordarea sistemică, de natură să faciliteze însușirea și implementarea unei optici care să situeze pe prim plan, creșterea eficienței de ansamblu a întreprinderii, centralei etc. ; modernizarea substanțială a arsenalului de metode și tehnici utilizate (folosirea într-o măsură mai mare a cazurilor, jocurilor simulărilor etc., care contribuie la dezvoltarea capacității economiștilor de a aborda și soluționa în mod eficient probleme, la formarea de comportamente raționale în vederea rezolvării adecvate a aspectelor economice din ce în ce mai complexe din unități) ; încheierea programelor cu realizarea de proiecte axate pe aspectele majore din activitatea unităților în care economiștii lucrează (și ale căror conducători să acorde atenția cuvenită aplicării soluțiilor preconizate).

Folosirea completă a potențialului economiștilor

INVESTIGAȚIA efectuată a evidențiat aprecierea făcută de marea majoritate a economiștilor, că **potențialul de care ei dispun în prezent este incomplet folosit** (tabelul nr. 4).

Aprofundarea analizei a relevat o serie de factori în funcție de care variază intensitatea utilizării potențialului economiștilor, între care :

● **folosirea la un nivel superior a acestui potențial în cazul centralelor**, comparativ cu întreprinderile. Astfel, dacă 52,5% din economiștii din centrale apreciază gradul de utilizare la peste 80%, la cei din întreprinderi proporția este de numai 39%. Explicația rezidă în complexitatea mai ridicată a sarcinilor ce revin economiștilor din centrale (pondere mai mare a analizelor, a elaborării de variante decizionale etc.) ;

● **raportul invers proporțional dintre nivelul de pregătire din timpul facultății și intensitatea utilizării potențialului în unități**. Cu alte cuvinte, proporția economiștilor care apreciază că își folosesc la un nivel scăzut potențialul este mai mare în cazul celor care au absolvit facultatea cu note foarte mari și mari decît în cazul celor care au absolvit cu note mici. Aceasta poate demonstra că nivelul personal de autoexigență dovedit în timpul pregătirii se păstrează, în linii generale, și în activitatea la locurile de muncă ;

● **intensitatea folosirii potențialului sporește, în general, odată cu creșterea vechimii în producție**. Astfel, 45% dintre economiștii cu o vechime de pînă la 3 ani — față de numai 10% din cei cu vechime de peste 15 ani — consideră că își folosesc potențialul sub 60%. La polul opus situația este inversă : 10% din economiștii cu o vechime de pînă la 3 ani (față de 32% din cei cu peste 15 ani experiență în producție) consideră că își utilizează peste 90% din potențial. Deși o asemenea evoluție este normală, considerăm că într-o anumită măsură disproporțiile sînt prea pronunțate, semnificînd subutilizarea cronică a potențialului unui mare număr de tineri economiști, mulți dintre ei cunoscători ai unor metode și tehnici moderne de organizare, conducere, analiză economică, finanțe etc., folosite pe o scară încă redusă în întreprinderi și centrale ;

● **economiștii care îndeplinesc funcții de conducere valorifică la un nivel superior pregătirea anterioară**, comparativ cu cei care ocupă funcții de execuție (tabelul nr. 5).

Concluzia care se desprinde atît din elementele din acest tabel, cît și din cele prezentate la punctul precedent este complexitatea limitată (față de potențial și necesități) a sarcinilor atribuite spre rezolvare și insuficiența solicitare la soluționarea de probleme pretențioase a economiștilor, îndeosebi a celor care dețin posturi de execuție și care, în majoritate, sînt și cei cu mai mică vechime în muncă ;

● gradul de utilizare a potențialului economiștilor variază într-o măsură apreciabilă și în funcție de compartimentul în care ei își desfășoară activitatea. Investigația a relevat că între 40 și 70% din economiștii din secțiile de producție, din compartimentele de aprovizionare, programarea producției și import-export apreciază că își utilizează potențialul sub 60%. În schimb, peste 55% din cei ce lucrează în compartimentele financiar și contabilitate consideră că își folosesc cunoștințele și aptitudinile în proporție de peste 80%.

Elementele prezentate punctează unele din principalele variabile care influențează folosirea incompletă a potențialului economiștilor, sugerînd și modalitățile de îmbunătățire a situației din acest punct de vedere.

dr. Ovidiu NICOLESCU
Ion VERBONCU
Ion CIOCHINĂ

Academia de studii economice București

Știința, dezarmarea și pacea ⁽¹⁾

Mihail FLORESCU

ministru-secretar de stat la Consiliul Național
pentru Știință și Tehnologie

O DATĂ cu creșterea rapidă a rolului științei ca forță nemijlocită de producție — ca unul dintre elementele cele mai importante care au determinat dinamica creșterii fără precedent a producției materiale după cel de-al doilea război mondial, — în special între anii 1950—1970 — au crescut într-o măsură și mai mare implicațiile marilor descoperiri din știință în producția de arme de distrugere. Folosirea energiei nucleare în scopuri militare a determinat concentrarea unor fonduri uriașe de cercetare în acest scop și a blocat în același timp utilizarea acestor surse uriașe de energie în scopuri pașnice și în special pentru acoperirea necesarului de energie electrică a dezvoltării. Marile descoperiri din chimie și biologie au fost de asemenea acaparate de forțele agresive ale imperialismului, în special de S.U.A., în scopul de a crea arme nimicitoare, nu numai pentru armate, dar și pentru întreaga populație civilă.

Cele mai recente aplicații distrugătoare ale unor mari descoperiri științifice sînt acelea din domeniul utilizării radiațiilor, cum este bomba cu neutroni și tehnica laser. Revoluția în electronică și microelectronică, care constituie baza tehnică și tehnologică a revoluției din informatică și cibernetică, este de asemenea utilizată în producția celor mai sofisticate arme, de la sateliții spioni și rachetele militare pînă la armamentul clasic de infanterie și artilerie.

În aceste condiții cursa înarmărilor se desfășoară într-o periculoasă spirală a morții și, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, oprirea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării și asigurarea păcii constituie problema vitală a vieții internaționale.

Grava amenințare a cursei înarmărilor a răscolit în ultima perioadă, mai puternic ca oricînd, conștiința opiniei publice mondiale.

Adresîndu-se participanților la Simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea”, care s-a desfășurat în septembrie 1981 la București, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R. și președintele Republicii Socialiste România, a adresat un vibrant apel către oamenii de știință din întreaga lume: „Este evident că oamenii de știință, care înțeleg foarte bine forța de distrugere a armelor și, în primul rînd, a armamentelor nucleare, nu pot fi decît de partea politicii de dezarmare și de pace. Iată de ce, mai mult ca oricînd, oamenii de știință au înalta îndatorire de a-și ridica glasul hotărît și de a face totul pentru ca minunatele cuceriri ale geniului uman să nu mai slujească fabricării armelor de nimicire în masă, pregătirilor de război, politicii de agresiune, de forță și dominație. Menirea cea mai nobilă a savanților, a cercetătorilor din toate domeniile și de pretutindeni este de a face ca întregul potențial al științei și tehnicii contemporane să fie consacrat progresului, bunăstării, libertății și independenței popoarelor, asigurării dreptului suprem al oamenilor la viață, la pace”.

Această idee de un nobil umanism o regăsim și în Propunerile României cu privire la problemele dezarmării prezentate din împuternicirea tovarășului Nicolae Ceaușescu la actuala sesiune specială a O.N.U. consacrată dezarmării, în care se spune: „În condițiile actuale, nici un om de știință nu mai poate rămîne indiferent față de faptul că realizările științei, cele mai noi cuceriri ale tehnicii moderne, sînt folosite pentru fabricarea de arme tot mai distrugătoare, că importante resurse materiale și un uriaș potențial științific sînt acaparate de politica înarmărilor. România consideră că este necesar ca oamenii de știință să-și facă auzit glasul la O.N.U. și în alte organisme internaționale, să participe nemijlocit la dezbaterile tuturor problemelor care privesc dezarmarea și pacea”.

Modul cum unele mari descoperiri din știință și tehnică sînt utilizate de forțele agresive ale imperialismului, cum mari descoperiri ale geniului uman devin un periculos instrument de distrugere, este relevat și de organizarea cercetării științifice și a dezvoltării tehnologice pentru industria de armament.

În tabelul 1 sînt prezentate resursele consacrate cercetării-dezvoltării în anul 1977, așa cum au fost publicate de O.C.D.E. Se poate constata că aproape jumătate din cheltuielile mondiale în cercetare-dezvoltare se realizează în S.U.A., iar cinci țări capitaliste dezvoltate realizează peste 90% din volumul

mondial la acest capitol. Trebuie însă remarcat, și aceasta rezultă din tabelul 2, că finanțarea publică a cercetării-dezvoltării destinată descoperirii unor noi arme mai distrugătoare, cele nucleare în special, consuma un sfert din întregul volum de cheltuieli la scară mondială; în S.U.A. se fac cele mai mari

Tabelul nr. 1
Resurse consacrate cercetării dezvoltării și dimensiunea țărilor. 1977 (țările sînt clasate în ordinea descrescîndă a cheltuielilor interne globale pentru cercetare-dezvoltare — DIRD)

	CHELTUIELI			PERSONAL		
	DIRD (SENI + SSH) PIB DIRD			Personal în C-D (în mii EPT)		
	(în milioane dolari S.U.A.)	(în miliarde dolari S.U.A.)	% PIB	Personal în C-D (în mii EPT)	Populația activă totală (mii per- soane fizice)	% Personal C-D din populația ac- tivă totală
S.U.A.	44 788	1 873,7	2,4	574,4 ¹	99 534	5,8 ¹
Japonia	14 375	744,4	1,9	561,9 ¹	54 520	10,4
R.F. Germania	11 083	517,1	2,1	319,3	26 074	12,2
Franța	6 754	382,7	1,8	222,1	22 614	9,8
Marea Britanie (1978)	6 688 ³	314,5	2,1 ³	n.d. *)	26 328	n.d. *)
Olanda	2 116	106,5	2,0	52,9	4 880	10,8
Canada	1 856	200,0	0,9	56,0	10 579	5,3
Italia	1 909	215,4	0,9	97,3	21 794	4,5
Suedia	1 500 ³	80,4	1,9	36,3 ³	4 174	8,7 ³
Elveția	1 391	60,7	2,3	41,1	2 935	14,0
Belgia	1 059	79,3	1,3	29,5	4 056	7,3
Australia (1976—1977)	920	95,4	1,0	43,6	6 313	6,9
Austria	589 ⁶	47,9	1,2	n.d. *)	3 036	n.d. *)
R.S.F. Iugoslavia	528 ⁵	45,6 ⁵	1,2	22,9	5 161	4,4
Norvegia	503	35,8	1,4	13,7	1 851	7,4
Danemarca	443	46,4	1,0	13,8	2 579	5,4
Finlanda	322	31,5	1,0	14,3	2 284	6,2
Noua Zeelandă	125	15,2	0,8	8,2	1 230	6,7
Irlanda	75	9,4	0,8	5,8	1 145	5,1
Portugalia (1978)	57	17,8	0,3	6,5	4 177	1,6
Islanda	13	2,0	0,7	0,6	98	6,4

SENI. Științe exacte, naturale și inginerie. SSH = Științe sociale și umane. EPT : Echivalent normă întreagă

¹) Numai cercetători

²) Nu în EPT

³) Numai în SENI

⁴) Ponderat pentru anii fiscali

⁵) La cursul de schimb OCDE de 18,2977

⁶) Date naționale cuprinzînd fonduri pentru străinătate. Datele sectorului întreprinderilor cuprind „Lagerstättenforschung” dar exclud cercetarea în cooperare nd. = nedispontibile

Notă : Convertirea în dolari americani a DIRD și PIB ale țărilor membre a fost efectuată la cursurile de schimb oficiale. Aceste cursuri nu traduc în mod necesar raportul dintre costurile din diferite țări, în special în ce privește C-D.

Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les années 1980. OCDE. Franța, 1981. p. 13

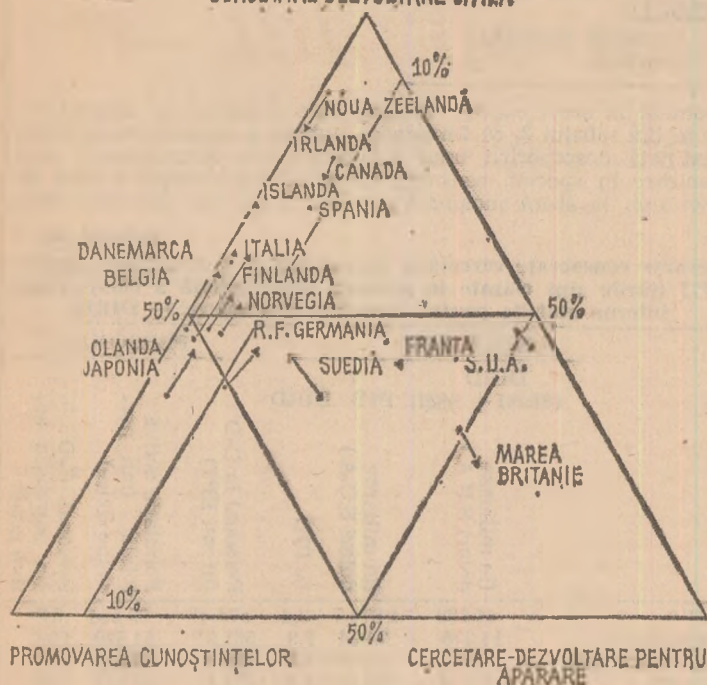
cheltuieli în raport cu toate celelalte țări capitaliste dezvoltate, urmată de Franța și Marea Britanie, la o distanță mai mare situîndu-se R. F. Germania și Japonia care și-au dirijat în mai mare măsură eforturile de cercetare-dezvoltare spre problemele economice. Reprezentarea grafică nr. 1 arată tocmai orientarea finanțării publice de cercetare-dezvoltare și tendințele din perioada 1975—1980.

Aceste niveluri au fost semnalate și de revista Science et vie (nr. 746, 1979) pentru anul 1976 cînd volumul cheltuielilor destinate cercetării-dezvoltării militare din totalul acestor cheltuieli erau în 1976 de 50% în S.U.A., 48% în Anglia, 30% în Franța, 11% R.F.G., 2% în Japonia. Astfel, fonduri uriașe sînt destinate pentru a se realiza noi arme cu o forță de distrugere mai puternică, cu posibilitate de transport pe orice punct, de pe Terra și din Cosmos.

Semnificative sînt și datele din tabelul 3 care arată finanțarea publică a cercetării-dezvoltării a diverselor sectoare din

¹) Mesajul președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, adresat participanților la Simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea”

Figura nr. 1
ORIENTAREA FINANȚĂRII PUBLICE DE C-D ÎN FUNCȚIE DE CELE TREI
OBJECTIVE MARI ÎN 1975 (•) ȘI 1980 (▲)
CERCETARE DEZVOLTARE CIVILĂ

Poziția fiecărei țări este determinată de intersecția a trei linii paralele cu fiecare latură a acestui triunghi echilateral. Paralela la latura (a) determină procentajul la punctul de intersecție cu latura (b), paralela la latura (c) determină procentajul la punctul de intersecție cu latura (a).

Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les années 1980, OCDE, Franța, 1981, p. 32

Statele Unite ale Americii și din care rezultă că pentru programul de cercetări se cheltuiește de 4 ori mai multe fonduri

Tabelul nr. 2

Finanțarea publică a cercetării dezvoltării consacrate obiectivului „Apărare“.

Milioane dolari S.U.A. la prețurile și cursul de schimb 1975². (Țările sînt clasate pe grupe și în ordinea importanței descrescînde a cheltuielilor lor de cercetare-dezvoltare în 1980 sau în anul cel mai apropiat).

	1975	1978	1979	Prevederi 1980
S.U.A.	9 679	10 564	10 400	10 302
Franța	1 178	1 333	1 506	1 640
Marea Britanie	1 397	1 627	1 501	1 555
R.F. Germania	571	632	649	582
Japonia	57	65 ³	n.d.*	n.d.*
Suedia	183	184	156	133
Australia	92 ³	108 ³	n.d.*	n.d.*
Canada	59	61	63	n.d.
Italia	23	35	27	42
Olanda	27	28	28	31
Elveția	26	31	n.d.*	n.d.*
Belgia	3	1	2	2
Norvegia	n.d.*	15	14	15
Finlanda	5	5	5	n.d.*
Danemarca ⁴	1	1	1	1
Noua Zeelandă	1	2	2	n.d.*
Irlanda	—	—	—	—
Spania	12 ³	n.d.*	n.d.*	n.d.*
Portugalia	n.d.*	n.d.*	n.d.*	n.d.*

¹) Apărare : Include toate programele de cercetare-dezvoltare întreprinse în special într-un scop militar, indiferent de conținut sau de faptul că are sau nu aplicații secundare civile. Cercetările spațiale și nucleare întreprinse în scopuri de apărare sînt incluse tot aici. Este exclusă cercetarea-dezvoltarea în scopuri civile înmănată de Ministerul Apărării, de exemplu meteorologia sau telecomunicațiile.

²) În general se utilizează pentru deflație indicele de preț implicit al PIB, cu excepția unor țări unde este vorba de rate de inflație, prevăzute, calculate de aceste țări cu ocazia pregătirii bugetului lor anual.

³) Japonia : în loc de 1973, a se citi 1977/78 ; Austria : în loc de 1973, a se citi 1976/77 iar în loc de 1978, a se citi 1978/79 ; Spania : în loc de 1975, a se citi 1976.

⁴) Numai cheltuielile curente.

Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les années 1980, OCDE, Franța, 1981, p. 43.

decît pentru programul energetic, de 12 ori mai mult decît pentru programul de promovare generală a cunoștințelor, de 44,4 ori mai mult decît pentru protecția mediului.

Creditele de cercetare-dezvoltare-probe-evaluări, ale Departamentului apărării, după propriile sale evaluări, au crescut de 1,5 ori între anii 1979 și 1982, atingînd fabuloasa sumă de 18,5 miliarde dolari. Asbjoru Lovbraek, cercetător norvegian a declarat la Conferința internațională consacrată dezarmării și dezvoltării de la Bruxelles din acest an că : „progresul tehnologic

Tabelul nr. 3

Finanțarea publică a cercetării-dezvoltării în Statele Unite ale Americii (milioane dolari S.U.A. la prețurile și cursul de schimb 1975)

	1975	1978	1979	Prevederi 1980
Consacrate obiectivului „APĂRARE“	9 679	10 564	10 400	10 302
Producția și utilizarea rațională a energiei	1 363	2 567	2 610	2 593
Promovarea generală a cunoștințelor	813	860	844	858
Protecția mediului	136	204	213	232
Promovarea dezvoltării industriale	65	63	69	74

în sectorul militar este net mai rapid decît cel din sectorul civil, constituind, implicit, o capacitate de presiune importantă, ce favorizează mărirea bugetelor militare în valoare reală, adică în termenii resurselor civile reale sacrificate. Costul în rapidă creștere al armelor ridică și costul real al cheltuielilor militare și — devenind mai complex — costul menținerii lor va tinde și el să sporească într-un ritm accentuat“.

Pentru sesiunea specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării și care se desfășoară în momentul de față, Centrul Națiunilor Unite pentru dezarmare a elaborat un „Studiu în legătură cu relația dintre dezarmare și dezvoltare“, din care rezultă următoarele :

— În 1980 cheltuielile militare s-au ridicat la 500 miliarde dolari, respectiv 110 dolari pentru fiecare locuitor al planetei.

— În ultimii 30 de ani 5 0/0 pînă la 8 0/0 din producția mondială a lumii este formată din obiective militare.

— Comerțul internațional de arme este apreciat la 26 miliarde de dolari anual.

Tabelul nr. 4

Credite de cercetare, dezvoltare, probe și evaluare (R.D.T.+E) ale departamentului apărării pentru principalele „domenii de misiune“.

Auto-izări bugetare în milioane dolari S.U.A.

	1979	1980	1981	1982
(Cheltuieli)				
(Cheltuieli, estimate)				
(Prevederi)				
(Prevederi)				
Programe științifice și tehnologice (menținerea nivelului de bază al capacității tehnologice)	2 535	2 899	3 336	3 829
Armamente strategice	2 143	2 200	3 375	4 059
Armamente tactice	5 093	5 259	5 863	6 005
Comanda, control, comunicații și activitate de informare pentru apărare	759	1 129	1 466	1 778
Gestiune și infrastructură	1 854	2 030	2 447	2 754
Total	12 383	13 517	16 485	18 526

Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les années 1980, OCDE, Franța, 1981, p. 44

În același timp studiul arată că există în lume 570 milioane de oameni subalimentați, 800 de milioane analfabeți, 1 milion și jumătate nu au acces la serviciile medicale, 250 milioane de copii nu merg la școală. Ziarul marocan „Al Bayane“ (nr. 2193/1982) arată că zilnic mor de foame 80 000 de oameni în țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. În 1979 au murit de foame 50 milioane de oameni, din care 12 milioane de copii.

DEZVOLTAREA ȘI MEDIUL — fațetele aceleiași medalii

ECODEZVOLTARE, noi tipuri de dezvoltare, dezvoltare care este posibil de asigurat, tehnologii adecvate, noi modele de consum pentru societățile risipitoare, sint concepte noi pentru fundamentarea teoretică și pentru a căror transpunere în viață se depun eforturi deosebite, atât în sferele științifice cât și în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru mediu — P.N.U.E. și al altor organisme internaționale. Căutarea de concepte noi ilustrează deplasarea accentului de la interesul științific pentru optimizarea și modelarea creșterii economice — privity adesea ca un scop în sine — la preocuparea pentru definirea scopului uman al dezvoltării și la cel de protejare a mediului ambiant. Un recent studiu elaborat de P.N.U.E. sublinia că una din prioritățile deceniului în curs va trebui să consistă în integrarea considerentelor referitoare la mediu în planurile de dezvoltare. Cu toate că planificatorii și cei ce adoptă decizii — relevă studiul — acceptă acum într-o mare măsură ideea că mediul și dezvoltarea nu sint decît cele două fețe ale aceleiași medalii, acesta este un concept care încă nu a fost pus în practică.

Se apreciază că sint necesare eforturi deosebit de ample în vederea utilizării cu succes a resurselor naturale disponibile în scopul stimulării unei dezvoltări care să nu aducă prejudicii bazei ecologice de care depinde însăși dezvoltarea. Întrucît s-a observat că unele programe de dezvoltare realizate cu ajutor financiar internațional în țări în curs de dezvoltare au avut efecte nefavorabile asupra mediului se militează pentru generalizarea procedurii Băncii Mondiale care elaborează evaluări sistematice ale incidentelor proiectelor pe care le finanțează asupra mediului ambiant. Experiințe negative cum au fost cel al barajului Nam Phong din Thailanda care nu poate servi la irigații — scopul urmărit, întrucît nu s-a ținut seama de o serie de factori de mediu, ori cel din Filipine unde canalele de irigații au fost obstructate cu deșeuri miniere ceea ce a provocat mari daune agriculturii prin colmatarea culturilor de tutun și a orezăriilor și altele, au relevat în mod convingător indisolubila relație dintre dezvoltare și mediu. Luarea în considerare a exigențelor mediului ambiant este nu numai imperios necesară, ci și eficientă. La Banca Mondială se apreciază că studiile asupra incidentelor asupra mediului a programelor de dezvoltare finanțate, au evitat riscurile unor prejudicii iremediabile asupra echilibrului ecologic, fără să depășească 3% din costul acestora.

Ceea ce apare necesar în condițiile actuale este schimbarea viziunii asupra problemelor dezvoltării, abandonarea atitudinii tehnice și simplificatoare referitoare la creșterea economică — proces de infinit mai mare complexitate decît pot cuprinde cele mai rafinate și sofisticate modele. În același timp se resimte o acută lipsă de competențe apte să evalueze corect incidentele pe care proiectele de dezvoltare le pot avea asupra mediului ambiant.

În momentul de față trebuie să înțelegem că cine apreciază producția de orice fel fără să țină seama de criteriul valorii sociale a acesteia și de incidentele producției sau produselor respective asupra mediului, dovedește că pierde din vedere însăși finalitatea, țelul acestora. Într-o lume confruntată cu o sumedenie de restricții a ne menține în cadrul unor judecăți de valoare, perimate, a persista în evaluări cantitative asupra creșterii economice „în sine” ar fi o profundă eroare, de natură să minimalizeze reflexele de adaptare la nou, creativitatea, profesionalismul, fără de care nu se poate răspunde cerințelor reale ale practicii sociale. În această lumină, noile concepte — cu tot aspectul lor uneori insuficient de clar conturat merită toată atenția și interesul. Răsturnarea valorilor la care asistăm impune elaborarea unor noi criterii de discernămint valoric, noi instrumente de evaluare și ierarhizare a nevoilor sociale. Întrucît noile concepte includ ca element esențial factorul mediu ambiant se impun eforturi de cunoaștere a trăsăturilor specifice, a legităților ce guvernează acest important suport al vieții și implicit al dezvoltării, această unică bază de resurse de care dispune omenirea. Viziunea asupra lumii, conturată în timp și prezentă în lucrările marilor economiști

se vedește în bună măsură inadecvată realităților actuale și mai ales viitoare.

Viziunea este, așa cum se cunoaște — perceperea vizuală a lumii exterioare, imaginea sau reprezentarea lucrului. Prin analogie — viziunea reprezintă perceperea prin spirit, **modul de a vedea** sau de a concepe lucrurile sau o anumită situație. În acest sens, termenul poate deveni sinonim cu cel de opinie, intuiție, de reflectare a unor construcții abstracte.

În această optică avansăm ideea că se cere reconsiderată imaginea de sine a omului, viziunea lui *homo oeconomicus* **despre locul pe care îl ocupă în ecosferă**. Aceasta întrucît din punct de vedere biologic oamenii fac parte din sistemul ambiant ca elemente ale unui întreg — lucru bine cunoscut, dar de care se face adesea abstracție.

În cele ce urmează încercăm să schițăm contururile unei viziuni proprii asupra relațiilor în cadrul cărora omul acționează asupra mediului natural, înarmat cu tehnica modernă pentru a obține cele necesare traiului precum și asupra perspectivelor de armonizare a relațiilor din cadrul societății.

Se cuvine să subliniem că imaginea pe care și-o face omul despre lume este condiționată istoric de stadiul de dezvoltare economico-socială și științifică. Dacă omul primitiv se simțea dominat și neputincios în fața naturii, omul modern, datorită extraordinarei dezvoltări a științei și tehnicii, a capacității sale de a manevra importante forțe ale naturii — a căzut în cealaltă extremă, ajungînd să se considere capabil să domine și să stăpînească natura.

Pornind de la considerentul că multe din dificultățile actuale de natură economico-socială și ecologică sint consecințe ale acestei viziuni — preponderent demiurgice asupra lumii, vom încerca, în cele ce urmează, să insistăm asupra necesității formării unei viziuni mai realiste referitoare la locul pe care îl ocupă și la limitele în cadrul cărora omul poate acționa utilizînd mijloacele științifice și tehnice pe care le-a creat. Noile descoperiri ale științelor moderne aduc suficiente argumente ce pledează pentru o atitudine circumspectă și **rațională** față de natură de la ale cărei legi implacabile nu ne putem sustrage și ale cărei resurse nu le putem exploata **oricît și oricum**. În același timp, adîncirea interdependențelor economice dintre state, prăpastia decalajelor economice și demografice, dezechilibrele monetar-financiare, perturbările de pe piața mondială și instabilitatea economică generalizată, accentuarea cursei înarmărilor și a încordării internaționale pledează pentru reconsiderarea viziunii asupra ansamblului Societății.

Conturarea unei viziuni realiste este de natură să conducă la imaginarea unor soluții de adaptare la constrîngerile prezentului și mai ales ale viitorului, la abandonarea atitudinii de superioritate față, de natură, precum și a relațiilor bazate pe forță în cadrul societății. Rolul paradoxal pe care oamenii îl îndeplinesc în mediu ambiant ca participanți, elemente, componente — e drept reprezentînd materia în forma ei superior organizată — și, în același timp, ca exploatare ai celorlalte resurse ale mediului contribuie la alimentarea iluziei de superioritate. Marile performanțe ale științei și tehnicii moderne, capacitatea omului de a manevra imense forțe ale naturii, au creat și întreținut iluzia că am fi reușit să ne desprindem din starea de dependență față de mediul natural.

Interferențe economie-ecologie

PENTRU a conferi un nivel superior de rigurozitate gîndirii economice este imperios necesară conștientizarea procesului de întrepătrundere a unor idei, noțiuni, judecăți de valoare din sfera altor științe și din sfera practică în planul conceptelor cu care operează știința noastră. Concomitent, se impune sporirea gradului de rigurozitate a limbajului uzual spre a-l face să surprindă și să poată exprima întreaga complexitate a fenomenelor și realităților economice aflate într-o perpetuuă modificare.

Insistăm asupra mării însemnătăți pe care o are **viziunea**

realistă, lucidă, asupra lumii contemporane atât pentru elaborarea teoriilor și modelelor dezvoltării economice cât, mai ales, pentru practica socială. Evoluția preocupărilor la nivel planetar pentru starea mediului ambiant de care depinde însăși viața și civilizația contemporană, orientările unor studii despre viitor ilustrează confluența de eforturi desfășurate în planul cunoașterii și în cel al politicilor economico-sociale în vederea desprinderii — din hățișul încâlcit al crizelor actuale — a tendințelor ce se conturează la orizontul acestui sfârșit de secol și mileniu.

Practicienii și cercetătorii sînt confrunțați cu o avalanșă de modificări profunde și contradictorii în producția industrială și agricolă, prin care extragem noi bogății din scoarța Pământului, și în științele care furnizează cunoștințe despre natură, în tehnologia care transformă cunoștințele în acțiuni practice, în diversele sisteme economice care guvernează modul de producere, repartizare și utilizare a bunurilor, în procesele sociale, culturale și politice, în evoluția demografică și a relațiilor economice și politice dintre state, modificări al căror ritm se accelerează și impune eforturi deosebite pentru perceperea și evaluarea lor corectă.

Așa cum au remarcat numeroși gânditori, multe din raclele de care suferă civilizația industrială — ale cărei amprente și efecte sînt imprimate asupra ansamblului vieții economice a lumii — sînt consecința atitudinii inadecvate față de natură derivînd din percepția eronată a relațiilor omului cu mediul său ambiant. Ne permitem să ne exprimăm îndoilei asupra acelei viziuni nerealiste, caracteristică îndeosebi secolului nostru, viziune căreia i-am spus demiurgică întrucît situează omul mai presus de natură. Dar nici un moment nu ne gîndim ca prin această să subevaluăm imensul progres al științelor sau să minimalizăm extraordinarele realizări ale tehnicii contemporane care permit, nu numai smulgerea unor importante cantități de resurse din natură, comunicarea aproape instantanee de la un capăt la celălalt al planetei, călătorii extraterestre și manevrarea unor forțe care pot fi însă extrem de primejdioase. Incontestabila și impresionanta capacitate a ființei umane de a modifica mediul natural este însă pe cale să ne facă să pierdem din vedere faptul că, deși reprezintă forma cea mai înaltă de organizare a materiei, omul este, el însuși, un element component al amplului sistem al vieții de pe Terra și ca atare o ființă condiționată de legile naturii.

Prejudiciile pe care activitatea umană le provoacă mediului ambiant și necesitatea de a realiza o percepție mai acută a implicațiilor poluării asupra vieții economice demonstrează că teoria economică nu poate avea ca punct de plecare o viziune eronată sau insuficientă despre realitate, mai ales în condițiile actuale cînd dezvoltarea economică nu mai este triumfătoare și cînd incertitudinile economice, tensiunile politice și încordarea amenință însăși existența civilizației. Pledez, de aceea, în favoarea unei atitudini deschise, lucide, a unui efort de înțelegere a situației concrete a umanității în contextul mediului său înconjurător întrucît numai prin aceasta se poate impulsiona creativitatea și stimula capacitatea de adaptare la restricțiile prezentului și viitorului.

În acest context se cuvine să reamintim că, din păcate, atât teoria economică socialistă cât și cele capitaliste s-au dezvoltat, se pare, fără a ține seama de capacitatea totuși limitată a potențialului biologic reprezentat de ecosistem. Ca atare nici unul din cele două sisteme nu au izbutit pînă acum să găsească soluții viabile și mijloace de a-și adapta funcționarea la imperatiile mediului.

Situația actuală demonstrează că omenirea s-a dovedit nepregătită să facă față crizei mediului înconjurător și că remede o nevoie stringentă de a rezolva o multitudine de probleme pe care le ridică necesitatea imperioasă, de reorganizare economică pe temeuri ecologice sănătoase.

Întrucît trăim o epocă dominată de enorme forțe tehnice și de nevoi umane de extremă urgență este vital ca procesul de readaptare economică să se extindă rapid în toate țările, la scara întregii societăți. Pentru ca civilizația să poată ieși din impasul actual este necesar ca industria, agricultura, transporturile, să fie orientate de așa manieră încît să satisfacă în mod concomitent două exigențe majore: asigurarea mijloacelor de existență pentru o populație în creștere și respectarea cerințelor ineluctabile ale ecosistemului.

Natura — model de raționalitate și eficacitate

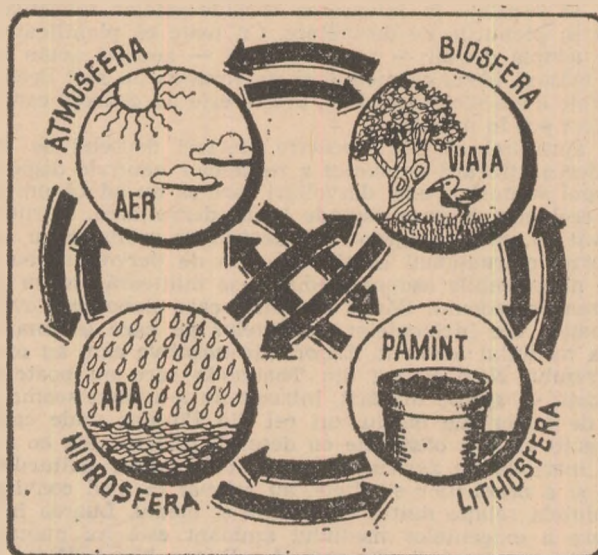
ÎNTRUCÎT viziunea eronată, demiurgică, a condus la realizarea actualului tip de creștere economică liniară, bazată pe tehnologii ce antrenează o mare risipă de resurse și o îngrijorătoare acumulare de deșeuri în mediu ajungem la concluzia că procesul economic de tip liniar trebuie să fie înlocuit cu

un altul conceput pe baza modelului de raționalitate și eficacitate pe care îl oferă natura. Într-o serie de studii și dezbateri anterioare am prezentat un concept denumit **proces circular activ** — inspirat de modelul ciclurilor biogeochimice pe baza căruia pot fi proiectate tehnologii adecvate cerințelor mediului și ale maximei economicității. Pentru a face mai edificator conceptul de proces circular activ și premisele de la care am pornit în elaborarea lui apare necesar să întreprindem o succintă incursiune în domeniul ecologiei. Prejudiciile aduse mediului de activitatea economică introduc o adevărată disarmonie într-un sistem autoreglat. Lucrul acesta a devenit mai evident abia în ultima jumătate a secolului nostru întrucît mai înainte procesele economice se bazau, în cea mai mare parte, pe prelucrarea produselor naturale în timp ce acum au apărut tehnologii noi, de sinteză, s-a accelerat creșterea productivității, consumului și cantităților de emisii în mediul ambiant.

Pentru a putea evalua mai clar în ce mod introduce activitatea economică elemente perturbatoare în mediul ambiant încercăm să prezentăm cîteva sumare aspecte ecologice recurgînd la unele imagini și schițe ce ilustrează corelațiile din sinul ecosistemului.

Ecosistemul a fost comparat de J. de Rosnay în lucrarea „Le Macroscopie vers une vision globale” cu un recipient conținînd patru elemente aflate într-o strînsă corelație unele cu altele: atmosfera, hidrosfera, litosfera și biosfera.

Schița nr. 1 Ecosistemul *)

Este necesar să reținem faptul că fluxul de energie de origine solară care traversează ecosistemul este ireversibil și ineputabil, însă elementele chimice din care sînt alcătuite toate genurile minerale și organice existente pe Terra sînt în număr și cantități delimitate. În ecosistemul terestru elementele esențiale ale vieții sînt utilizate și regenerate în mod succesiv în cursul unor mari cicluri: ciclul azotului, sulfului și fosforului. Aceste cicluri parcurg diferite etape. Dintre acestea, etapa organică a ciclurilor ecologice, aceea a rezervorului vieții, poate fi considerată ca veritabil „motor” al ansamblului ciclurilor. Remarcabilă este la J. de Rosnay maniera de prezentare a problemelor ecologice recurgînd la conceptele din economie. Bunăoară el demonstrează că în cursul etapei organice sînt „fabricate” și „consumate” principalele substanțe ce mențin viața, se asigură echilibrul conținutului de oxigen al atmosferei, se stochează miliarde de tone de materiale. El atrage atenția asupra perfecteii organizări care permite realizarea unei adevărate industrii și economii model: producție, stocaj, distribuție, consum, repartitie echitabilă a energiei, reciclare completă a materialelor. Această industrie și această economie model în care nici un element component în afară de energie nu se pierde ci se transformă este realizată de către trei grupe de organisme:

- 1 Producătorii reprezentați de plantele verzi sau vegetale acvatice — în general, toate organismele capabile să realizeze fotosinteza — adică să fabriceze materii organice din lumina solară și din gazul carbonic mineral.
- 2 Consumatorii sînt reprezentați de oameni și de animale, indiferent de dimensiune — erbivore sau carnivore din mediul terestru sau acvatic, care se hrănesc cu organisme vii și ard

*) Schițe după J. de Rosnay.

materia organică conținută de țesuturile prăzilor lor, grație unei reacții interne de oxidare : respirație.

3) Decompozanții se hrănesc cu organisme moarte sau cu substanțe chimice dispersate în mediu.

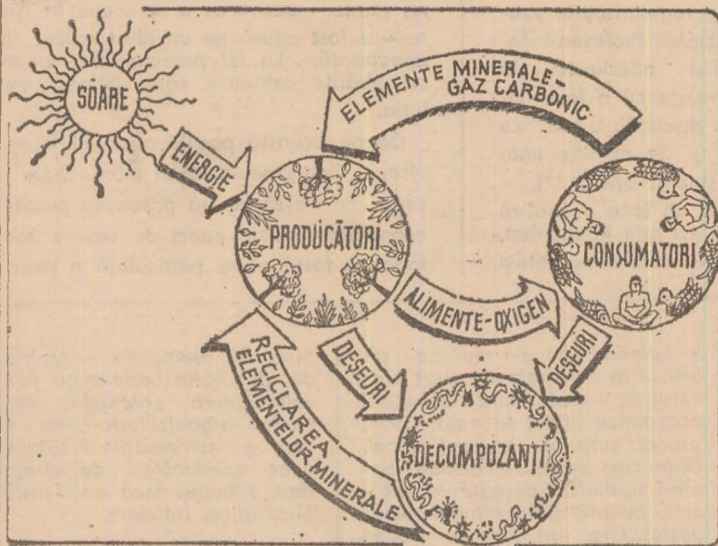
Schema nr. 2 ilustrează sintetic relațiile dintre aceste trei grupe a căror activitate constituie baza funcționării ecosistemului și a menținerii echilibrului său.

Este instructiv de urmărit fluxul energiei fixate de-a lungul lanțului alimentar denumit și lanț trofic constituit din consumatori — erbivore și diferite tipuri de carnivore, fiecare trăgând maximum de profit de pe urma energiei prealabil stocată în țesuturile organismelor pe care le capturează și care le precede în lanț. Această energie este utilizată pînă la ultima fărîmă în momentul descompunerii cadavrelor de animale și vegetale. Cu toate acestea, microorganismele mai găsesc încă energie de extras din moleculele organice relativ simple, transformându-le în molecule minerale, repuse în circulație de ecosistem.

Pentru a înțelege mai bine efectele nefaste ale proceselor economice este bine să scoatem în evidență nu numai rolul vegetalelor — producătoare și al animalelor — consumatoare, rol în general bine cunoscut, ci ceea ce se cunoaște mai puțin : importanța activității depuse de bacterii, alge, ciuperci, levuri, protozoare, insecte, moluște, viermi și multe alte ființe minuscule cu mare apetit și intensă activitate. Acestea îndeplinesc misiunea de eliminare a deșeurilor și de reciclare, descompunînd moleculele organice în particulele cele mai mici și mai simple ce ajung la capătul lanțului — la gaz carbonic, apă și elemente minerale : azot, sulf, fosfor. În timpul activității lor, acești decompozanți respiră trimițînd plantelor gazul carbonic de care au nevoie și degajînd importante cantități de căldură. Elementele minerale sînt în totalitate reciclate, iar reziduurile imposibil de fărîmîțat mai mult, alcătuiesc humusul.

În schema nr. 3 sînt prezentate principalele faze ale ciclului general al elementelor chimice din ecosistem. Reciclarea materialelor vieții se produce alternativ într-o fază organică și într-o fază anorganică : fie sedimentară — rezervorul de sedimente, fie atmosferică. Și tocmai datorită acestei alternanțe și

Schema nr. 2

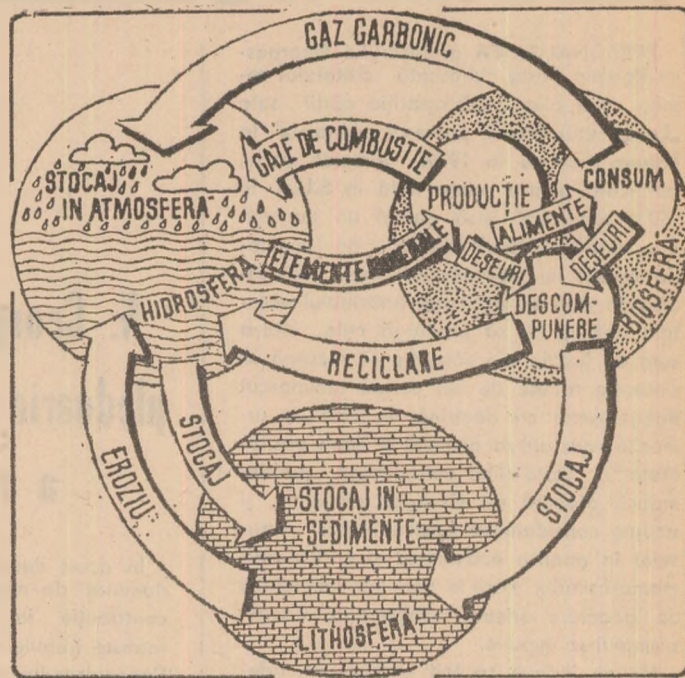

acestui cuplaj între ciclurile atmosferic, geologic și biologic marile cicluri ce alcătuiesc ecosistemul se numesc cicluri biogeochimice.

În afară de ciclurile descrise mai sus — producție-consum-reciclare, mai amintim o proprietate de esențială importanță a ecosistemului — reglarea și menținerea echilibrului. Reglarea se realizează de către elementele minerale sau organice care trec de la o grupă la alta și acționează ca activatori sau inhibitori asupra funcționării mașinii care produce sau consumă. Dacă un ciclu, de exemplu, se încetinește datorită dispariției unui anumit număr de agenți consumatori cantitățile stocate cresc rapid. Întrucît viteza fluxului materiei sau energiei care se scurge în cicluri este proporțională cu cantitățile stocate, sistemul se echilibrează de la sine, eliminînd mai rapid preaplînul.

În aceste mecanisme de reglare un rol extrem de important are circulația apei și activitatea animalelor. Apa, cum se știe, transportă elemente minerale la rădăcina plantelor. Apa rîurilor erodează sedimentele și grăbește reintroducerea lor în ciclurile ecosistemului. Controlul conținutului de vapori de apă în atmosferă și reglarea termică a organismelor este asigurat de evaporare și de transpirația plantelor și animalelor.

Schema nr. 3

Este demn de reținut și faptul că cele trei mari rezervoare — atmosfera, hidrosfera și sedimentele — îndeplinesc și un rol reglator asupra ansamblului ecosistemului limitînd variațiile prea bruste. Ele acționează prin „efectul tampon” și reduc oscilațiile produse de variațiile ciclice. În felul acesta, concentrația importantă de ioni de carbon din oceane permite menținerea, aproximativ constantă, a concentrației gazului carbonic din atmosferă, și a compoziției relativ-constante a acesteia. Se apreciază că concentrația de oxigen din atmosferă este menținută în mod remarcabil la 21% de-a lungul ultimelor sute de milioane de ani, restul atmosferei fiind alcătuit din 78% azot și gaze rare. Mulțumită acestor mecanisme de reglare între lumea minerală și biosferă și care necesită timpi de răspuns foarte diferiți, mergînd de la minute la milioane de ani, ecosistemul își menține structura și ansamblul de funcții pe care le desfășoară.

Dar magnificul mecanism de reglare al ecosistemului are anumite limite de toleranță a căror depășire poate avea efecte ireversibile asupra existenței. Or, în ultima vreme — ploile acide, dispariția vieții din unele lacuri și riuri, perturbări climatice importante — sînt adevărate semnale de alarmă. „În iunie 1972, guvernele lumii întregi s-au reunit la Stockholm pentru Conferința Națiunilor Unite asupra Mediului uman — sublinia Barbara Ward în prefața cărții „Înapoi pe pămînt : mediul și nevoile umane” de Enik Eckholm. În cursul deceniului care s-a scurs de atunci, noi am ajuns treptat, să apreciem interdependența extraordinară și fragilitatea acestei minuscule părți din planetă unde viața este posibilă. Un strat puțin gros — de cîțiva metri de pămînt numai, cîțiva kilometri către cer și o adîncime asemănătoare în profunzimea oceanelor ne dau virtualmente totalitatea biosferei unde putem să supraviețuim, la fel ca și alte creaturi vii... În cazul unui număr crescut de probleme create mediului, dificultatea nu constă în a identifica remediul pentru că se înțelege foarte bine în prezent care este remediul. Problemele sînt înrădăcinate în societate și economie”.

Ne-am îngăduit această — poate prea lungă și excesiv de simplificatoare incursiune în ecologie deoarece economia se interferează în marile cicluri ecologice, lucru care a fost, mult prea mult timp, uitat ori ignorat. Poate că efectul magnetizator al avantajelor științei și tehnicii moderne ne-a creat iluzia că datorită măiestrelor noastre mașini ne-am desprins, în sfîrșit, din starea de dependență față de mediul natural, ne-a făcut să uităm că acesta ne întreține viața, ne furnizează oxigenul, apa, combustibilii, totul. Calculul economic face, prea adesea, abstracție de faptul că mediul este un mecanism viu, enorm și complex, constituit dintr-un strat subțire pe suprafața Terrei de a cărei stare și bună funcționare depinde fiecare activitate umană, însăși existența Societății. Iar analiza economică nu ține seama de faptul că acest mecanism intruchipează capitalul nostru biologic, suportul pe care se sprijină întreaga noastră activitate.

Maria D. POPESCU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

PERSONALITATEA profesorului Georgescu-Roegen este cunoscută cititorului român mai ales după apariția cărții sale „Legea entropiei și procesul economic” la Editura Politică în 1979. Această carte, publicată pentru prima dată în S.U.A. în 1971, reprezintă însă numai un moment – e adevărat, fundamental – pe traiectoria operei lui Georgescu-Roegen, așa încât cine vrea să înțeleagă ansamblul acesteia trebuie fie să parcurgă cele câteva sute de lucrări ale sale, fie să recurgă la sintezele făcute de cei ce au recunoscut Roegenismul ca doctrină. În cele ce urmează vom utiliza această a doua posibilitate*). Dată fiind actualitatea problematicii atacată de Georgescu-Roegen, și anume considerarea epuizabilității resurselor în analiza economică și critica aritmomorfismului care a dominat încercările de modele ale oricui menționarea Roegenismului se impune.

Nu ne îndoim că toți economiștii, adeseori uimiți de nepotrivirea dintre cursul pe care îl are economia mondială și teoriile ce încearcă să-l explice, vor fi interesați să afle că în afară de Keynesianism și neoliberalism mai există un punct de vedere, ceva mai realist, conform căruia grija față de resurse trebuie să primeze în fața iluziilor generate de mitul profitului, sau, cu alte cuvinte, că este mai util să înveți să supraviețuiești, că eforturi superficiale de îmbogățire rapidă pot duce la sărăcire. Pentru toți cei ce au crezut că tot ce trebuie să știm este „cum”, pare ciudată întrebarea „de ce”. Roegenism înseamnă o revenire la această întrebare simplă dar capitală.

N. Georgescu-Roegen : pledoarie pentru o teorie a resurselor

În acest deceniu ce se întrevide a fi dominat de mutații spectaculoase, orice contribuție la elaborarea unor strategii realiste trebuie salutăată. Atenția acordată Roegenismului pe plan internațional în lumea economiștilor are o explicație simplă. El reprezintă o încercare de eliminare a empirismului de pe alte poziții decât cele ale pozitivismului. El reprezintă o denunțare a superstiției aritmomorfismului, superstiție ce a deformat multe încercări de reprezentare realistă a regularităților subtile ce guvernează socialul. Profesorul Zamagni, mărturisindu-și adeziunea la această poziție, recunoaște că a fost influențat nu numai de discuțiile avute cu Georgescu-Roegen ci și de opiniile unor specialiști care i-au studiat opera.**)

Pentru cei ce doresc să facă o analiză a ceea ce se înțelege azi prin Roegenism, cred că cea mai simplă cale o constituie

contactul cu cartea „Energy and Economic Myth” (Pergamon Press, New York, 1976), o culegere de articole scrise mai ales după 1964, care îi definește poziția. Prefața acestei cărți reprezintă cea mai clară sinteză a gândirii autorului, plasându-l într-o perspectivă precisă. Astfel, el afirmă că acei care au fost interesați de procese economice reale, și nu numai de abstracții imaginare, au produs un edificiu teoretic mulat pe o realitate economică particulară în care s-a întâmplat să trăiască. Chiar dacă unii economiști moderni s-au deplasat spre subiecte interesante, ei s-au menținut în limitele unei epistemologii mecaniciste, și pentru că în mecanică totul se poate reduce la procese de locomoție, perfect reversibile, multe doctrine au echivalat procesul economic cu o mișcare izolată între producție și consum. Odată cu epistemologia mecanicistă, în atelierul economistului a fost introdus și instrumentul matematic, ca o mutație vitală. Prin natura ei însă, epistemologia mecanicistă a încurajat o folosire necontrolată a acestui instrument, al cărui rezultat a fost o inflație de exerciții cu creionul pe hirtie, unele din ele neavând nici o legătură cu realitatea. Sarcina cea mai grea a oricărei științe – aceea de a se ocupa de faptele – a fost adusă pe un nivel scăzut de importanță. La fel preocupările pentru schimbările calitative care definesc evoluția.

De pe această poziție a pornit Roegenismul. Georgescu-Roegen mărturisește că ceea ce l-a făcut să privească procesul economic dintr-un punct de vedere neortodox a fost natura particulară a econo-

FIȘE

ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO

ceestem

● Într-una din ultimele sale apariții, publicația „ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO”, editată de CEESTEM (Centrul de studii economice și sociale al lumii a treia), prezintă un amplu grupaj de articole consacrat problemelor păcii, cum ar fi: reflecții asupra studiilor de irenologie în America Latină; militarismul în America Latină; raportul dintre po-

litica externă, dezarmare și industria militară etc. Într-unul din aceste studii – „La investigación de la paz en América Latina y el concepto de democracia” – autorul, Herbet de Souza, își propune să analizeze care este stadiul cercetărilor asupra păcii în această parte a lumii. Deși astfel de studii sînt de dată relativ recentă, apreciază H.S., ele au contribuit la conturarea unei viziuni originale cu privire la problemele păcii și ale războiului. Astfel, specialiștii latino-americani apreciază că pacea nu poate fi gândită numai ca absență a conflictelor armate – locale sau cu caracter general. Pentru numeroase țări latino-americane pacea este sinonimă cu eliberarea de structurile represive și dominante create de țările imperialiste pe plan economic, cultural, politic, ideologic.

Perfecționarea mecanismului economic

● Sub titlul „Industrial readjustment in Tianjin” publicația CHINA RECONSTRUCTS publică

în numărul său din mai a.c. un articol în care este analizat procesul de transformare a structurii economice inițiat în anul 1978, proces surprins la nivel local. După cum arată Dell Bisdorf, autorul studiului, această transformare de anvergură, aflată în plină desfășurare, nu este un proces simplu, care se desfășoară de la sine. Pentru a pune în practică orientarea ce vizează creșterea ponderii acelor activități industriale pentru care există solicitare pe piața internă și externă unele unități industriale din provincia Tianjin au fost închise iar altele au fost dotate cu utilaje noi. Totodată, arată autorul articolului, apar și alte obstacole care nu sînt generate în exclusivitate de resursele, adesea neindestulătoare, de materii prime, energie, tehnologie. În condițiile în care numai o parte din producția întreprinderilor este stabilită prin plan – responsabilitatea în ce privește precizarea nomenclatorului de fabricație revenind conducerii întreprinderii – apar încă neco-

relări între diferite niveluri ierar-

hice. De asemenea, c problemă de deosebită importanță pentru valorificarea potențelor noului cadru organizatoric creat este cea a schimbării mentalității unor conducători de întreprinderi, tributari încă unei practici birocratice, rutiniere.

Evoluții economice

● Analiza principalilor indicatori economici ai țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol pune în evidență două tendințe marcante, apreciate un grup de economiști francezi – Zoé Cardot, Jean-Pierre Dubarry, Marc Bouteiller, Philippe Meunier – în articolul „Situation économique des PVD non pétrolier” publicat în numărul din 15 iunie a.c. al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.É.I.S.”. Se constată, pe de o parte, un proces de înrăutățire globală a situației țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, proces măsurabil prin sporirea datoriei externe și deficitele considerabile pe planul balanței comerciale. Pe de altă parte, apare un tot mai

miei României anilor 1930. Întors de la școlile vest europene cu armamentul formidabil al economiei matematice, el descoperă că aceasta nu îl putea ajuta să pătrundă problemele economice ce-i stăteau în față. Instituțiile României din anii 1930 nu erau adaptate principiului Walrasian al maximizării profitului, un fapt ce părea absurd. Treptat, și nu fără uimire, el a ajuns să înțeleagă că aceste instituții, deși imperfecte, erau totuși mai bine adaptate unei economii agrariene. Căutând un eșafodaj teoretic pentru a le explica logica internă, a ajuns să înțeleagă de ce cadrul standard de comportare al consumatorului nu poate corespunde țărilor subdezvoltate. Georgescu-Roegen notează undeva că din tot ce învățase nu putuse găsi nimic care să-l ajute la distingerea între legile care guvernează agricultura și cele care guvernează industria. Contactul cu problemele reale ale României l-a convins că trebuie depășit un obstacol major, absența unei definiții analitice a „procesului” — o noțiune întâlnită în mai toate disciplinele. El afirmă că funcția de producție, cu care teoria standard încearcă să reprezinte procesele de producție, se dovedea a fi la o analiză mai atentă un verbalism insipid tradus într-o formulă fără culoare. Pentru a depăși această dificultate, N. Georgescu-Roegen a dezvoltat o reprezentare analitică generală a proceselor materiale.

Ideea că orice proces economic nu este un analog mecanic ci unul entropic (o transformare unidirecțională) i-a venit lui Georgescu-Roegen atunci când a observat că sondele de la Ploiești se epuizează și mai ales când și-a dat seama de ce luptă

țărâna împotriva deteriorării solului. Esența Roegenismului o constituie reprezentarea procesului economic ca o transformare entropică a unei resurse naturale. Urmind o sugestie a biologului Lotke, Georgescu-Roegen dezvoltă ideea potrivit căreia procesul economic constituie o extindere a evoluției biologice, un fapt prin care specia noastră se deosebește esențial de celelalte. Odată cu evoluția exosomatică, omul devine agent geologic care accelerează degradarea entropică a stocului finit de resurse naturale. De aici o observație: progresul tehnologic nu corespunde întotdeauna economiei de energie. Cel mai grăitor exemplu este cel al mecanizării agriculturii care substituie energiei solare, energia terestră. Așa a

apărut o examinare critică a ideii de creștere economică continuă — dogmă a teoriei standard. La sloganul „găsim soluție pentru orice” Roegenismul răspunde cu povestea lui Nastratin Hogeia care astupa găurile dintr-o mincă a hainei cu petice luate din cealaltă mincă: O imagine plastică propusă pentru a modela un proces complex care însoțește orice revoluție tehnico-științifică. Roegenismul este deci o doctrină economică realistă care a devenit atractivă atunci când criza energetică i-a confirmat unele teze. Mai ales pentru specialiștii din lumea a treia care caută alternative la drumurile bătute, nu întotdeauna avantajoase.

Constantin Virgil NEGOIȚĂ

Este semnificativă încadrarea lui Georgescu-Roegen în această ordine și Zamagni s-a străduit și a reușit să demonstreze de ce această încadrare este firească.

*) Astfel, el menționează o teză cu titlul „Structure and Contradiction in Scientific Development: the case of N. Georgescu-Roegen and the Entropy Law” susținută de P. Jenkin Colvin în 1975 la Universitatea din Manchester precum și o prefață semnată de G. Becattini la ediția italiană din 1971 a cărții lui Roegen. „Analiză economică e processo economico” publicată de editura Sansoni din Florența. Se pare că orașul de pe Arno își păstrează nealterată vigoarea din vremea Renașterii, stimulând creația și spiritul de înnoire cu care a influențat cultura europeană cu câteva secole în urmă. La 22 aprilie 1982 Universitatea din Florența a acordat titlul de laureat Honoris Causa profesorului Georgescu-Roegen. Evenimentul depășește cadrul lumii academice marcând atestarea unei doctrine economice. Evenimentul din aprilie de la Universitatea degli Studi di Firenze are astfel semnificații profunde. El consfințește valoarea universală a mesajului Roegenist conform căruia economia nu se poate ridica pe iluzii și care înseamnă un punct de cotitură, o contribuție la evoluția de la dorința de a avea o nouă ordine economică internațională către elaborarea unui posibil program de înfăptuire.

*) În 1975 Universitatea Vanderbilt din S.U.A., cu ocazia celebrării a o sută de ani de existență, a organizat o conferință internațională în onoarea lui Georgescu-Roegen cu tema „Economics: A New Look”. Actele acestei conferințe au fost publicate în 1976 de editura D.C. Heath din New York sub titlul „Evolution, Welfare and Time in Economics. Essays in Honor of Nicholas Georgescu-Roegen” sub îngrijirea profesorilor Tang, Westfield și Worly, foști studenți și apoi colaboratori ai sârbătoritului. Jan Timmergen (Nobel 1969), Paul Samuelson (Nobel 1970), Simon Kuznetz (Nobel 1971), John Hicks (Nobel 1972) și doi președinți ai Asociației Economisților Americani — Kenneth Boulding și Joseph Spengler, subliniază contribuțiile lui Georgescu-Roegen, încercând să contureze elementele ce definesc o doctrină. Cartea mai cuprinde o biografie și o bibliografie completă pornind de la „Metoda statistică” publicată la Institutul Central de Statistică din București în 1933.

Trei ani mai târziu, în 1979, în Editura Etas Libri din Milano, profesorul Ștefan Zamagni de la Universitatea din Parma, publică o monografie intitulată „Georgescu-Roegen. I fondamenti della teoria del conduttore”, care, în 260 pagini, înseamnă un studiu atent al doctrinei pe care o numește „Roegenism”. Cartea reprezintă volumul 3 al colecției „Gli Economisti”, celelalte 8 volume fiind dedicate lui Smith, Jevons, Keynes, Polanyi, Marx, Harrod, Petty și Keynes.

pronunțat proces de diferențiere, o polarizare chiar, a unor subgrupe de țări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. În eșalonul superior se situează, potrivit opiniei exprimate de autorii articolului, acele state care au dezvoltat o industrie națională puternică și care izbutesc, printr-o specializare adecvată, prin calitatea ridicată a forței de muncă să asigure un nivel înalt de competitivitate produselor fabricate. Țările care cunosc o agravare a situației lor economice ar fi cele ce s-au orientat, în principal, spre exportul de materii prime.

Inovare tehnologică

● Într-un interviu cu Akio Morita, fondatorul companiei japoneze Sony — interviu publicat în numărul din 23 aprilie a.c. al revistei PARIS MATCH sub titlul „La foi ardente des industriels japonais: notre technologie dominera le monde” — Chatherine Chaine își propune să surprindă care sînt factorii care au contribuit la progresul spectaculos al tehnologiei japoneze. Pentru a

avea clară dimensiunea procesului, opinează autoarea, trebuie să considerăm dezvoltarea tehnologică a Japoniei ca o realizare a întregii națiuni: în mai puțin de cinci decenii această țară a parcurs drumul de la subdezvoltare tehnologică la suprad dezvoltare. Totodată, se afirmă, în articol, orientarea spre tehnologie a japonezilor are și alte temeuri: o cerere internă puternică și abilitatea tradițională a acestui popor în a executa lucrări de mare finețe.

Sub aspect strict economic, consideră autoarea, elementul remarcabil îl reprezintă legătura, considerată de factorii de decizie drept obligatorie, între cercetare, producție și piață. Totodată, în întreprinderile japoneze toți lucrătorii, indiferent de profesie și funcție, sînt solicitați și stimulați să inoveze. Efecte pozitive vădește și aplicarea, în întreaga industrie japoneză, a metodelor moderne de stimulare a creativității — analiza valorii, cercurile de calitate etc. —, precum și acordarea unei mari ll-

bertăți lucrătorilor în ce privește organizarea propriei activități. Numai lucrul în regim neimpus, arată autoarea, permite reducerea rebuturilor la 0,1% față de 15-20% în unele țări europene.

Sesiune de comunicări

● În zilele de 1-2 iulie a.c. a avut loc, sub egida Ministerului Comerțului Interior, Ministerului Turismului și a Institutului Central de Cercetări Economice, Sesiunea jubiliară de comunicări științifice cu tema „Direcții ale dezvoltării și perfecționării comerțului interior și serviciilor în cincinalul calității și eficienței”. Organizată cu prilejul aniversării unei jumătăți de veac de la înființarea Institutului românesc de conjunctură și a unui deceniu și jumătate de la crearea Institutului de cercetări comerciale, sesiunea științifică a avut drept obiectiv dezbaterăa unor probleme de o deosebită actualitate pentru dezvoltarea și perfecționarea permanentă a comerțului interior și a serviciilor, pentru obținerea unei noi calități, superioare, a muncii și a vieții. Lucrările sesi-

FIȘE

unii jubiliare s-au bucurat de o largă participare atât în plen, cât și în cele 8 secțiuni care au avut stabilite următoarele teme de dezbateră: planificare, prognoză, autoconducere și autoaprovizionare teritorială și cercetarea pieței; o nouă calitate în comerțul interior; dezvoltarea și perfecționarea rețelei comerciale; produsul — componentă de bază a pieței bunurilor de consum; criteriile pentru o alimentație rațională; creșterea calității în turism; probleme ale forței de muncă și relații interumane în sfera serviciilor; sisteme informaționale în comerțul interior. Au participat cadre de conducere și specialiști din Ministerul Comerțului Interior, Ministerul Turismului, Direcția generală comercială a municipiului București, cercetători științifici de la institute de specialitate, cadre didactice din învățământul economic superior, economiști, studenți.

23

Poziția P. C. R. privind direcțiile instaurării unei noi ordini economice internaționale

In acest număr încheiem publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior și... le dorim SUCCES.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema: „Activitatea României pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale cuprinde 3 puncte: 1. „Conceptul de nouă ordine

economică internațională. Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea acestui concept“; 2. „Poziția P.C.R. privind direcțiile instaurării unei noi ordini economice internaționale“; 3. „Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale“. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admi-

tere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 2.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică“ nr. 17 din 30 aprilie 1982. În revistă nu au fost publicate consultații la temele 18 și 19 din tematica publicată, teme care însă rămîn și ele obligatorii pentru concurs.

CONCEPȚIA românească cu privire la noua ordine economică internațională — amplu fundamentată și dezvoltată în lucrările secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — include, într-o unitate organică, atât conținutul ca atare al acestei noțiuni, cît și direcțiile de acțiune pentru înfăptuirea sa ca obiectiv major al epocii contemporane. Încă la Congresul al XI-lea al partidului (1974) a fost elaborat un cuprinzător program de instaurare a noii ordini economice internaționale — cel mai concret și mai cuprinzător program supus pînă atunci de o țară opiniei publice mondiale —, care a stat la baza multilelor inițiative și acțiuni întreprinse ulterior de România pe arena mondială.

Analiza științifică, multilaterală, a fenomenelor și proceselor economico-sociale ale lumii contemporane, pe care se întemeiază poziția Partidului Comunist Român cu privire la noua ordine economică, a condus la concluzia că făurirea acesteia nu poate fi redusă la simpla corectare a unor neajunsuri ale actualei ordini. Instaurarea noii ordini implică un proces revoluționar de transformări radicale, menite să lichideze relațiile de dominație și exploatare ale unor state de către altele, să genereze un tip nou de raporturi interstatale, caracterizate prin colaborare între națiuni egale în drepturi, să înlesnească înfăptuirea năzuințelor de progres și civilizație ale tuturor popoarelor.

Lichidarea subdezvoltării și a inechităților — baza instaurării noii ordini economice internaționale

ÎN CENTRUL luptei pentru înfăptuirea noii ordini, România situează lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice care separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare. Totodată, țara noastră militează pentru înlocuirea vechilor raporturi de inegalitate și inechitate cu principiile noi de relații internaționale și respectarea dreptului tuturor țărilor de a fi pe deplin stăpîne pe bogățiile lor naționale și de a le folosi în interesul prosperității lor. Ca urmare a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, lumea se împarte în țări sărace și țări bogate, uneori chiar foarte sărace, nivelul lor de dezvoltare economică scoțînd la iveală mari discrepanțe. Este edificator în acest sens faptul că țările sărace sau în curs de dezvoltare, în care trăiesc peste două treimi din populația lumii, dispun doar de o treime din produsul social global, în timp ce restul de două treimi este însușit de numai 20—25% din populația globului — cea mai bogată. Situația este și mai gravă dacă se are în vedere ponderea producției în diverse ramuri economice.

Prăpastia dintre bogați și săraci, departe de a se micșora, se amplifică în continuare. Raportul Băncii Mondiale din 1981 cu privire la dezvoltarea economiei mondiale evidențiază deteriorarea continuă a decalajelor în ce privește venitul mediu pe locuitor în perioada 1950—1980.

După cum reiese din această analiză, de la un raport de 24,3 la 1 în anul 1950, s-a ajuns la 31/1 în 1960 și la 42,6/1 în 1980 în ce privește veniturile populației din țările dezvoltate față de cele ale populației din țările în curs de dezvoltare cu venituri mici. Acestea sînt însă cifre medii; la polii celor două categorii de țări discrepanța este și mai alarmantă, ea oscilînd între 150 la 1 și 400 la 1.

Divizarea lumii în țări sărace și țări bogate are implicații multiple din cele mai serioase și în diverse planuri. În domeniul social, ea își găsește expresia în faptul că aproape jumătate din populația globului, în marea ei majoritate din țările slab dezvoltate, este afectată de subnutriție; peste 25 de milioane de oameni sînt răpuși de foamete în fiecare an; cca. un sfert din locuitorii planetei sînt analfabeți și peste un miliard de oameni din țările sărace nu beneficiază practic de nici un fel de asistență medicală. Pe plan economic și politic, o asemenea stare de lucruri nu poate contribui la stabilitate. Dimpotrivă, ea generează contradicții și tensiuni dintre cele mai ascuțite. Iată de ce, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reamintea nu demult că sînt imposibil de conceput stabilitatea economică și pacea în lume în condițiile cînd două treimi din cmenire trăiesc în subdezvoltare, în mizerie.

Pornind de la realitățile istorice și sprijinindu-se pe propria experiență, România socialistă consideră că procesul eradicării decalajelor implică în mod necesar acțiunea convergentă a doi factori: **efortul propriu** al fiecărui popor din țările în curs de dezvoltare și **realizarea unei cooperări economice internaționale**, care să potențeze și să susțină aceste eforturi. Îmbinarea strînsă, armonioasă, a acestor factori constituie chezașia lichidării subdezvoltării.

În cadrul corelației și interdependenței celor doi factori, intern și extern, rolul hotărîtor îl au munca și eforturile fiecărui popor pentru crearea unui complex economic național eficient, industria fiind vitală pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă, pentru participarea la schimburile mondiale de valori și ridicarea calității vieții.

Colaborarea internațională — bază a soluționării problemelor majore ale noii ordini economice

ÎN STRÎNSĂ legătură cu lichidarea subdezvoltării și apropierea nivelurilor de dezvoltare economico-socială a țărilor se află și alte direcții de acțiune pentru edificarea noii ordini, la înfăptuirea căreia colaborarea internațională este chemată să-și aducă o contribuție deosebită. Dintre acestea, Partidul Comunist Român acordă atenție prioritară următoarelor aspecte:

1 Elaborarea și înfăptuirea unui program de lungă durată — pînă în anul 2000, cu o primă etapă pînă în 1990 — care să prevadă măsuri de dezvoltare mai intensă a economiei țărilor în curs de dezvoltare. Un asemenea program de ansamblu ar

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior

urma să cuprindă programe speciale consacrate dezvoltării agriculturii, industriei — îndeosebi a acelor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare —, precum și a căilor de comunicație.

2 Întocmirea și transpunerea în viață a unui program de identificare și utilizare a unor noi surse de energie, și folosirea cunoștințelor acumulate în acest domeniu de o serie de țări avansate sub raport economic.

3 Înființarea unor organisme de studii și cercetare pe zone geografice, care să examineze sarcinile și obiectivele economice și sociale specifice ale acestor țări și să prezinte soluții concrete pentru rezolvarea lor.

4 Reducerea cheltuielilor militare și realocarea sumelor astfel disponibilizate atât pentru satisfacerea unor cerințe economico-sociale ale țărilor ce operează asemenea reduceri, cât și pentru sprijinirea mai substanțială a progresului țărilor în curs de dezvoltare. Escalada cheltuielilor militare și a înarmărilor constituie unul din factorii de subminare a creșterii economice, de adâncire a decalajelor. Este grăitor faptul că înarmările consumă resurse echivalente cu volumul total al investițiilor din țările în curs de dezvoltare.

5 Constituirea Fondului comun de dezvoltare, convenit în principiu, prin contribuțiile țărilor industrializate și economiile realizate pe seama reducerii cu 10—15% a cheltuielilor militare. Acest fond ar urma să fie pus la dispoziție, cu prioritate, țărilor în curs de dezvoltare cu venitul național cel mai redus pe locuitor, ca și celor care alocă ele însele minimum 20% din venitul național pentru propria dezvoltare și nu cheltuiesc pentru înarmare mai mult de 4—5% din acest venit. Desigur, menținerea cheltuielilor militare în limite rezonabile presupune, în concepția României, renunțarea, sub orice formă, la folosirea forței și la amenințarea cu forța în viața internațională, acordarea unor garanții ferme, inclusiv de către O.N.U., că țările care nu-și sporesc cheltuielile militare se află la adăpost de orice agresiune sau ingerință străină, respectându-li-se cu strictețe independența și suveranitatea lor națională.

6 Dezvoltarea învățământului, perfecționarea pregătirii cadrelor naționale pentru toate domeniile de activitate, corespunzător asigurării progresului multilateral al țărilor în curs de dezvoltare. Pe lângă asistența bilaterală pe care țările dezvoltate ar trebui s-o acorde în acest domeniu statelor în curs de dezvoltare, România consideră necesar să se constituie un Fond special pentru burse, administrat de UNESCO, la care să contribuie în primul rând statele dezvoltate sub raport economic. Mecanismul de constituire și utilizare a acestui fond ar urma să creeze posibilitatea ca țările în curs de dezvoltare beneficiare să-și aleagă, potrivit propriilor interese, domeniul sau sectorul de activitate, precum și țara în care să folosească bursele atribuite.

7 Deschiderea accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne și sporirea asistenței tehnice acordată de statele dezvoltate, a furnizării noilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase, care să permită popoarelor rămase în urmă să înainteze mai rapid pe calea progresului economic și social. Pentru a avea o imagine a rolului și importanței acestei probleme, este suficient să amintim că potrivit aprecierilor administrației S.U.A., creșterea economică din ultimele trei decenii în această țară s-a datorat în proporție de 30—40% inovației tehnologice.

8 O direcție de bază a instaurării noii ordini economice internaționale, întemeiată pe justiție și echitate, o reprezintă stabilirea și menținerea unor relații juste între prețurile la materiile prime, produsele agricole și cele industriale, astfel încât să se asigure stimularea activității productive în toate țările, să se elimine sursele de inechitate, exploatare și asuprire a altor popoare și să se sprijine eforturile spre un progres mai viguros și rapid al țărilor rămase în urmă.

În general, problema prețurilor în schimburile comerciale externe este deosebit de importantă pentru creșterea economică a oricărei țări, de ea depinzând acumularea unor fonduri substanțiale pentru dezvoltare. Cu atât mai mult, pentru țările rămase în urmă, această problemă dobândește o însemnătate vitală în cadrul eforturilor lor de a se desprinde din starea de subdezvoltare.

Pornind de la aceste realități, favorizate de actualele me-

canisme economice ale pieței mondiale, guvernate încă în mare măsură de legile economiei capitaliste, care nu pot asigura raporturi juste, echitabile între prețuri, România consideră că pe lângă aceste mecanisme, și adesea în locul lor, sînt imperativ necesare înțelegeri între state și norme noi de conduită, de natură să limiteze tot mai mult jocul liber, speculativ, al prețurilor în economia mondială.

9 Soluționarea cât mai urgentă și eficientă a crizei alimentare mondiale, prin recuperarea terenurilor agricole nefolosite și creșterea producției agricole, îndeosebi în țările slab dezvoltate. În vederea înlăturării efectelor unor împrejurări imprevizibile, mai ales în cazul unor calamități naturale, România se pronunță pentru crearea unui Fond de produse agro-alimentare, îndeosebi de cereale, care să fie distribuit țărilor afectate în condiții comerciale lipsite de tendințele speculative de pe piețele produselor agroalimentare obișnuite.

10 O ultimă direcție principală pentru înfăptuirea noii ordini economice mondiale, la care ne oprim, este introducerea unui nou sistem monetar-financiar internațional, care să asigure întărirea monedelor naționale, statornicirea unor cursuri de schimb reale, fundamentate economic, de natură să ofere o mai mare stabilitate a cursurilor valutare. Aceasta implică în mod necesar perfecționarea sistemului de credite, astfel încât ele să contribuie la stimularea dezvoltării economice a fiecărei țări și, în primul rând, a celor mai puțin avansate economic.

Unul dintre fenomenele cele mai negative ce s-a manifestat în ultima vreme pe arena mondială, contribuind la adâncirea decalajelor economice și la destabilizarea pieței mondiale, în ansamblu, îl constituie politica unor țări capitaliste dezvoltate, promovată în domeniul cursurilor valutare și al creșterii exagerate a dobânzilor la creditele acordate de ele. Față de 4,5%, cât era în mod curent la începutul anilor '60 și de 6% — în anii '70, rata dobânzilor a fost în anul 1980 și în prima parte a anului 1981 de 2—3 ori mai mare, în S.U.A. ajungînd chiar la un nivel de peste 20%. Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a fost de 458 miliarde dolari în 1980, față de 74 miliarde în 1970, iar „serviciul” ei, adică ratele de amortizare și dobânzile aferente — de 91,4 miliarde dolari în raport cu 9 miliarde în 1970. Faptul că — așa cum lesne se poate deduce din aceste date — „serviciul” datoriei externe a crescut într-un ritm superior celui al însăși datoriei se explică tocmai prin sporirea continuă a dobânzilor, care au devenit astfel o nouă povară și formă de exploatare a popoarelor, de îmbogățire a unor state pe seama altora.

Pornind de la caracterul neocolonialist al practicii dobânzilor excesive, România a acționat și acționează pentru a se pune capăt unor asemenea practici și a se trece la dobânzi raționale, care să corespundă posibilităților țărilor în curs de dezvoltare, ale stabilității economice generale și deschiderii perspectivelor de progres pentru toate statele. În acest sens, țara noastră a prezentat propuneri în diferite organisme internaționale pentru a se ajunge la o înțelegere de stabilire a unui plafon maxim al dobânzilor de 8%. Pentru țările în curs de dezvoltare, plafonul ar urma să fie de 5%, iar țările cele mai puțin avansate să primească credite fără dobîndă sau cu o dobîndă de cel mult 2—3%.

ÎN CIUDA EFORTURILOR întreprinse pe plan mondial de țările în curs de dezvoltare, rezultatele obținute pînă în prezent pe calea instaurării noii ordini economice internaționale sînt departe de cerințele edificării unei lumi mai drepte și mai bune. Țările slab dezvoltate continuă să fie private de posibilitatea unei participări echitabile la circuitul economic mondial. Criza economică, criza energetică, criza monetar-financiară, precum și perpetuarea și accentuarea subdezvoltării exercită a puternică influență negativă asupra creșterii și stabilității economice mondiale. O posibilitate pentru soluționarea integrată a problemelor majore ale noii ordini economice în domeniile materiilor prime, energiei, agriculturii și resurselor alimentare, comerțului, dezvoltării și sistemului monetar-financiar este oferită de propunerea prezentată de România și alte țări în curs de dezvoltare cu privire la negocierile globale în cadrul O.N.U. În prezent, se așteaptă ca această inițiativă să găsească ecoul cuvenit din partea țărilor dezvoltate, care trebuie să înțeleagă pînă la urmă că statornicirea unor raporturi economice internaționale echitabile și juste corespunde intereselor statelor și economiei mondiale în ansamblu.

conf. dr. Ion AVRAM
Academia de studii economice
București

¹ Nicolae Ceaușescu — Interviu acordat ziaristului vest-german Christian Schöne — Știința nr. 12 186 din 27 octombrie 1981.

Economia mondială sub semnul accentuării fenomenelor de criză (1)

DIN punct de vedere politic, în viața internațională se confruntă astăzi două tendințe diametrice opuse: pe de o parte, politica imperialistă de forță și dictat, de reimpărțire a zonelor de influență, de accentuare a cursei înarmărilor, pe de altă parte, orientarea tot mai puternică spre o politică nouă, care să pună capăt folosirii și amenințării cu forța, dictatului, zonelor de influență, cursei înarmărilor, să asigure dezvoltarea independentă a popoarelor, colaborarea lor bazată pe principiile egalității și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne.

În același timp, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, „Gravitatea situației internaționale este determinată și de accentuarea crizei economice mondiale, care se manifestă ca o furtună de mare intensitate, cuprinzând practic toate statele lumii”.

Caracterul tot mai complex al evoluției situației mondiale se reflectă în faptul că, concomitent cu preocupările forțelor progresiste ale omenirii pentru colaborare și pentru trecerea la o nouă ordine economică și politică mondială, în relațiile dintre state au apărut o serie de tensiuni sau altele mai vechi s-au accentuat. Începând mai ales din prima parte a deceniului al optulea, economia mondială traversează o perioadă de instabilitate, în care au devenit predominante tendințele de stagnare economică, iar decalajele economice între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate s-au accentuat. Totodată, s-au produs schimbări în raporturile de forțe între economiile țărilor capitaliste dezvoltate, precum și o polarizare a forțelor economice, atât în ceea ce privește țările dezvoltate din punct de vedere economic, cât și cele în curs de dezvoltare. În condițiile tendinței generale de încetinire a creșterii economice, unele ramuri ca de pildă siderurgia, industria construcțiilor de nave, cea textilă și mai recent construcția de automobile, petrochimia și chiar industria electronică, se află într-o criză puternică. În ceea ce privește problema energetică și a materiilor prime, cu toate că la sfârșitul anului 1981 și în prima parte a anului 1982 aceasta se afla într-o stare latentă este posibil ca, oricând, criza să reizbucnească cu o și mai mare intensitate decât în deceniul trecut.

În domeniul relațiilor economice internaționale, cu toate eforturile de menținere a unui climat constructiv, are loc o deplasare către politicile protecționiste și restrictive, care contribuie la deteriorarea comerțului internațional. Instabilitatea financiar-monetară, cu deosebire rata înaltă a dobânzilor, are efecte grave asupra economiilor naționale, mai ales ale celor în curs de dezvoltare și în general ale acelor țări ale căror balanțe de plăți prezintă mari dezechilibre.

Totodată, ca urmare a acumulării și stocării unei cantități imense de armament, mai ales nuclear, la hotarul anilor '80 a sporit considerabil și amenințarea la adresa păcii și a securității omenirii.

Diversificare, dar și o tendință comună de încetinire și stagnare

FĂCÎND aprecieri asupra evoluției și caracteristicilor economiei mondiale trebuie să avem în vedere că aceasta se compune din economii naționale care se disting, fiecare în parte, prin particularitățile importante care țin de caracterul relațiilor social-politice, de organizarea socială a forțelor de producție, de nivelul de dezvoltare și de structura economică, de evoluția diferiților indicatori economici, precum și de o serie de elemente de tradiție și obiceiuri. În ceea ce privește nivelul dezvoltării forțelor de producție cu toate că, de regulă, se operează cu clasificarea devenită fundamentală în: țări dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, a devenit evident că, aceste grupe sînt la rîndul lor din ce în ce mai eterogene.

Această tendință începe să fie remarcată și pe plan mondial, pe această linie, A.W. Clausen, președintele Băncii Mondiale, subliniind, de pildă, că, „trăim într-o lume multipolară, nu bipolară”. A.W. Clausen se referea la opt poli „de mare semnificație economică”: patru reprezentați de centre cu un grad ridicat de industrializare, în care s-ar include, după părerea sa, țările Americii de Nord, ale Europei Occidentale, Japoniei, țările socialiste din Europa, al cincilea pol reprezentat de țările exportatoare de petrol din Orientul Mijlociu care dețin un surplus de capital, al șaselea pol ar cuprinde țări de curînd industrializate cum ar fi Brazilia, Mexic, Malaezia etc., al șaptelea pol l-ar reprezenta țările dens populate din Asia cum sînt R.P. Chineză, India, Pakistanul, Indonezia, iar al optulea pol țările sărace de la sud de Sahara.¹⁾ Fără îndoială că, gruparea făcută de A.W. Clausen este discutabilă, deoarece nu cuprinde nici criterii unitare și în plus operează cu zone care la rîndul lor sînt eterogene. Totuși, ceea ce trebuie reținut este faptul că în știința economică și politologică, au devenit mai pregnante problemele de diversificare, că ideea unei lumi multipolare reflectă o realitate de care trebuie să se țină seama tot mai mult cînd se fac aprecieri asupra economiei mondiale. „Se poate aprecia, afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, în recenta sa expunere, că noul echilibru se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate”.

Făcînd aceste precizări cu privire la diversificarea centrelor de putere și la particularizarea accentuată a economiilor naționale, menționăm că în ultimii aproximativ zece ani creșterea

economică pe ansamblul economiei mondiale, precum și pe grupe mari de țări, s-a încetinit (tabelul nr. 1).

Deși în proporții diferite de la o grupă la alta de țări, creșterea produsului intern brut și a comerțului internațional s-au încetinit, acestea fiind o caracteristică a întregii economii mondiale și a tuturor componentelor sale. Aceeași tendință se înregistrează și în evoluția producției industriale al cărei ritm mediu anual s-a diminuat de la 6,6% în perioada 1960—1970, la 4,7% între 1970—1979, la 3,7% între 1974—1979 și la numai 1,3% în anul 1981.²⁾ Acest proces de încetinire a creșterii economice s-a accentuat în pofida ajutorului financiar sporit pe care statele l-au acordat industriilor în suferință. Astfel, pe totalul țărilor membre O.C.D.E. ponderea ajutorului financiar direct acordat industriei și agriculturii, în P.N.B., a crescut de la 1,3% în perioada 1955—1957, la 2,1% în anii 1974—1976, în paralel crescînd ajutorul financiar indirect, sub forma concesiilor făcute la impozite în numeroase țări.

Tabelul nr. 1

Încetinirea creșterii economice în economia mondială și pe grupe mari de țări
Ritmuri medii anuale — în%

Perioadele	Produsul intern brut			
	Econ. mond.	Țări capit. dezvolt.	Țări în curs de dezvolt.	Exporturi mondiale
1960—1964	5,7	5,4	6,7	6,6
1962—1966	5,7	5,6	5,3	7,0
1964—1968	5,8	5,5	5,5	8,3
1966—1970	5,6	5,2	6,2	9,0
1968—1972	5,6	5,1	7,2	9,5
1970—1974	4,9	4,2	6,8	8,7
1972—1976	4,1	3,4	6,0	6,7
1974—1978	3,4	2,6	4,9	4,3
1976—1980	3,9	3,6	4,8	5,4
1977—1981 ^b	3,0	2,8	3,8	3,2
1978—1982 ^c	2,6	2,3	3,2	2,9

a) Fără Albania, R.P. Chineză, R.P. Mongolă, R.P.D. Coreeană și R.P.D. Vietnam

b, c) Date preliminare pentru 1981. Estimări pentru 1982

Sursa: World Economic Survey, 1981—1982, United Nations, p. 13

După un deceniu pe care numeroși economiști îl consideră „o perioadă a decepțiilor”, relansarea dezvoltării se lasă încă așteptată, deocamdată, în primii doi ani ai acestui deceniu, asistînd la încetinirea, în continuare, a ritmului de dezvoltare.

¹⁾ Vezi, „Președintele Băncii Mondiale A.W. Clausen, se pronunță pentru o strategie pragmatică în folosul tuturor statelor, într-o lume multipolară”, Centrul de informare al O.N.U. pentru România, 8 febr. 1982, pag. 1

²⁾ Sursa: Protectionisme et aménagements de structure Tendances de la production et du commerce dans le monde, Conseil du développement, Genève, 8 martie 1982, pag. 6—7

Adincirea decalajelor, agravarea situației țărilor cele mai sărace

ÎN CONDIȚIILE în care economia mondială în ansamblul său cunoaște o tendință de stagnare prelungită, fenomenul cel mai grav îl constituie faptul că cea mai accentuată încetinire a creșterii economice s-a produs în țările în curs de dezvoltare, adică tocmai în acele țări în care există cea mai mare necesitate de progres și dezvoltare. Astfel, în anul 1981, în timp ce produsul intern brut, la nivel mondial, a crescut cu 1,2%, în țările în curs de dezvoltare creșterea

Tabelul nr. 2

Adincirea decalajelor între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare *)

Grupe de țări **)	1959	1980	1980
I. Produsul național brut pe persoană în dolari			
Țări industriale (a)	4 130	5 580	10 660
Țări cu venit mediu (b)	640	820	1 580
Țări cu venit mic (c)	170	180	250
II. Decalaje absolute în dolari			
a-b	3 490	4 760	9 080
b-c	3 060	5 400	10 410
III. Creșterea medie anuală în procente			
	1950-1960	1960-1980	
Țări industriale	3,1	3,3	
Țări cu venit mediu	2,5	3,3	
Țări cu venit mic	0,6	1,7	

*) Calculat pe baza datelor din World Development Report, 1981

**) Evident, gruparea aceasta nu este singura posibilă, iar limitele grupelor sînt, desigur, variabile

a fost numai de 0,5%. Gravitatea problemelor economice cu care se confruntă aceste țări devine și mai evidentă dacă comparăm acest ritm de 0,5% cu rata medie de creștere din deceniul trecut, anume de 5,5% și mai ales cu cea de 7% ca obiectiv de „strategie internațională a dezvoltării” pentru cel de-al Treilea Deceniu al Națiunilor pentru Dezvoltare.

Pentru prima dată de la sfîrșitul anilor '50, în aceste țări are loc o reducere absolută a P.I.B. pe locuitor, după ce în perioada 1960-1970 aceasta crescuse cu 5,7%, iar în deceniul 1970-1980 cu 5,6%³⁾. În ultimele decenii decalajele economice nu numai că nu s-au atenuat, dar s-au și adîncit, o expresie elocventă a acestui fenomen constituind-o mărirea distanței între produsul național brut pe locuitor în diferitele categorii de țări (vezi tabelul nr. 2).

Adincirea decalajelor economice, căroră li se adaugă cele din domeniul sănătății, învățămîntului, științei și culturii, al nivelului de trai, duce la îngustarea relativă a pieței mondiale, la accentuarea fenomenelor de criză, iar pentru țările cele mai sărace, la perpetuarea și amplificarea unor fenomene realmente dramatice. În anul 1981, ca ur-

3) Sursa: Trade and Development Report, United Nations, 1981, pag. 34

mare, pe de o parte, a stagnării care s-a accentuat în țările capitaliste dezvoltate, iar, pe de altă parte, a creșterii prețului petrolului, în anii 1979-1981, cu 160%, deficitul balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare (neexportatoare de petrol) s-a ridicat la 70 miliarde de dolari, iar totalul datoriei externe a ajuns la 524 miliarde de dolari. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial s-a redus la începutul anilor '80 la numai 15%, față de 25-30% la mijlocul anilor '60. În aceeași perioadă media anuală a profiturilor obținute de monopolurile străine în țările în curs de dezvoltare a crescut de la 5-6 miliarde dolari la cca 40 miliarde dolari. Acest bilanț sumbru pentru țările în curs de dezvoltare al celor „trei decenii de progres” reprezintă cea mai evidentă condamnare a vechii ordini economice și politice mondiale, în care nu s-au găsit soluții unor probleme cardinale ale dezvoltării și progresului. Scenariile elaborate de către organisme internaționale și de către diferiți specialiști, în variante mai pesimiste, sau mai optimiste, au drept element comun previziunea că decalajele între țările dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate se vor adînci în acest deceniu. Aceasta reprezintă cea mai gravă problemă a crizei economiei mondiale, cu atît mai mult cu cît încercările țărilor avansate de a arunca dificultățile provocate de recesiune asupra țărilor în curs de dezvoltare duce la accentuarea contradicției dintre țările bogate și cele sărace. Faptul că toate încercările de a se ajunge la anumite înțelegeri cu privire la lichidarea subdezvoltării și realizării noii ordini economice internaționale nu au condus la rezultatele scontate, a apreciat în expunerea sa secretarul general al partidului, și că dimpotrivă decalajele s-au adîncit, „face ca această contradicție să devină tot mai puternică, una din contradicțiile fundamentale ale epocii noastre”.

Recesiunea și accentuarea contradicțiilor

EVOLUȚIA economiei țărilor capitaliste dezvoltate în deceniul trecut s-a caracterizat, așa cum se știe, și printr-o mare instabilitate în care, criza de la mijlocul acestui interval s-a concretizat într-un puternic recul. După o oarecare redresare din perioada 1976-1979, economia acestor țări cunoaște din nou o încetinire accentuată a dezvoltării (tabelul nr. 3).

Actuala recesiune nu a început brusc ca cea de la mijlocul deceniului trecut, iar suprapunerea politicilor antiinflaționiste pe ritmul deja scăzut al majorității economiilor țărilor capitaliste dezvoltate au transformat încetinirea creșterii economice într-o curbă neobișnuit de lungă care, în cursul anului 1981, a cuprins în mod practic toate țările lumii. Totodată, rata șomajului pe ansamblul țărilor capitaliste a crescut de la 5,9% în 1979 la 7,5% în 1981 și a ajuns la 8-9% în prima parte a acestui an. Aceasta înseamnă că cca 30 milioane de oameni din aceste țări au rămas fără slujbe.

În condițiile în care, în anii 1980-1982, situația economică în toate țările capitaliste dezvoltate a intrat într-un declin și mai evident, desincronizările de ciclu economic s-au accentuat. Aceste

Tabelul nr. 3

Evoluția produsului intern brut în țările capitaliste dezvoltate *)

	1976-1979	1980	1981	1982	1983
Țări capitaliste dezvoltate	4,1	1,5	1,2	1,3	3,3
din care:					
Anglia	2,4	-1,4	-2,7	1,2	2,6
Canada	3,6	-	3,0	1,0	3,2
Franța	3,9	1,7	0,8	3,4	4,1
R. F. Germ.	4,0	1,8	-0,4	1,7	3,4
Italia	3,8	4,0	-1,0	1,2	2,8
Japonia	5,3	4,2	3,1	3,4	3,3
Statele Unite	4,7	-0,2	2,0	-0,4	3,7
Alte țări	2,7	2,4	0,5	1,4	2,7

Sursa: World Economic Survey, 1981-1982, United Nations pag. 140

desincronizări care, așa cum rezultă din tabelul nr. 3, sînt foarte accentuate în ceea ce privește produsul național brut, sînt asemănătoare și în domeniul producției industriale. Astfel, în urma recesiunii din anii 1974-1975, care a fost relativ simultană pe cele două maluri ale Atlanticului, redresarea producției a fost mai puternică în Statele Unite continuînd pînă în primul trimestru al anului 1979, în timp ce în țările Europei Occidentale redresarea a fost întreruptă de „minirecesiunea” din anul 1977. În cursul anului 1979 producția s-a menținut stagnantă, reducîndu-se foarte mult în cel de-al doilea trimestru al anului 1980. În ultimul trimestru al anului 1980 s-a produs un reviriment al producției americane, ca în al doilea trimestru al anului 1981 să apară un nou recul. În ceea ce privește țările din Europa Occidentală reculul înregistrat în creșterea producției în ultimii doi ani a fost la fel de grav ca și în recesiunea precedentă (din anii 1974-1975), ultima recesiune fiind însă mai îndelungată decît cea anterioară, iar ratele de creștere preliminate pentru anul 1982 situîndu-se la numai o treime față de cele din 1976. Deformarea și desincronizarea ciclurilor tradiționale ale economiei capitaliste au atins în ultimii 2-3 ani proporții fără precedent cu toate că fenomenul se manifestase, într-o anumită măsură, în întreaga perioadă a ultimelor trei decenii. Rezultă și din acest fenomen, pe de o parte, accentuarea în general a instabilității economiei mondiale, iar pe de altă parte, o polarizare a strategiilor și forțelor economice din lumea capitalistă contemporană, o accentuare a contradicțiilor și a concurenței din diferite economii capitaliste, situație căreia nu i s-ar putea găsi o rezolvare decît în cadrul unei strategii globale prin care să se treacă efectiv la o nouă ordine economică și politică mondială. Pentru că fără lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu „este greu de vorbit de stabilitate economică, de realizarea unei lumi a colaborării pașnice”.

prof. dr. Alexandru PUIU

Evoluții pe piața fibrelor artificiale

ANUL 1981 a însemnat o învioreare sensibilă în industria vest-europeană a fibrelor artificiale.

În țările Pieței comune, producția de textile a scăzut cu 8 la sută, dar volumul vânzărilor de fibre artificiale către celelalte țări vest-europene a crescut cu 5 la sută, iar la cele sintetice — poliesteri, poliamidice — cu 8 la sută.

Producția de fibre artificiale a Europei de Vest a crescut cu 3 la sută la 3,06 mil. t. în 1981, industria lucrând cu 75 la sută din capacități (față de 70 la sută în urmă cu un an). Țările vest-europene și-au menținut ponderea de 21% în producția totală a lumii nesocialiste (S.U.A. — 27%, Japonia — 12%, alte țări — 40%), în scădere semnificativă totuși față de 31% acum zece ani.

S-a constatat astfel, în ultimul timp, o deplasare a acestei industrii în alte țări decât cele vest-europene, S.U.A. sau Japonia, noii producători, urcând de la o pondere de 24 la sută în totalul producției lumii nesocialiste în 1971 (9,3 mil. t) la 40% în 1981 (14,7 mil. t).

Pentru 1982, studiile de conjunctură prevăd o creștere în continuare a livrărilor, dar obținerea de profituri este condi-

ționată de reducerea în continuare a capacităților de producție. La nivelul anului 1985 capacitățile excedentare ar putea reprezenta echivalentul unei producții de 600 mii t.

Program energetic mexican

DISPUNÎND de rezerve considerabile de țifei și uraniu, Mexicul și-a propus totuși ca în perspectivă politica sa energetică să fie axată pe conservare și trecerea la utilizarea de surse alternative de energie. În deceniul în curs exporturile vor rămâne la nivelul actual — de 1,5 mil. barili pe zi. Din motive de securitate națională, Mexicul nu va livra în viitor unei singure țări mai mult de 50 la sută din totalul exporturilor sale; de asemenea, ponderea petrolului mexican nu va putea depăși 20 la sută din totalul importurilor de petrol ale unei țări.

În același timp, programul mai prevede diversificarea surselor alternative de energie de care dispune Mexicul. În afară de extinderea utilizării căderilor de apă și a energiei solare, folosirea cărbunelui energetic este prevăzută să sporească de la 8,5 mil. t în prezent la 23 mil. t în 1990. Tot pînă în 1990 urmează să intre în funcțiune două noi centrale nucleare, fiecare

avînd o putere instalată de 2 500 MW. Utilizarea acestor surse este de natură să contribuie la reducerea ponderii de 86% pe care o deține în prezent țifeiul în balanța energetică a țării.

Tehnologii de vîrf

GUVERNUL italian a aprobat crearea unei facilități financiare menită să impulsioneze cercetarea și dezvoltarea în sectoarele industriale caracterizate prin utilizarea tehnologiilor de vîrf. Această facilitate, care însumează 1 500 mrd. lire italiene, va sprijini în special dezvoltarea sectoarelor de automobile și componente, electronică, chimia fină, industria aerospațială și cea a oțelurilor superioare. Măsura a fost apreciată ca fiind de natură să apropie nivelul cheltuielilor pentru dezvoltare de cel al concurenților din Europa occidentală, S.U.A. și Japonia. Potrivit ziarului Financial Times, alocarea ajutoarelor pe baza acestui fond ar urma să fie legată de unele măsuri de reorganizare în industrie, în prezent fiind vizate industria aerospațială și electronică.

Pentru a beneficia de aceste ajutoare, proiectele înaintate spre aprobare trebuie să presupună inovații tehnologice și nu simpla modernizare a echipamentelor existente în dotarea industriilor respective.

Programe de dezvoltare

Franța: restructurarea aparatului productiv

EVOLUȚIA RECENTA a economiei franceze a fost marcată de transformări însemnate, determinate de modificările intervenite în această perioadă în situația politică și economică a Franței și în evoluția conjuncturii economiei mondiale.

Unul din obiectivele principale ale politicii economice franceze după 1975 l-a constituit restructurarea aparatului productiv, puternic afectat de declanșarea crizei energetice. Programele sectoriale inițiate în acest sens au vizat, în prima fază, industriile aflate în criza: siderurgia, construcții navale, textile-incălțăminte, pentru ca ulterior (și în special după declanșarea celui de-al doilea „șoc” petrolifer), să cuprindă și alte industrii, cum ar fi: mașini-unelte, electronică, mijloace de transport, chimie, industria lemnului s.a. Obiectivele principale urmărite sînt: restructurarea ofertei în sensul redistribuirii factorilor de producție de la sectoarele afectate sau amenințate de criză spre sectoarele în care cererea se menține dinamică, restabilirea situației financiare a firmelor din sectoarele respective, modernizarea aparatului productiv, menținerea competitivității produselor franceze pe piețele externe.

Procesul de restructurare a industriei franceze a cuprins mai întîi sectorul public. Extinderea sectorului public în 1981 (la 84 la sută din aeronautică, 80 la sută din industria siderurgică, 40 la sută din electronică-informatică etc.) a condus la creșterea considerabilă a rolului și importanței statului în domeniul vieții economice, această lărgire constituind, totodată, un instrument principal de realizare a obiectivelor politicii economice de restructurare a industriei. Pentru a facilita acest proces, guvernul intenționează să acorde ajutoare financiare însemnate firmelor care trec la modernizarea utilajului de producție și la creșterea competitivității produselor fabricate. Această acțiune a guvernului vizează nu numai întreprinderile din sectorul public, ci și întreprinderile mici și mijlocii din sectorul particular, considerate ca structuri esențiale în procesul de formare a noii industrii franceze. În decembrie 1981 guvernul a aprobat și a pus parțial în aplicare o nouă serie de măsuri concrete în direcția restructurării producției și „recuceririi pieței interne”, măsuri ce vizează firme cuprinse în 14 subamuniri, grupate în 5 sectoare: textile-îmbrăcăminte, pielărie și încălțăminte, mobilă, jucării, mașini-unelte.

Între România și Franța s-au statornicit relații strînse de colaborare pe multiple planuri. Schimburile comerciale româno-franceze au sporit de 3,3 ori în intervalul 1975—1981, dovedind posibilitățile largi oferite de economiile celor două țări pe planul complementarității schimburilor de mărfuri. Acțiunile de cooperare în producție încheiate de România cu Franța au căutat să promoveze introducerea unor tehnologii avansate în domeniul industriale de vîrf (aeronautică, calculatoare, autovehicule, electronică), modernizarea producției chimice (antidăunători, medicamente), dezvoltarea agriculturii (construirea și modernizarea unor complexe avicole, abatoare, îmbunătățirea producției de furaje).

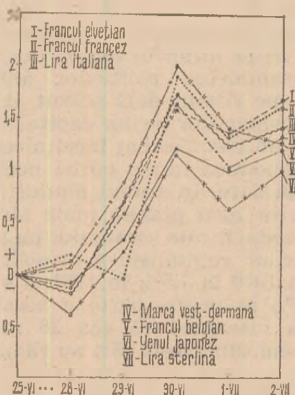
Dezvoltarea cooperării economice româno-franceze a fost puternic stimulată de înțelegerea la nivel înalt și guvernamental româno-franceze convenite cu prilejul

Cornel ALBU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 28 iunie—2 iulie a.c., cursul dolarului S.U.A. a marcat o evoluție contradictorie, reflectînd în principal incertitudinea în legătură cu mișcarea viitoare a dobînzilor la fondurile în această valută, precum și modificările produse pe piață de operațiunile efectuate pentru acoperirea pozițiilor la sfîrșit de lună și de semestru. Inițial, tendința de consolidare a poziției dolarului, manifestată în săptămîna anterioară, s-a prelungit, sub influența majorării cererii pentru moneda americană motivată de factorii tehnici și sub efectul anticipării unor creșteri substanțiale a masei monetare în S.U.A. în luna iulie a.c. Ulterior, odată cu slăbirea cererii pentru dolari și cu anticiparea de către majoritatea operatorilor de devize a unei scăderi a masei monetare (cu implicații asupra mișcării dobînzilor), cursul monedei americane a cunoscut o tendință de slăbire. Această tendință a fost accentuată spre finele intervalului analizat ca efect al publicării datelor privind creșterea șomajului în S.U.A. în luna iunie a.c.

Cursul lirei sterline față de dolar s-a reprecizat, la nivelul întregului interval, cu peste 1,0 puncte procentuale (la 1,74 dolari/liră la 2 iunie a.c.) ca efect al slăbirii poziției dolarului, dar și ca efect al soluționării unor conflicte de muncă din economia țării și al menținerii relativ ferme a dobînzilor la fondurile în lire sterline. Față de valutele europene poziția monedei britanice a cunoscut o ușoară deteriorare. Marca vest-germană s-a apreciat față de dolar cu circa 1,3 puncte procentuale, fiind cotată la finele săptămîinii la 2,4575 mărci/1 dolar. La aceasta a contribuit și publicarea datelor privind evoluția favorabilă a

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28 VI — 2 VII; bază: 25 VI a.c.

schimburilor comerciale externe și a balanței de plăți ale țării. Reprecieri mai pronunțate au înregistrat față de dolar francul elvețian (cu circa 1,7 puncte procentuale, la 2,0950 franci/1 dolar) și francul francez (de circa 1,6 puncte procentuale, la 6,8175 franci/1 dolar, chiar în condițiile continuării politicii de reducere a nivelului dobînzilor interne de către autoritățile monetare centrale ale țării). Lira Italiană și-a îmbunătățit poziția față de dolar, fiind cotată la finele intervalului la 1,82 lire/1 dolar, comparativ cu 1,402 lire/1 dolar la sfîrșitul săptămîinii precedente, între altele și sub influența publicării unor date relevînd o ameliorare a conjuncturii economice interne. Cursul yenului japonez s-a reprecizat față de dolar cu aproape 1,2 puncte procentuale (la 255 yen/1 dolar la 2 iulie a.c.), la aceasta contribuînd și îmbunătățirea situației balanței plăților externe ale țării.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 25 iunie și de 2 iulie a.c.): eurodolari 16,875 la sută și 16,1875 la sută, euromarci vest-germane 9,1875 la sută și 9,375 la sută, eurofranci elvețieni 6,525 la sută și 5,0625 la sută.

Sub influența slăbirii poziției dolarului, prețul aurului s-a înscris pe o curbă ascendentă, situîndu-se la ultimul fixing de la Londra din ziua de 2 iulie a.c. la 313 dolari/uncie, comparativ cu 305,50 dolari/uncie la finele săptămîinii anterioare.

Alexandru OLTEANU
Gheorghe MUNTEAN

R. S. F. IUGOSLAVIA

Politica de stabilizare economică

DIN MULTITUDINEA de probleme puse în discuția celui de-al XII-lea Congres al Uniunii Comunistilor din Iugoslavia, desfășurat recent la Belgrad, tematica economică s-a detașat prin implicațiile ei asupra mersului înainte pe calea progresului material și spiritual.

În documentele prezentate congresului se constată că în perioada scursă de la precedentul congres (din 1978), realizând un produs social de 2 789 dolari pe locuitor, Iugoslavia a intrat în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare a economiei, cu toate că mai are o serie de trăsături caracteristice țărilor în curs de dezvoltare, mai ales în privința unor disproporții structurale și regionale. În ultimii șapte ani, produsul social a sporit într-un ritm mediu anual de 4,5 la sută, producția industrială cu 6,2 la sută, iar agricultura cu 0,3 la sută. Anual, numărul salariaților a sporit cu 3,6 la sută, iar productivitatea muncii cu 1,2 la sută.

În ultimii ani, se constată în Raportul C.C. al U.C.I., sub influența problemelor acumulate pe plan economic și a agravării situației pe piața internațională, evoluția economiei a căpătat un caracter mai instabil, iar politica de dezvoltare nu a reușit să asigure condițiile necesare pentru adaptarea la situația esențial modificată din relațiile economice internaționale și nici la cerințele forțelor de producție dezvoltate ale țării și ale dezvoltării în continuare. Nerezvizuirea la timp a planului de dezvoltare, continuarea pe linia atingerii obiectivelor printr-o finanțare deficitară și prin angajarea de datorii în străinătate, au dus la accelerarea inflației și creșterea datoriei externe a țării (din care pînă la sfîrșitul acestui an va trebui achitată o sumă de 3,1 miliarde de dolari). Creșterea economică s-a realizat în general prin sporirea numărului de salariați și a capacităților de producție, paralel cu folosirea lor incompletă și insuficient de rațională. Înzestrarea tehnică, care în anumite sectoare ale economiei a atins un nivel ridicat, nu a condus la sporirea adecvată a producției și a productivității muncii. Modificările structurale prevăzute în economie s-au realizat într-un ritm lent. A scăzut ponderea energiei bazată pe resurse autohtone. Nu s-a realizat în mod adecvat politica de substituție rațională a importurilor, potențialul propriu nu a fost suficient folosit nici în domeniile în care există avantaje comparative, ceea ce a dus la o dependență tot mai mare a creșterii economice de import, finanțat în mare parte prin credite străine. Astfel, deficitul balanței de plăți și nivelul datoriei țării față de străinătate au devenit factori limitativi ai dezvoltării. Aceasta a determinat Preziđiul C.C. al U.C.I. să ia, încă în 1979, măsuri pentru reducerea deficitului balanței de plăți, care ajunsese

atunci la 3,7 miliarde dolari. Reducerea în 1980 a deficitului cu o treime, a fost rezultatul limitării importurilor și al altor măsuri în domeniul relațiilor economice externe. În a doua jumătate a anului trecut au fost întreprinse noi acțiuni care au făcut posibil ca, în condițiile creșterii pe întregul an a produsului social cu 2 la sută, consumul să fie redus cu 2 la sută. Ritmul anual al inflației a fost redus la 40 la sută, iar deficitul balanței de plăți la 635 milioane dolari. În cadrul planului de dezvoltare a Iugoslaviei în perioada 1981—1985 au fost prevăzute noi măsuri de eliminare a surselor inflației, care se referă în special la reducerea considerabilă a investițiilor. Aceasta presupune stabilirea unor priorități în acest domeniu, care să mențină direcțiile principale de dezvoltare. Astfel, se pune accentul pe dezvoltarea unor sectoare de bază ale economiei ca energia, materiile prime, producția de alimente, dezvoltîndu-se cu prioritate sectoarele care produc pentru export și cele care asigură substituția importurilor.

În perioada dintre cele două congrese, volumul investițiilor a crescut mult peste posibilitățile financiare și materiale ale țării. Dacă în 1978 și 1979 produsul social a sporit în medie cu 7 la sută, volumul investițiilor a crescut cu 10 la sută. În legătură cu această situație, una dintre opțiunile planului de dezvoltare economică și socială a Iugoslaviei este realizarea unei cotituri radicale în politica de investiții.

Nivelul încă scăzut al productivității este considerat ca unul dintre factorii instabilității și ai competitivității reduse pe piața străină. Potrivit cercetărilor unor institute de specialitate, capacitățile de producție din industrie au fost folosite în ultimii trei ani în proporție de 70 la sută, iar în unele ramuri chiar sub 50 la sută. În condițiile cînd capacitățile existente nu sînt suficient folosite, se constată totuși o presiune în sensul ridicării altora noi. Pentru a avea o imagine completă, trebuie arătat că aproape 3/4 din utilajul existent a fost instalat în ultimii 10 ani. Documentele congresului vorbesc, de asemenea, și despre aplicarea politicii în domeniul folosirii forței de muncă. În perioada 1978—1981 au fost angajați 1,3 milioane muncitori, numărul total al salariaților în sectorul social ajungînd în 1981 la 5,8 milioane. În același an însă s-au înregistrat un număr de 806 mii cereri de angajare.

În ceea ce privește agricultura, în Raport se arată că nu s-au îndeplinit hotărîrile Congresului al XI-lea privind sporirea producției agricole pentru acoperirea cerințelor interne, reducerea importurilor și sporirea exporturilor. În perioada 1978—1981 producția agricolă a sporit cu 1,7 la sută. În domeniul creșterii animalelor s-a înregistrat o sporire a efectivelor cu 3,2 la sută, în timp ce producția de cereale s-a redus.

Deși în Iugoslavia revine un tractor la 19 hectare suprafață arabilă, mijloacele mecanizate nu sînt folosite în mod satisfăcător. În documente se arată că investițiile în agricultură nu au fost realizate la nivelul prevederilor. Totodată, se adaugă că sectorul particular, care în Iugoslavia deține 83 la sută din suprafața arabilă și furnizează peste 50 la sută din surplusul de produse agricole, a înregistrat și el o scădere a producției.

Discuțiile ample și aprofundate, în cursul cărora s-au făcut propuneri substanțiale pentru redresarea situației economice instabile, s-au concretizat în două rezoluții, apreciate de Congres ca o expresie a conștiinței socialiste înalte a membrilor U.C.I., a clasei muncitoare și a oamenilor muncii cu privire la seriozitatea și complexitatea numeroaselor probleme ale dezvoltării țării, a hotărîrii lor de a participa activ la rezolvarea pozitivă a acestora. În rezoluții sînt prevăzute sarcinile U.C.I. pentru: dezvoltarea multilaterală a relațiilor social-economice de autoconducere pe baza Constituției și a legii cu privire la munca asociată, paralel cu înlăturarea cauzelor care frînează dezvoltarea autoconducerii; îndeplinirea principiului consfințit în Constituție, potrivit căruia muncitorii hotărîsc nemijlocit în legătură cu totalitatea veniturilor și mijloacelor destinate producției largite; crearea condițiilor pentru dezvoltarea permanentă a relațiilor social-economice în sfera proprietății sociale, ceea ce asigură dezvoltarea autoconducerii și înlăturarea fenomenelor și tendințelor negative; îndeplinirea hotărîră și consecventă a unui program de lungă durată în politica de stabilizare a economiei, domeniu în care o însemnătate deosebită o are sporirea producției și a veniturilor pe baza ridicării productivității muncii și a întăririi celorlalți factori calitativi în procesul economic, participarea multilaterală a economiei la diviziunea internațională a muncii; îndeplinirea unei creșteri a nivelului de trai al oamenilor muncii în funcție de creșterea productivității muncii și a veniturilor reale, asigurarea angajării în producție în special a tinerilor cu pregătire de specialitate; aprovizionarea populației cu produse alimentare de bază; consolidarea bazei materiale și crearea condițiilor pentru dezvoltarea multilaterală continuă și afirmarea tuturor popoarelor și naționalităților, a republicilor și provinciilor, dezvoltarea mai rapidă a republicilor mai slab dezvoltate din punct de vedere economic și dezvoltarea cea mai intensă a provinciei Kosovo în raport cu media pe țară.

Pe scurt, în cele două rezoluții sînt precizate sarcinile în vederea întăririi continue a sistemului economic și pentru stabilizarea economică ca direcții de acțiune a tuturor forțelor sociale în frunte cu Uniunea Comunistilor. Totodată, se exprimă hotărîrea generală de a se face totul pentru funcționarea nestîngerită a pieței iugoslave unice. Propunerea și adoptarea unei rezoluții separate cu privire la politica de stabilizare a economiei au la bază convingerea că în prezent, ca și în următorii cîțiva ani, nu există obiectiv mai important și mai urgent decît traducerea în viață a acestei politici.

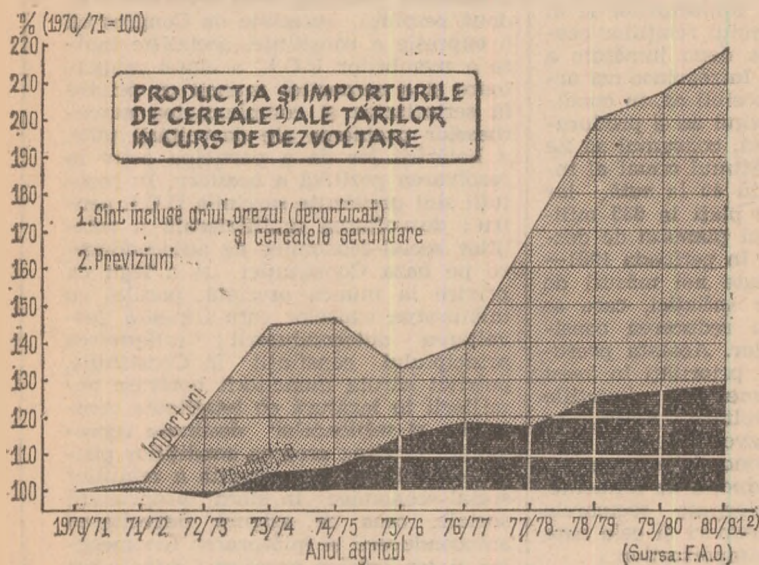
Simion MORCOVESCU

Efecte ale penuriei de cereale

CONFORM datelor F.A.O. producția mondială de cereale a crescut, în deceniul al optulea, cu circa 40%, ceea ce a determinat o anumită creștere a resurselor cerealiere, raportat pe un locuitor al Terrei. Repartitia geografică

tate acumulându-se importante excesive de cereale, în timp ce în numeroase țări în curs de dezvoltare asistăm la o accentuare a decalajului dintre resursele cerealiere existente și între necesarul pentru economie și alimentația populației. De aici, recurgerea tot mai masivă la importul de cereale, care s-a intensificat în ultimii patru ani.

Graficul alăturat ilustrează elocvent faptul că ani cu recoltă cerealiară stagnantă sau chiar în scădere în țările în curs de dezvoltare au fost însoțiți și urmați de creșterea bruscă a volumului importurilor de cereale. Numai în perioada anilor agricoli 1970/71—1980/81 aceste importuri s-au majorat de la 43 la peste 90 de milioane tone. În condițiile reducerii ponderii cerealelor furnizate sub formă de ajutor alimentar, țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să cheltuiască pentru importuri de cereale — în 1979, de pildă — 17 miliarde dolari, sumă care reprezintă o treime din creditele pentru dezvoltare din fonduri publice acordate lor în același an de țările capitaliste dezvoltate.

a sporului amintit a fost însă inegală, într-o serie de țări capitaliste dezvoltate

Folosirea surselor netradiționale de energie în agricultură

SE apreciază că consumul diferitelor forme de energie în cadrul agriculturii țărilor membre ale C.A.E.R. va spori, în viitor, mai rapid decât pe ansamblul economiei acestora, ei urmînd să-i revină — la începutul secolului următor — circa o cincime din consumul global de energie. În aceste condiții devine deosebit de actuală extinderea utilizării în agricultură a surselor netradiționale de energie — cea a vîntului, a apelor curgătoare și geotermale, a soarelui — care contribuie în prezent doar cu mai puțin de 2% la acoperirea necesarului respectiv. De mai mulți ani își desfășoară activitatea un centru de profil al C.A.E.R. pentru elaborarea de noi metode de transformare a energiei solare, geotermale și a vîntului în energie electrică, termică și mecanică, aceasta constituind una dintre premisele intensificării producției agricole.

Într-o serie de țări membre funcționează de pe acum instalații de captare a energiei solare, utilizată pentru încălzirea apei, pomparea și desalinizarea ei, deshidratarea produselor agricole, încălzirea serelor și a grajdurilor etc. Programe de amploare privind folosirea energiei solare au fost elaborate în Bulgaria, Cehoslovacia, România, Ungaria și U.R.S.S., apreciindu-se că la sfîrșitul secolului în agricultura ță-

rilor membre ale C.A.E.R. se va putea obține pe această cale anual echivalentul energiei furnizate de 0,2—0,4 mil. tone de petrol.

În aproape toate țările menționate există posibilități largi de utilizare eficientă a instalațiilor energetice eoliene, care ar putea economisi în agricultură — către anul 1995 — echivalentul a 0,7—1,1 mil. tone de petrol. Variate programe naționale au fost elaborate în domeniul valorificării energiei cursurilor mici de apă și a surselor geotermale. În ceea ce privește ultima sursă, de un potențial mai amplu dispune Uniunea Sovietică și Ungaria, considerîndu-se că, în ansamblu, prin exploatarea lor agricultura ar putea economisi combustibili tradiționali de 1,4—1,8 mil. t.e.p.

O risipă crescîndă — importul de arme

LIPSA unor statistici certe asupra comerțului internațional cu arme determină existența unor evaluări mult diferențiate, în funcție de sfera de cuprindere — acceptată — a conceptului „comerț cu arme”. Aceasta nu împiedică realizarea unanimității de opinie asupra a două tendințe esențiale, și anume: creșterea susținută a acestui gen de comerț pe plan mondial și sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în importul global de arme.

Potrivit aprecierilor Agenției pentru controlul armamentelor și dezarmare

din S.U.A. volumul (în prețuri curente) comerțului cu arme a crescut — în intervalul 1974—1978 — de la 11,75 miliarde la 20,6 miliarde dolari. Dacă, însă, se ține seama de ansamblul serviciilor prestate (legat de întreținerea, repararea și minuirea unor arme din ce în ce mai sofisticate), precum și de rata inflației, se consideră că valoarea tranzacțiilor respective a reprezentat în 1980 între 35 și 45 miliarde de dolari.

Conform aceleiași surse, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în volumul global al acestor importuri a sporit de la 71% în 1974 la 83% în 1978, lucru explicabil îndeosebi prin faptul că — în marea lor majoritate — aceste țări nu sînt capabile să fabrice, ele însele, arme tot mai complexe, cît și prin aceea că aproape toate conflictele militare izbucnite în perioada postbelică s-au desfășurat pe teritoriul unor țări în curs de dezvoltare. Indiferent de motive însă — se subliniază într-un studiu al O.N.U. (Doc. A/36/356) — creșterea importului de armament al țărilor în curs de dezvoltare are, ca efect nemijlocit, reducerea disponibilităților valutare pentru importul de echipament, materii prime, licențe ș.a., atît de necesare pentru dezvoltarea economiilor lor naționale.

Piața comună — perspective în utilizarea maculaturii

ÎN perioada 1950—1980 producția de hirtie și carton din țările Pieței comune vest-europene a crescut de 3,5 ori — scrie revista *Pulp and Paper International* — în timp ce consumul de maculatură a sporit de 5,5 ori, ponderea acesteia în raport cu producția finită a ramurii sporind de la 27% la 42—43,5% în ultimii ani ai perioadei menționate. Aproximativ 80% din cantitatea de hirtie și carton destinată confecționării ambalajelor se fabrică pe bază de maculatură.

Se apreciază că cel mai ridicat coeficient de reciclare a maculaturii se realizează în întreprinderile de prelucrare a hirtiei și cartonului, în tipografii și în cadrul organizațiilor de desfacere a producției poligrafice (aproape 100%), urmate de supermarketuri și alte unități comerciale mari, de instituții de stat ș.a. (70—80%), în timp ce maculatura existentă în gospodăriile populației nu este reciclată decît în proporție de 10—20%, această ultimă sursă constituind principalul potențial pentru ridicarea gradului de reciclare a maculaturii.

Întreprinderile vest-europene producătoare de hirtie și carton sînt interesate în lărgirea folosirii maculaturii ca materie primă, deoarece obțin importante economii atît pe plan energetic (consumul specific de energie fiind în acest caz de 6 ori mai redus), cît și prin reducerea importului de celuloză, fără a mai vorbi de micșorarea poluării mediului înconjurător cu resturi de hirtie. Totodată, industria hirtiei și cartonului întîlnește o concurență crescîndă din partea altor domenii de activitate, maculatura fiind folosită de asemenea ca material izolan, în anumite procese de hidroliză, în producția de plăci aglomerate.

Exploatarea sondelor la debitul potențial maxim

(Urmare din pag. 4)

Cu toate acestea, producția netă a fost realizată și depășită pe trust cu 6,4% la total activitate și cu 2% la activitatea industrială. O consecință directă a acestui fapt a fost creșterea în trim. I a.c. a productivității muncii cu circa 4% peste prevederi la activitatea industrială și cu mai mult de 50% la construcții-montaj și 30% la transporturi. Cum au fost posibile asemenea depășiri la indicatorii valorici, cind cei fizici nu au fost realizați ?

Este evident că realizarea corelației între producția netă și producția fizică pe Trustul petrolului din Pitești și pe schelele sale componente nu s-a finalizat judicios pe toate treptele activității de planificare și la toate grupele și categoriile de indicatori. Neconcordanțele ivite după elaborarea și derularea planului au la origine, însă și unele cauze interne, printre care acordarea priorității realizării în unele perioade a indicatorilor valorici în detrimentul producției fizice care necesită cheltuieli mai mari pe unitatea de produs sau metru forat la mare adâncime, ca și unele cauze externe, de conjunctură, cum ar fi creșterea prețurilor de livrare a hidrocarburilor etc. Pe lângă acestea, la capitolul investiții și, cu deosebire punerile în funcțiune, multe restanțe din anul anterior au fost finalizate în primul trimestru al anului de plan, fapt care a influențat puternic indicatorii valorici pe aceeași perioadă. Așa a fost posibil ca în primul trimestru al anului să se înregistreze decalajele evidente și discordante dintre realizarea indicatorilor fizici și a celor valorici.

În prezent, aceste cauze și-au diminuat influența, făcînd loc tendinței spre o echilibrare și corelare firească a celor două categorii de indicatori. Pozitiv este și faptul că, în continuare, fiind vorba tot despre capitolul investiții, indicatorii „Metri foraj” și mai cu seamă „Sonde terminate din foraj” manifestă tendința de ascensiune ușoară dar constantă, ceea ce poate avea urmări dintre cele mai favorabile asupra creșterii gradului de realizare în perioada următoare a producției fizice, cu prioritate la țitei. Cu condiția, evident, ca factorii de influențare favorabilă să fie întreținuți la cote cît mai ridicate. După cum cei ce au diminuat rezultatele să constituie obiective și preocupări spre care să se canalizeze eforturile pentru înlăturarea cauzelor ce stau la originea deficiențelor și dificultăților trecute și prezente

O cerință de mare importanță : pregătirea din vreme a producției

CUM SE POATE ACȚIONA pentru realizarea integrală a planului zilnic la producția fizică de țitei, la toate sortimentele, pentru recuperarea restanțelor, pentru fundamentarea mai bună a indicatorilor de plan. Multe dintre problemele care se pun și se cer rezolvate prezintă o sferă de in-

terese ce depășesc, după opinia noastră, perimetrul trustului piteștean. Ele ar putea fi sintetizate în câteva direcții mai importante de acțiune :

1. Corelarea strictă a producției nete cu cea fizică, corelare care trebuie să

Realizarea principalilor indicatori de plan în perioada ianuarie-mai 1982 (%)

Indicatori	Realizat față de plan		
	la 31 III	la 30 IV	la 31 V
Producția fizică	94,8	93,8	94,0
din care : țitei extras	98,4	99,0	99,4
Producția netă	108,3	108,7	106,4
— în industrie	103,7	102,0	102,0
Producția marfă vîndută și încasată	101,8	101,9	100,8
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă din care	98,5	98,9	98,7
— cheltuieli materiale	98,7	99,1	98,9
Beneficiu	125,6	—	125,8
Investiții	140,7	117,9	105,6
Puneri în funcțiune	224,7	206,6	186,0
Sonde terminate din foraj	103,8	118,7	126,6
Metri foraj	101,4	102,5	102,8

se manifeste pe toată perioada realizării prevederilor. În acest sens, compartimentele de planificare și organele de avizare trebuie să evalueze mai riguros disponibilitățile tehnice, materiale și umane și să le mobilizeze în scopul obținerii unei eficiențe maxime, exprimată atît în unități fizice, cît și valorice fără a lăsa posibilitatea apariției unor dereglări între producția fizică și cea valorică.

Desigur că în eventualitatea apariției unor cauze obiective care impun corectări sau restructurări la indicatorii fizici, acestea trebuie să se reflecte operativ și cît mai real și în indicatorii valorici sau invers.

2. Pregătirea din timp, desfășurarea și menținerea la nivelul stabilit a producției în sortimentajia și structura aprobate pe tot parcursul perioadei de plan.

a) Pregătirea producției trebuie să se încheie, așa cum prevăd normele în vigoare, în timp util și de așa manieră încît din prima zi a anului de plan să fie asigurat nivelul necesar de intrare în noul an la producția de hidrocarburi. În legătură cu acest aspect trebuie notat că la trustul din Pitești producția zilnică de la începutul anului a fost mult sub posibilități. Și aceasta datorită faptului că evaluarea producției din sonde noi puse în producție în anul precedent a fost supraestimată cu, aproape 50%. Pe de altă parte, potențialul fondului de sonde și punerile în producție au fost diminuate datorită subdimensionării capacității în activitatea de probe de producție, intervenții și reparații capitale și a unor greutăți în aprovizionarea cu unele materiale. Să notăm, printre altele, că pe parcursul a 5 luni s-au înregistrat restanțe însemnate la materiale nominalizate prin repartiții : 729 buc. cămăși și 84 pistoane pentru pompe de extracție, 720 t țevi și 325 t prăjini de foraj, 216 t țevi pentru conducte și altele. Existența acestora la schelele de foraj și extracție ar fi în-

semnat pentru perioada respectivă un plus de peste 4 000 t de țitei.

b) **Realizarea în structura prevăzută a programului de foraj**, îndeosebi a celui de cercetare geologică și la mare adâncime care pot și trebuie să asigure rezervele pentru producția viitoare. Deși la activitatea de dezvoltare s-au înregistrat depășiri la investiții și, după cum se consemnează în tabel, volumul de metri foraj se află în creș-

tere, totuși în lunile trecute anumite categorii de foraj (geologic și de mare adâncime) nu au fost integral efectuate. Între cauzele acestor rămîineri în urmă se numără neasigurarea locațiilor respective, în special la forajul de cercetare, datorită între altele lipsei drumurilor de acces către zone dificil de străbătut, a mijloacelor grele de transport uneori, cît și a altor greutăți și insuficiențe în asigurarea bazei tehnico-materiale corespunzătoare.

Desigur că pentru recuperarea restanțelor la forajul de cercetare geologică există grafice de desfășurare a mijloacelor materiale și umane în perioada următoare. Aplicarea lor neîntârziată trebuie să contribuie la scurtarea duratelor de demontare, transport, montaj de la o locație la alta și să asigure creșterea vitezei de foraj la 530 m/instalație. Pentru aceasta însă vor fi necesare un număr suficient de sape adecvate traversării straturilor dure, extinderea folosirii sabelor cu diamante și a lagărelor de alunecare etanșe și reducerea timpului de formare și preparare a fluidelor de foraj prin funcționarea la parametri proiectați a stației de fluide de la Mitrofani. etc.

c) **Creșterea factorului final de recuperare a țiteiului din zăcăminte.** În acest sens se cere acționat în continuare pentru extinderea numărului de obiective supuse atît procesului de injecție de apă, cît și celui de combustie subterană pentru a se putea obține astfel extragerea unei cantități maxime din zăcăminte față de rezerva geologică omologată. Totodată, se simte necesar să se accelereze procesele aflate în fază de experiment pe structurile Deleni, Otești, Slătioara și Băbeni, să se evalueze mai rapid și real eficiența experimentelor respective pentru a se trece la aplicarea pe scară industrială cît mai curînd posibil a noilor tehnologii.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 27 din 9 iulie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- 17 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (II) (Costinel Lazăr) 2
- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Exploatarea sondelor la debitul potențial maxim (Gh. Drăghici) 4
- Accelerarea atingerii parametrilor proiectați la noile obiective de investiții (Nicolae Blaga) 5
- Acțiuni ferme pentru reducerea consumului de energie, gaze naturale și alți combustibili (Gh. Stoica) 6
- Energia eoliană — componentă a sistemului energetic al agriculturii românești (I) (Oprea Parpală) 7
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Creșterea eficienței fondurilor de producție (M. Cristea, Gh. Vâlceanu, N. Șufană, E. Guță) 9
- Probleme actuale ale perfecționării colaborării economice dintre țările membre C.A.E.R. (F. Măgoreanu) 11
- Cititorii au cuvântul 14

CONDUCERE—ORGANIZARE

- Pregătirea și folosirea economiștilor — la nivelul sarcinilor ce le revin în creșterea eficienței activității (I) (Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu, Ion Ciocchină) 15

TEORII — IDEI

- Știința, dezarmarea și pacea (I) (Mihail Florescu) 17
- Dezvoltarea și mediul — fațetele aceleiași medalii (Maria D. Popescu) 19
- Școli ● curente ● economiști. N. Georgescu-Roegen : pledoarie pentru o teorie a resurselor (Constantin Virgil Negoită) 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Poziția P.C.R. privind direcțiile instaurării unei noi ordini economice internaționale (Ion Avram) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Economia mondială sub semnul accentuării fenomenelor de criză (I) (Alexandru Puiu) 26
- Tendințe — conjuncturi 28
- R.S.F. Iugoslavia. Politica de stabilizare economică (Simion Morcovescu) 29
- Mondorama 30

IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Courier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

- Qualitative elements in Romania's socio-economic development (II) (Costinel Lazăr) 2
- Present-day issues of an improved economic cooperation among CMEA countries (F. Măgoreanu) 11
- Instruction and employment of economists — according to the tasks incumbent on them in rising the efficiency of the activity (I) (Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu, Ion Ciocchină) 15
- Development, disarmament and peace (I) (Mihail Florescu) 17
- Development and environment — the sides of the same coin (Maria D. Popescu) 19
- Schools ● trends ● economists. N. Georgescu — Roegen : pleadings for a theory of resources (Constantin Virgil Negoită) 22
- World economy and the accentuation of the crisis phenomena (I) (Alexandru Puiu) 26

DANS LE NUMERO

- Eléments qualitatifs dans le développement économique et social de la Roumanie (II) (Costinel Lazăr) 2
- Problèmes actuels du perfectionnement de la collaboration économique entre les pays membres du CAEM (F. Măgoreanu) 11
- La formation et l'emploi des économistes — au niveau de leurs devoirs pour l'accroissement de l'efficacité de l'activité (I) (Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu, Ion Ciocchină) 15
- La science, le désarmement et la paix (I) (Mihail Florescu) 17
- Le développement et l'environnement — facettes de la même monnaie (I) (Maria D. Popescu) 19
- Ecoles ● courants ● économistes. N. Georgescu — Roegen : plaidoirie pour une théorie des ressources (Constantin Virgil Negoită) 22
- L'économie mondiale sous le signe de l'accentuation des phénomènes de crise (I) (Alexandru Puiu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Качественные элементы в общественно-экономическом развитии Румынии (II) (Костинел Лазэр) 2
- Актуальные вопросы совершенствования экономического сотрудничества стран-членов С.Э.В. (Ф. Мэджереану) 11
- Подготовка и использование экономистов — на уровне заданий по повышению эффективности их деятельности (I) (Овидиу Николеску, Ион Вербонку, И. Чокиня) 15
- Наука, разоружение и мир (I) (Михаил Флореску) 17
- Развитие и окружающая среда — стороны одной и той же медали (Мария Д. Попеску) 19
- Школы — течения — экономисты. Н. Джорджеску-Роеген : за теорию о ресурсах (Константин Вирджил Негоица) 22
- Мировая экономика под знаком усиления кризисных явлений (Александру Пуиу) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonandu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

PENTRU

Sezonul
estival

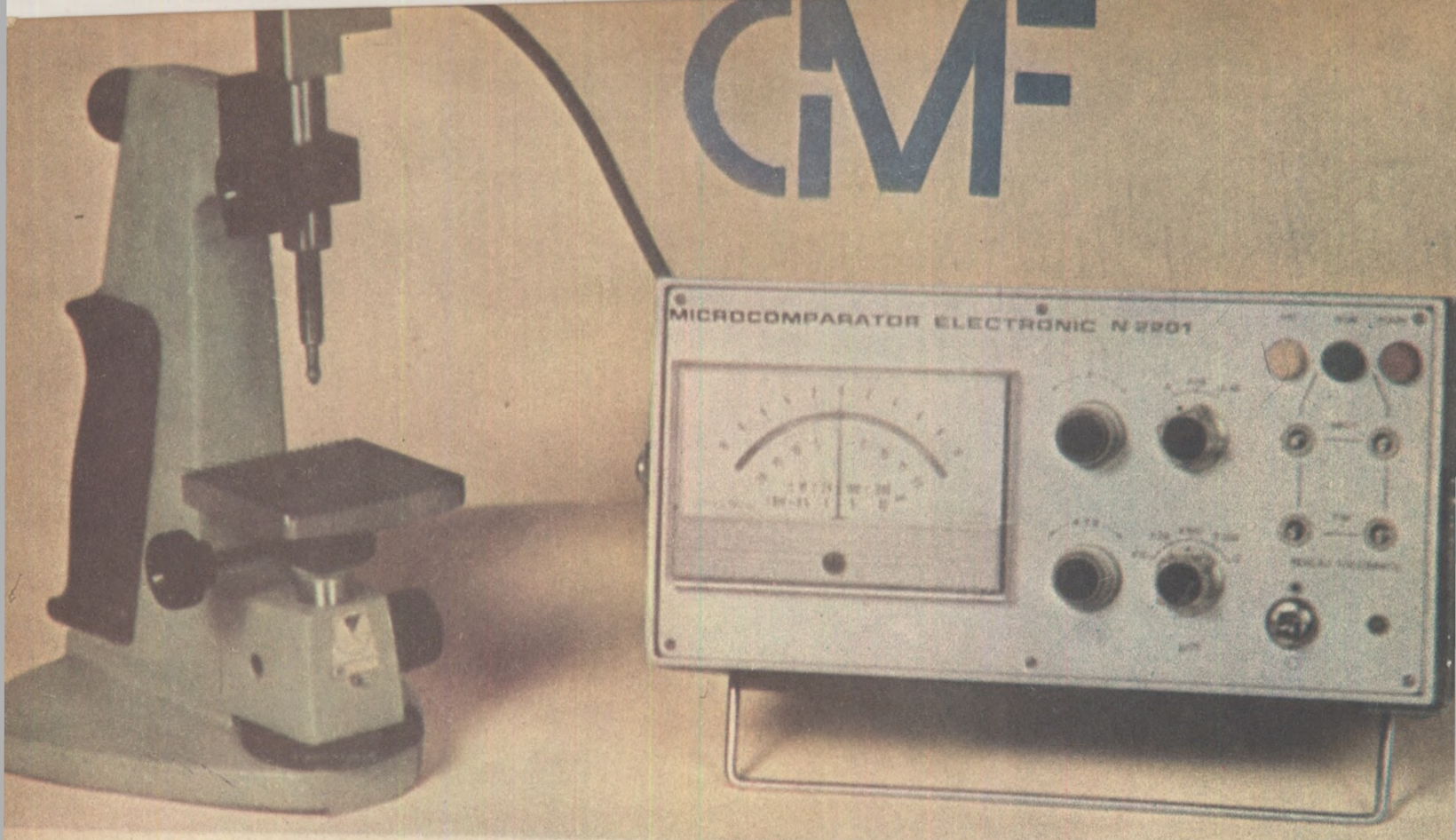

Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se
află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.
De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele
modei actuale.

Nu întârziți !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !

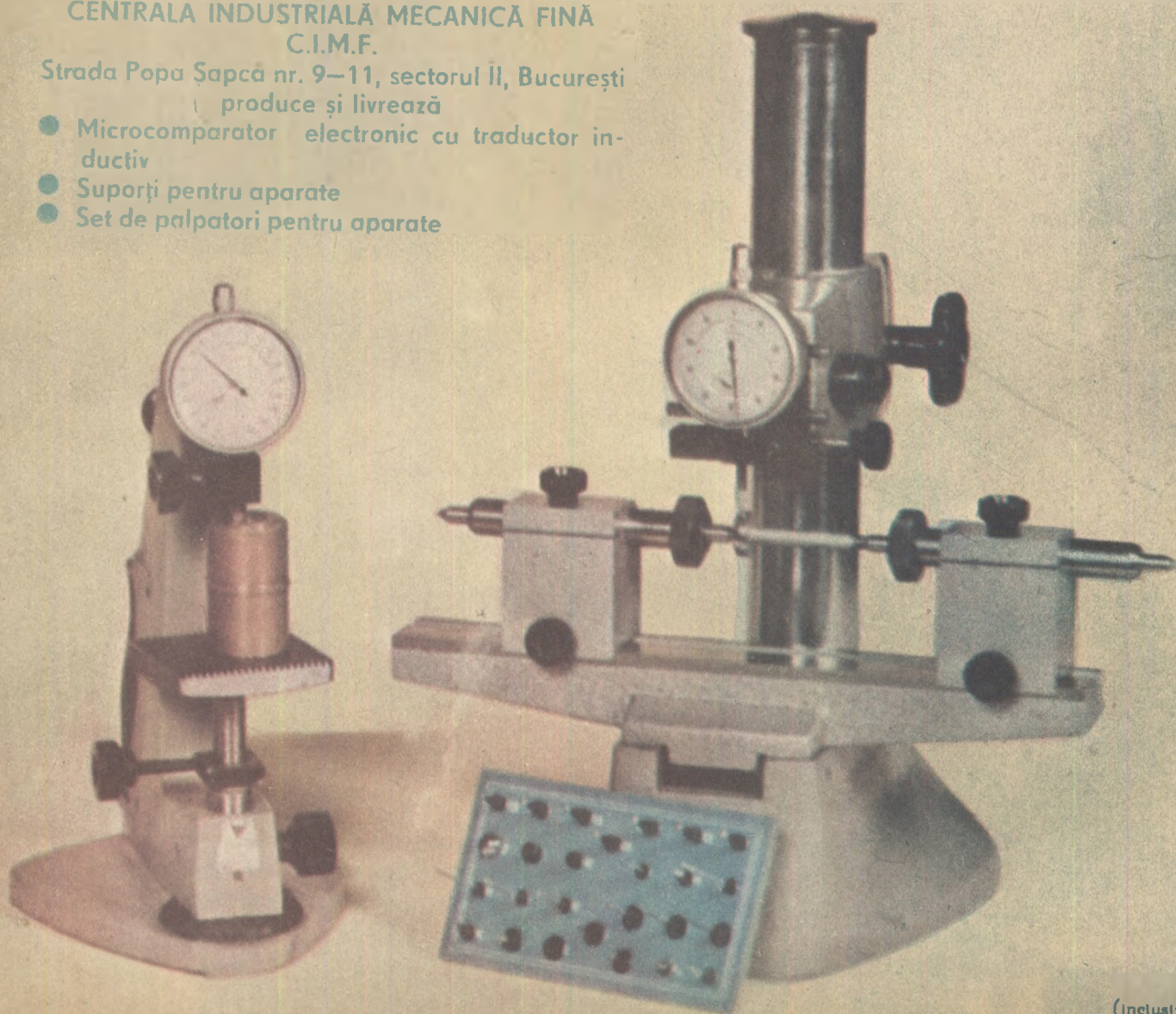
CIMF

**CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ
C.I.M.F.**

Strada Popa Șapcă nr. 9-11, sectorul II, București
produce și livrează

- Microcomparator electronic cu traductor inductiv
- Suporturi pentru aparate
- Set de palpatori pentru aparate

Lei 5
(inclusiv suplimentul)